

T.C.

Ardahan Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı

NERMİN YILDIRIM'IN ROMANLARINDA YAPI VE İZLEK

Elif KUL

Dr. Öğr. Üyesi Taylan ABİÇ

Yüksek Lisans Tezi

Ardahan, 2023

NERMİN YILDIRIM’IN ROMANLARINDA YAPI VE İZLEK

Elif KUL

Dr. Öğr. Üyesi Taylan ABİÇ

Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ardahan, 2023

KABUL VE ONAY

Elif Kul tarafından hazırlanan “Nermin Yıldırım’ın Romanlarında Yapı ve İzlek” başlıklı bu çalışma, 17.01.2023 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Ceval KAYA (Başkan)

Doç. Dr. Canan SEVİNÇ (Üye)

Dr. Öğr. Üyesi Taylan ABİÇ (Danışman)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Mustafa ŞENEL

Enstitü Müdürü

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kağıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Ardahan Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinleri yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan **“Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge”** kapsamında tezimin aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / Ardahan Üniversitesi Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü / Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- Enstitü / Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

17/01/2023

Elif KUL

¹“Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge”

(1) Madde 6. 1. Lisansüstü tezle ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez **danışmanının** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulu** iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

(2) Madde 6. 2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez **danışmanının** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulunun** gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

(3) Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, **tezin yapıldığı kurum** tarafından verilir *. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, **ilgili kurum ve kuruluşun önerisi** ile **enstitü** veya **fakültenin** uygun görüşü üzerine **üniversite yönetim kurulu** tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

* Tez **danışmanının** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulu** tarafından karar verilir.

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında zgn olduğunu, Tez Danışmanının **Dr. Öğretim yesi Taylan ABİ** danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

Elif KUL

ÖZET

KUL, Elif. *Nermin Yıldırım'ın Romanlarında Yapı ve İzlek*, Yüksek Lisans Tezi, Ardahan, 2023.

Nermin Yıldırım, edebiyat dünyasına 2011'de yayımlanan *Unutma Beni Apartmanı*'yla girer. Yazdığı yedi romanıyla edebiyatımızda kendine önemli bir yer edinir. Çağın sorunlarına romanlarında kadın kahramanlar üzerinden değinen yazar, kendine özgü dil ve üslubuyla da fark yaratır.

Romanlarında kadının zihinde açılan yaraları ve o yaralarla yüzleşen, kendini, evini arayan kadınların hayatlarını anlatır. Romanlarında genel olarak; aile, aile içi ilişkiler, kadının bireysel ve toplumsal problemleri, yalnızlık, kaçış, iletişimsizlik, aidiyet problemi gibi konuları işler. Genellikle kadın karakterlerin yaşamını anlattığı romanlarında kadınların geçmişten, özellikle de aileden gelen sorunlarını işleyen yazar, bu sorunların kadın karakterlerin ilerdeki yaşamlarında nasıl izler bıraktığını gösterir.

Kadının yalnızlığı, çocukluğundan gelen travmalar üzerinde duran yazar, bireyin psikik problemlerinin temeline aileyi koyar. Bugününde problemleri bir hayat süren kadınların temel meselelerinin ne olduğu üzerinde sıklıkla duran yazar, her romanında farklı bir yaşamla kadınların geçmişten, ailesinden gelen travmalarının onları hayatta yalnız, seilmeyen, hayata tutunamayan bireyler haline dönüştürdüğünü gösterir. Fakat bunu göstermekle kalmaz, romanlarında bu kadınların hayatlarını anlatırken; yaşadıkları acılarla yüzleşen, kendini arayış yolculuğuna çıkan, kimi zaman kendini yaşadığı onca kötü şeye rağmen evini bulan kimi zaman da yaşadıklarıyla yüzleşip kendini iyileştirmekte geç kalan kadınları anlatır.

Çalışmamızda Nermin Yıldırım romanları yapı ve izlek açısından irdelenecektir. Bu çalışma sonucunda yazarın romanlarında yapı başlığında; romanın kimliği, isim içerik ilişkisi, zaman, mekân, bakış açısı, kişiler kadrosu başlıkları altında incelenecek olup, her romanın izlekleri kendi içinde işlenerek genel bir çerçeve oluşturulurken, romanlar tüm detaylarıyla da ortaya konmuş olacaktır. Böylece yazarın romanlarının değerlendirilmesi hem kolaylaşacak hem de romanların değerlendirilmesine yapılan ilk tez olması açısından katkı sağlayacaktır.

Anahtar Sözcükler:

Nermin Yıldırım, Roman, Yapı, İzlek, Kadın, Aile.

ABSTRACT

KUL, Elif. *Structure And Theme In The Novels Of Nermin Yıldırım*, Master's Thesis, Ardahan, 2023.

Nermin Yıldırım enters the world of literature with *Do Not Forget Me Apartment*, which was published in 2011. She has an important place in our literature with her seven novels. The author, who touches on the problems of the age through heroines in her novels, also makes a difference with her unique language and style.

In her novels, she tells about the wounds of women in mind and the lives of women who face those wounds and search for themselves and their home. In general, in her novels; It deals with issues such as family, family relations, women's individual and social problems, loneliness, escape, lack of communication, and the problem of belonging. The author, who deals with the problems of women from the past, especially from the family, in her novels, where she usually tells the lives of female characters, shows how these problems leave traces in the future lives of female characters.

The author, who focuses on the loneliness of women and the traumas from her childhood, puts the family at the base of the individual's psychic problems. The author, who often dwells on the main issues of women who lead a problematic life today, shows that in each of her novels, the traumas of women from the past and their families turn them into lonely, unloved and unable to hold on to life. But not only does she show this, she describes the lives of these women in her novels; It tells the story of women who face the pain they experience, embark on a journey of self-seeking, sometimes find their home despite all the bad things they've been through, and sometimes face their experiences and find it late to heal themselves.

In our study, Nermin Yıldırım novels will be examined in terms of structure and theme. As a result of this study, in the title of structure in the novels of the author; The identity of the novel will be examined under the titles of name-content relationship, time, place, point of view, cast of characters. Thus, the evaluation of the novels of the author will both facilitate and contribute to the evaluation of the novels in terms of being the first thesis.

Key words:

Nermin Yıldırım, Novel, Structure, Theme, Woman, Family.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.....	
ETİK BEYAN	
ÖZET.....	5
ABSTRACT.....	6
İÇİNDEKİLER.....	7
KISALTMALAR.....	12
ÖN SÖZ.....	13
GİRİŞ	14
1.BÖLÜM	15
NERMİN YILDIRIM'IN HAYATI, SANATI VE ESERLERİ	15
1.1.HAYATI	15
1.2.SANAT VE EDEBİYAT GÖRÜŞLERİ	15
1.3.ESERLERİ	17
1.3.1.Romanları.....	17
1.3.2. Öyküleri	21
1.3.3.Senaryoları	22
1.3.5.Aldığı Ödüller	22
2. BÖLÜM	23
ROMANLARDA YAPI	23
2.1. UNUTMA BENİ APARTMANI	23
2.1.1. Romanın Kimliği	23
2.1.2. İsimden İçeriğe	23
2.1.3. Olay Örgüsü	24
2.1.4. Bakış Açısı ve Anlatıcı	27
2.1.5. Zaman.....	28
2.1.6. Mekân.....	29
2.1.6.1. Dar/Kapalı Mekân	30
2.1.6.2. Açık/Geniş Mekân.....	31
2.1.7. Kişiler Kadrosu.....	32

2.1.7.1. Başkişi	32
2.1.7.2 İkinci Dereceden Kişiler	33
2.1.7.3. Figüratif Yapı İçinde Sıradan Kişiler	36
2.2. RÜYALAR ANLATILMAZ	36
2.2.1. Romanın Kimliği	36
2.2.2. İsimden İçeriğe	37
2.2.3. Olay Örgüsü	37
2.2.4. Bakış Açısı ve Anlatıcı	39
2.2.5. Zaman	40
2.2.6. Mekân	41
2.2.6.1. Dar/Kapalı Mekânlar	42
2.2.6.2. Geniş/ Açık Mekânlar	43
2.2.7. Kişiler Kadrosu	44
2.2.7.1. Başkişi	44
2.2.7.2. İkinci Derecen Kişiler	45
2.2.7.3. Figüratif Yapı İçinde Sıradan Kişiler	48
2.3. SAKLI BAHÇELER HARİTASI	49
2.3.1. Romanın Kimliği	49
2.3.2. İsimden İçeriğe	49
2.3.3. Olay Örgüsü	50
2.3.4. Bakış Açısı ve Anlatıcı	52
2.3.5. Zaman	53
2.3.6. Mekân	55
2.3.6.1. Dar/Kapalı Mekânlar	55
2.3.6.2. Geniş/ Açık Mekânlar	56
2.3.7. Kişiler Kadrosu	57
2.3.7.1. Başkişi	57
2.3.7.2 İkinci Dereceden Kişiler	59
2.3.7.3. Figüratif Yapı İçinde Sıradan Kişiler	62
2.4. UNUTMA DERSLERİ	62
2.4.1. Romanın Kimliği	62
2.4.2. İsimden İçeriğe	62
2.4.3. Olay Örgüsü	63
2.4.4. Bakış Açısı ve Anlatıcı	64

2.4.5. Zaman.....	64
2.4.6. Mekân.....	66
2.4.6.1. Dar/Kapalı Mekânlar	66
2.4.6.2. Geniş/ Açık Mekânlar	68
2.4.7. Kişiler Kadrosu.....	68
2.4.7.1. Başkişi	68
2.4.7.2. İkinci Dereceden Kişiler	70
2.4.7.3. Figüratif Yapı İçinde Sıradan Kişiler	71
2.5.DOKUNMADAN.....	72
2.5.1. Romanın Kimliği	72
2.5.2. İsimden İçeriğe	72
2.5.3. Olay Örgüsü	73
2.5.4. Bakış Açısı ve Anlatıcı	74
5.2.5. Zaman.....	74
5.2.6. Mekân.....	76
5.2.6.1. Dar/Kapalı Mekânlar	76
5.2.6.2. Geniş/Açık Mekânlar	78
5.2.7. Kişiler Kadrosu.....	79
5.2.7.1. Başkişi	79
5.2.7.2. İkinci Dereceden Kişiler	81
5.2.7.3. Figüratif Yapı İçinde Sıradan Kişiler	83
2.6. MİSAFİR	83
2.6.1. Romanın Kimliği	83
2.6.2. İsimden İçeriğe	83
2.6.3. Olay Örgüsü	84
2.6.4. Bakış Açısı ve Anlatıcı	85
2.6.5. Zaman.....	86
2.6.6. Mekân.....	87
2.6.6.1. Dar/ Kapalı Mekânlar	87
2.6.6.2. Geniş/Açık Mekânlar	88
2.6.7. Kişiler Kadrosu.....	88
2.6.7.1. Başkişi	88
2.6.7.2. İkinci Dereceden Kişiler	90
2.6.7.3. Figüratif Yapı İçinde Sıradan Kişiler	92

2.7. EV	92
2.7.1. Romanın Kimliği	92
2.7.2. İsimden İçeriğe	92
2.7.3. Olay Örgüsü	93
2.7.4. Bakış Açısı ve Anlatıcı	94
2.7.5. Zaman	95
2.7.6. Mekân	96
2.7.6.1. Dar/Kapalı Mekânlar	96
2.7.6.2. Geniş/ Açık Mekânlar	96
2.7.7. Kişiler Kadrosu	97
2.7.7.1. Başkişi	97
2.7.7.2. İkinci Dereceden Kişiler	98
2.7.7.3. Figüratif Yapı İçinde Sıradan Kişiler	99
3. BÖLÜM	100
ROMANLARDA İZLEKSEL KURGU	100
3.1.UNUTMA BENİ APARTMANI	100
3.1.1.Yalnızlık	100
3.1.2. Aile/Aidiyet Problemi	101
3.1.3. Arayış-Sorgulama/ Ev	102
3.2.RÜYALAR ANLATILMAZ	105
3.2.1. Aile / Aidiyet Problemi	105
3.2.2.Kaçış/ Yabancılaşma	106
3.2.3.İletişimsizlik	107
3.3.SAKLI BAHÇELER HARİTASI	108
3.3.1.Yalnızlık / Aidiyet problemi	108
3.3.2.Kaçış/ Yabancılaşma	110
3.4.UNUTMA DERSLERİ	112
3.4.1.Yalnızlık/ Yabancılaşma	112
3.4.2. Aşk/ Kaçış	113
3.4.3.İletişimsizlik	115
3.4.DOKUNMADAN	116
3.4.1.Arayış/ Sorgulama	116
3.5.2.Yalnızlık /Yabancılaşma	118
3.6.MİSAFİR	119

3.6.1.Arayış-Sorgulama / Ev	119
3.6.2. Yalnızlık/ Aidiyet Problemi.....	121
3.7.EV	122
3.7.1.Yalnızlık/ Aidiyet problemi	122
3.7.2.Arayış-Sorgulama/ Ev.....	123
SONUÇ.....	125
KAYNAKÇA.....	131
EK 1. Orijinallik Raporu	133
EK 2. Tez Çalışması Etik Komisyon Muafiyeti Formu.....	134
ÖZ GEÇMİŞ	135

KISALTMALAR

Genel Kısaltmalar

Bs. : Basım

C. : Cilt

Çev. : Çeviren

Haz. : Hazırlayan

S. : Sayı

s. : Sayfa

Yay. : Yayınları

Özel Kısaltmalar

MİM: Mazi İmha Merkezi

ÖN SÖZ

Edebiyat türleri içinde roman; insan yaşamının kurgulanmış biçimlerini bizlere sunan, yaşamın akışında ilerken soluklandığımız güzel alanlardan biridir. Romancılığıyla adından söz ettiren Nermin Yıldırım da yazdığı romanlarla yaşamın en önemli noktalarından biri olan aile kavramı üzerinde durarak farklı yaşam biçimlerini kurgular. Yazdığı romanlarda kadın karakterleri kullanan yazar, toplumun en küçük yapısı olan aileyi oluşturan kadını başrole koyar. Başrolde olan kadınların yaşamları da belli sınavlardan geçmek zorundadır. Bu sınav çoğu zaman geçmişle ilgilidir. Geçmişte oluşan yaraların tekrar kanaması üzerine kadın karakterler bu yaralarla yüzleşir. Çoğu zaman yüzleşme sonuç verir ve iyileşme sağlanır. Nermin Yıldırım aile, kadın ve benlik üzerine kurguladığı romanlarıyla çağın sorunlarına ışık tutar.

Ufkumu açan okumalar, araştırmalar, lisans ve lisansüstü akademik eğitimimde hocalarımdan aldığım eğitimlerin birikimiyle elde edilen bu çalışmada bütün hocalarıma ve desteklerinden ötürü danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Taylan ABİÇ' teşekkür ederim.

Ardahan, 2023

Elif KUL

GİRİŞ

Yirmi birinci yüzyıl yazarlarından olan Nermin Yıldırım'ın edebiyat dünyasına romancılığıyla yapmış olduğu katkıları yaptığımız bu çalışmayla ortaya koymayı hedeflemekteyiz. Bu çalışma, yazarın romanları hakkında yapılan ilk akademik çalışma olması açısından ileride yapılacak olan çalışmalara kaynak oluşturacak olması önem arz etmektedir.

“Nermin Yıldırım'ın Romanlarında Yapı ve İzlek” başlıklı çalışmamızda konunun kapsamı, metodolojisi, hipotezi ve temel hedefleri gereği çalışmamız üç bölüme ayrılacaktır. Üç bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde Nermin Yıldırım'ın hayatı, sanatı ve eserleri tanıtılacaktır. Yazarın sanat ve edebiyat görüşleri çeşitli söyleşilerden yararlanılarak ortaya konulacak olup, aynı zamanda birinci bölümde eserler başlığında romanlar hakkında kısaca bilgi verilecektir. Bu, çalışmanın ana hatlarını ortaya koyması açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.

Çalışmanın ikinci bölümünde yazarın yedi romanı, romanda yapı bakımından incelenecek olup, yayımlanış tarihine göre sıralanacaktır. Romanların yapısal incelenmesinde her roman kendi içerisinde romanın kimliği, isimden içeriğe, olay örgüsü, bakış açısı ve anlatıcı, zaman, mekân, kişiler kadrosu, alt başlıklarına göre tümevarım yöntemiyle incelenecektir.

Çalışmanın son bölümü olan üçüncü bölümde ise romanlar izlek açısından her roman kendi içinde alt izlekler verilerek incelenecektir. Bu izlekler belirlenirken değerlendirilirken sosyoloji, felsefe, psikoloji gibi alanlardan yararlanılacaktır.

Nermin Yıldırım romanları ile yapılacak olan bu çalışmayla yazarın hem romancılığı hem de bu romancılığının edebiyatımızdaki yeri ve önemini vurgulanması açısından önemli olduğunu söyleyebiliriz.

1.BÖLÜM

NERMİN YILDIRIM’IN HAYATI, SANATI VE ESERLERİ

1.1.HAYATI

Nermin Yıldırım 7 Mart 1980 yılında Bursa’da doğar. Yaşamını İstanbul ile Barcelona arasında sürdürmektedir. Çocukluk dönemi, ailesi hakkında kaynaklarda bilgiler yer almamaktadır.

2002 yılında Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Basın Yayın Bölümü’nden mezun olur. Üniversite yıllarında “Alem-i Nisvan” başlıklı feminist bir fanzin çıkarır. Mezun olduktan sonra çeşitli gazete ve dergilerde muhabir, editör ve köşe yazarı olarak çalışır. Manchester Letters, Tramline Project gibi uluslararası edebiyat projelerine katılarak, çeşitli ülkelerin yazarlarıyla ortak çalışmalar yapar. 2013’te Köln’de, 2015’te Şangay’da sanatçıların katıldığı programlara katılır. 2013- 2018 yılları arasında Ot Dergi’nde Dış Hatlar köşesinde öykü yazar. Kasım 2018’den itibaren de Kafa Dergisi Uzakların Kafası adlı köşesinde öyküler yazmaktadır. Yazmış olduğu yedi romanı bulunmaktadır bunlar sırasıyla; Unutma Beni Apartmanı, Rüyalar Anlatılmaz, Saklı Bahçeler Haritası, Unutma Dersleri, Dokunmadan, Misafir, Ev. Romanları İspanyolca, İngilizce, Çince, Sırpça, Bulgarca, Arapça, Lehçe, Azerice, Makedonca gibi çeşitli dillere çevrilir.

1.2.SANAT VE EDEBİYAT GÖRÜŞLERİ

Nermin Yıldırım, romanlarında kadını ön plana çıkaran, onun bireysel ve sosyal hayattaki yerini sorgulatan bir nevi feminist romanlar yazar. Kadının birey olarak kendini nasıl bulması gerektiğinin yollarını arayan ve bu arayışların olumlu, olumsuz sonuçlarını romanlarında irdeleyen yazar, kadının önce “ben” olarak varoluşunu tamamlaması gerektiğini gösterir. Birey olmayı başaran kadınlar sonrasında toplumda varlığını hissettirebilir. Önce birey olur; sonra anne, evlat, kardeş, iş kadını olarak varlığını ortaya koyabilir.

Yazarın “kadın, aile, bellek” ekseninde oluşturduğu en temel meseleler; aile ve aile içinde yaşanan psikolojik şiddet, istismar, iletişimsizlik, sevgi mahrumiyeti gibi izlekleri

kadın karakterler üzerinden anlatarak hem kadının bireysel kimliği hem de toplumsal kimliği üzerinde durmasıdır.

Nermin Yıldırım edebiyat dünyasına 2011’de yayımlanan Unutma Beni Apartmanı romanıyla girer. Bu romanında aile, kadın gibi konuları Süreyya üzerinden işler. Yazar, diğer altı romanında farklı kadınların, farklı hayatlarını benzer izlekler üzerinden anlatır. Nermin Yıldırım romanlarında kadının zihinde açılan yaraları ve onlarla yüzleşen, kendini, evini arayan kadınların hayatlarına tanık oluruz. Romanlarını oluşturma şekli, romana ve yazına bakış açısını kendiyile yapılan söyleşilerde şöyle dile getirir:

“İlk roman kendi yolunu çizen, zaman zaman yazara rağmen ilerleyen bir metindi. Ama diğerlerinde ne yazacağımı, nasıl yazacağımı en başından hep bildim. Karakterlerin dilini, romanın sesini, yazmaya başlamadan evvel kurdum. Detaylı haritalar çizip, hatta bazen karakterlere özel sözlükler oluşturup öle oturdum masaya. Buna rağmen yazarken çok şey değişti. Yazmanın bir matematiği olsa da yazma eyleminin tümünden matematik işi olduğunu düşünmüyorum.” (Zileli, 2016: 128).

Nermin Yıldırım romanlarında kullandığı karakterleri kadınlardan seçer. Bu kadınlar hayatta hep bir mücadelesi olan, acılarıyla büyüyen, acıları geçmişe götüren kadınlardır. Bir söyleşide kadınlarla ilgili düşüncelerini şöyle ifade eder:

“Bence biz kadınlar gücümüzü ve cesaretimizi defaatle kanıtladık. Son dönemin en güçlü muhalefetini de kadınlar yapıyor, dünyayı da kadınlar değiştiriyor. İlaveten hayatta yeterince tavsiyeye maruz kaldığımızı düşünüyorum. Kadını, erkeği, genci, yaşlısı, siyasetçisi, kanaat önderi, herkes kadınlara akıl verme peşinde. Bu kargaşa içinde bir de ben bilmişlik yapmak istemem. Ama yola çıkmak isteyen ancak içinde korku duyan birileri varsa ve şu anda burayı okuyorsa, onlara yolun bir yerlerinde kollarım açık onları beklediğimi, beklediğimizi söylemek isterim. Hepimizin ortak ve güçlü bir sesin parçası olduğumuzu düşünüyorum. Daha fazla kadın sesi ve daha fazla kadın hikâyesi, edebiyata da dünyaya da, tek tek bizlere de iyi gelecek. Buna bütün kalbimle inanıyorum.” (Erangin, 2022:7).

Nermin Yıldırım’ın romanlarında dikkat çeken izleklerden biri evdir. Ev/evsizlik izleği tüm romanlarında işler. Ev birey için köklerini salacağı, gözünü açtığı bir yuva, sevildiği, güvenle yaşayabileceği bir ortam olmalıdır. Romanlarda ev izleği kadınların yaşamlarında derin izler bırakan bir yer olarak görülür. Kadın karakterlerin hepsi ev/evsizlik yönünden yaralıdır. Yazar, romanlarında evlerini küçük yaşta kaybeden ya

da hiçbir zaman kendine ait bir evi olmayan, yaşamı boyunca kendine ev arayan kadınların yaşamlarını anlatır. Yazdığı altı romanında ev izleği yoğun olarak işlenirken son romanında ise başlı başına romanın ismini verdiği “ev”i derin bir şekilde işler. Ev il ilgili düşüncelerini şöyle dile getirir:

“Ev”in paradokslarını açıklamaya benim gücüm yetmez. Üstüne bir değil yedi roman yazdım aslında bu konunun. Ama bildiğim değil, bilmediğim için yazdım. Anlamak için. Ev hem en güvenli hem de en ürkütücü yer bana göre. Mahrum kalmak da kötü mahsur kalmak da çok fena... Onunla dengeli ve sağlıklı bir ilişki kuranların hayatta sırtı yere gelmiyor. Ama çok da küçük bir azınlık onlar. Ev, aile, çocukluk, buralar esasında çok da neşe pınarı hikâyeler barındırmıyor. Hep karanlık, hep tedirgin sular. Tam da bir yazarın kazı yapmak isteyeceği ve kazdıkça da türlü paradoksla karşılaşacağı yerler...” ((Erangin, 2022:5).

Nermin Yıldırım çağının önemli roman yazarlarından biri olarak edebiyat dünyasına yazdığı yedi roman ve bu romanlarda işlediği; aile, kadın, yalnızlık, evsizlik, aidiyet problemleri gibi konularla büyük katkı sağlamıştır.

1.3.ESERLERİ

1.3.1.Romanları

Nermin Yıldırım yazdığı yedi romanıyla edebiyat dünyasında kendine önemli bir yer edinmiştir. Çağın sorunlarına romanlarında kadın kahramanlar üzerinden değinen yazar, kendine özgü dil ve üslubuyla da fark yaratır. İlk basılan romanı olan Unutma Beni Apartmanı’nda Süreyya’nın yaşam öyküsü anlatılır. Bu sıradan bir yaşam öyküsünden ibaret değildir. Yıllar sonra annesinden gelen bir telefonla Süreyya’nın geçmişe dönük yaptığı sorgulamalarla kendi yaşamındaki acıları, terk edilmişliği, pişmanlıklarının anlatıldığı bir hikâyeye dönüşür. Nermin Yıldırım’ın Unutma Beni Apartmanı romanı, unutulmuş çocukların hayata tutunma çabasını anlatan romanlarının başlangıcıdır. Romanlarda kadın karakterlerin hikâyeleri anlatılırken geçmişle bir hesaplaşma vardır. Bu hesaplaşma çoğu zaman aileyledir. Ailenin bellekte bıraktığı derin izler çözülmeye çalışılır. Bireyin çocukken terk edilişi, sevilmeşi, hayatta yalnız bırakılışı Unutma Beni Apartmanı ile başlar yazarın son romanına kadar farklı hikâyelerle yazılmaya devam eder.

Rüyalar Anlatılmaz romanında geçmişle yüzleşme bu kez başka bir el aracılığıyla gerçekleşir. Pilar, eşinin evden gitmesiyle onu aramaya başlar. Bu arayış yolculuğunda Eyüp’ün ve ailesinin yaşadığı travmaları gün yüzüne çıkarır. Romanda ne Eyüp ne ablası

Müesser ne de ailenin diğer üyelerinin geçmişle yüzleşmeye gücü, cesareti yoktur. Aile içinde yaşananlar hep görmezden gelinmiş ve üstü örtülmüştür. Eyüp yaşadığı evden kaçarak, Müesser ise yaşadığı eve mahkûm olarak yaşamını sürdürmeye devam etmiştir. Fakat geçmiş, bireylerin bugününü yaşanılmaz hale getirdiğinde yüzleşme kaçınılmaz olmuştur. Romanda Eyüp'ün rüya defterini bulmasıyla farklı bir yolculuğa çıkan Pilar, eşi ve ailesinin yaşadıklarını öğrenmeye başlar. Romanın her bölümünde Eyüp, Veysel, Müesser, Perihan gibi başlıklarla karakterlerin yaşamı anlatılır. Bu anlatımlar ve Pilar'ın okuduğu rüya defteriyle Eyüp'ün rüya defterinde yazanların gerçekliği ortaya konur. Eyüp'ün en büyük travması ailesidir. Aile içinde Müesser'in babası tarafından istismara uğradığı sonrasında babasını annesiyle öldüren Müesser'i gören Eyüp'ün bunun bir rüya olduğuna inandırılması, Eyüp'ün evden ayrılması ve parçalanan bir ailenin her karakter özelinde yaşadıkları romanı oluşturur. Romanda aile, ev, geçmişten kaçış gibi izleklerle travmatik bir hikâye çizilir.

Nermin Yıldırım, Saklı Bahçeler Haritası romanında bu kez kaybolan başka bir kadının hayatını yine aile, ev ekseninde bizlere sunar. Bu romanın başkışısı Suad'dır. Romanda Suad'ın hayata tutunamayışı anlatılır. Suad'ın hikâyesi Rıdvan'a ulaşan mektuplarla anlatılır. Bu mektuplar elli iki yıl öncesine aittir. Romanda elli iki yıl önce yaşanan acılar, yalnızlık, ümidini, yaşama sevincini kaybeden bir genç kadının hayattan kopuşu anlatılır. Suad'ın yaşadıkları onun hayali kardeşi Behiye'ye yazdığı mektuplarla anlaşılır. Suad öyle bir çıkmazdadır öyle yalnızdır ki bu yalnızlığı yarattığı hayali kardeşe gidermeye çalışır. Suad çocukken kardeşi Fuad'ın ölümüne sebep olmuştur. Yaşadığı vicdan azabı ya da yaşamındaki yalnızlık ömür boyu sürmüştür. Bu romanda hayata tutunamayan bir kadının hikâyesini görürüz.

Hayata, topluma yabancılaşan, yalnız kalan bir kadın da Unutma Dersleri romanındaki Feribe'dir. Feribe de tıpkı diğer kadınlar gibi benzer yaraları olan ama farklı hikâyeler yazan kadınlardan biridir. Feribe, annesinin intiharıyla yalnız kalan, babasını ve annesini affedemeyen bir kadının kendine farklı kaçış yolları aradığı bir hayat yaşar. Birinci kaçışı evliliktir fakat burada kendini bulamaz. İkinci kaçışı âşık olmasıdır. Fakat aşkı tarafından terk edilir ve roman burada başlar. Aşk acısını unutmak için gittiği bir klinikle hayatını, geçmişini sorgulamaya başlar. Kendi yolunu bulması için aşk acısı bir araçtır. Gittiği klinikte aldığı unutma dersleriyle belleğinde kalan izleri temizlemeye, onları unutmaya çalışır. Fakat unutmak için önce hatırlamak gerekir. Hatırlama da yüzleşmeyi gerektirir.

Tam olarak Feribe de bunu yapar. Geçmişini hatırlar onunla yüzleşir ve affeder. Feribe kendini arayış yolculuğunda kendini bulmayı başaran kadınlardan olur.

Dokunmadan romanının başkişisi Adalet, Feribe kadar şanslı değildir. Adalet kendini bulmak için biraz geç kalmıştır. Adalet de aile yönünden şansız olan kadınlardandır. Küçükken annesi tarafından seilmeyen, dokunulmayan bir çocuk olarak büyür. Bu sevgi eksikliği; hayata karşı güvensizlik, yabancılaşma ve yalnızlığı beraberinde getirir. Adalet'in de diğer karakterler gibi bir yolculuğa çıkması gerekir. Bu kez bu yolculuk fiili anlamda da gerçekleşir. Adalet, iyileşmek için ilk günahını işlediğini düşündüğü mahallesine, Mahsun'dan çaldığı oyuncak ayısını vermeye karar verir. Adalet için oyuncak ayısı; Hülya onun hayattaki tek arkadaşı, sırdaşıdır. Fakat iyileşmek ve kendini bulmak için hayali arkadaşan, geçmişten gelen günden kurtulmak gerekir. Adalet'in çıktığı yolculuk onun nasıl bir ailede büyüdüğünü de gösterir. Yine travmalar çocukluktan, çocukken yaşadığı evden gelir. Sevgi dolu bir ailede büyüemeyen Adalet; sevmeyi de seilmeyi de öğrenememiş, yalnız bir hayat sürmüş, kendine hayali arkadaş edinmiştir. Adalet artık hastadır ve iyileşmek istemektedir. Bunun için de geçmişiyile yüzleşmesi gerekir. Çıktığı bu yolculukta geçmişiyile yüzleşir, ilk günahını, çaldığı oyuncak Mahsun'a verir fakat hayatı da orada son bulur. Hülya ateşe atılarak Adalet günahından kurtulur, geçmişiyile yüzleşir ama hayata da bazı pişmanlıklarla veda eder.

Nermin Yıldırım, kadın karakterlerin yaşamlarını anlattığı romanlarında hep bir aile sorunsalı, seçemediği evlerde sancılar çeken kadınları anlatılır. Misafir romanında da Esin'in ev olarak addedilen bir akıl hastanesinde çektiği sancılar anlatılır. Esin hastaneye nasıl, neden geldiğini bilmez fakat onun da yaraları geçmişte, ailesindedir. Romanda Esin ve Esin gibilerin yaşamları anlatılır. Romanın diğer bir karakteri de Rikkat'tir. Bu hastanede hemşire olarak çalışır. Hayatı sorgulamadan geçen bir ömür yaşayan Rikkat, bir gün annesin ruhuyla karşılaşmasıyla hayatını, geçmişini sorgular, kendi yaralarıyla yüzleşir. Bu yüzleşmede Esin'in de payı büyüktür. Hastanede yapılan uygulamaları sorgusuz, sualsiz gerçekleştiren Rikkat'i sorgulamaya iten Esin'dir. Esin'in bu hastaneden; evleri olmayan evsizlerin misafirhanesinden kurtulması Adalı'yla tanışmasıyla mümkün olur. Hem Esin'in hem de Rikkat'in ait olmadığı bu evden kaçışlarıyla roman son bulur. Belki de bu kaçış kendi evlerini bulmak için bir başlangıçtır.

Evini arayanların, bulanların diğ er bir romanı yazarın son romanı olan Ev’dir. Yazdığı altı romanının sonunu ev romanında tamamlar. Ev romanı, kişinin kendisinin seçemediğı evlerde yaşamak zorunda kalan, yaşamayıp kaçan, kendine yeni evler arayan ve kendi evini yine kendisinin inşa etmesi gerektiğini öğrenen kadınların romanıdır. Romanda bu kez Seher karakteri üzerinden evini arayan bir kadın karşımıza çıkar. Romanda hem çocukken sahip olamadığı evi, hayatı başkalarının evlerinde oradan oraya sür   lenerek geçen, annesi tarafından terk edilen, k  klerini saldığı bir yuvası olmayan Seher’in hayatı anlatılır. Karakterin kendini sorgulayış yolculuğı burada da yapılan fiili bir yolculukla başlar. Seher d  nyanın sonu olarak adlandırılan Finisterraya giderek kendi sonunu yazmaya, hayatını sonlandırmaya karar verir. Bu yolculukta diğ er romanlarında yaptığı gerek fiili gerekse karakterlerin çıktığı kendi iç yolculuklarında olduğı gibi kendini sorgulama, kendiyle ve geçmişiyle y  zleşme vardır. Hayatta varoluşunu sık sık sorgulayan Seher, yaptığı yolculukla kendi “ben”ini bulmayı başarır. Sonunu yazmak için gittiğı yerde hayatına yeni bir başlangıç yazmaya, kendi evini bulmaya karar verir. Seher’in yolculuğı; hayatta herkesin seçme hakkının olmadığı evlerde d  nyaya geldiğinin fakat kendine yeni bir ev inşa etmenin yine kişinin kendi elinde olduğunu g  sterir.

1.Unutma Beni Apartmanı

1.bs.: Doğ an Kitap, İstanbul, 2011

1.bs.: Hep Kitap, İstanbul, 2017

10. bs.: Hep Kitap, İstanbul, 2021

15. bs.: Hep Kitap, İstanbul, 2022

2. R  yalar Anlatılmaz

1.bs.: Doğ an Kitap, İstanbul, 2012

1.bs.: Hep Kitap, İstanbul 2017

3.bs.: Hep Kitap, İstanbul, 2019

8. bs.: Hep Kitap, İstanbul, 2022

3. Saklı Bahçeler Haritası

1.bs.: Doğan Kitap, İstanbul, 2013

1.bs.: Hep Kitap, İstanbul, 2018

3.bs.: Hep Kitap, İstanbul, 2020

8.bs.: Hep Kitap, İstanbul, 2022

4. Unutma Dersleri

1.bs.: Doğan Kitap, İstanbul, 2015

1.bs.: Hep Kitap, İstanbul, 2020

2.bs.: Hep Kitap, İstanbul, 2020

10.bs.: Hep Kitap, İstanbul, 2021

5. Dokunmadan

1.bs.: Hep Kitap, İstanbul, 2017

13.bs.: Hep Kitap, İstanbul, 2021

15.bs.: Hep Kitap, İstanbul, 2022

6. Misafir

1.bs.: Hep Kitap, İstanbul, 2018

7. Ev

1.bs.: Hep Kitap, İstanbul, 2020

1.3.2. Öyküleri

Nermin Yıldırım Ot Dergisi ve Kafa dergisinde öyküler yazmıştır. Halen Kafa Dergisinde öyküler yazmaktadır. Bunun dışında yer aldığı öykü antolojileri şunlardır:

- Güçoburlar – “Hoş Geldin” adlı öyküsüyle (Hazırlayan: Aslı Tohumcu, Kutlukhan Kutlu, Doğan Kitap, 2015)
- Kar İzleri Örttü- “Kırmızı Kar” adlı öyküsüyle (Hazırlayan: İlknur Özdemir, Kırmızı Kedi Kitabevi, 2012)
- Kadınlar Arasında- “Narin Ben Geldim” adlı öyküsüyle (Hazırlayan: Murathan Mungan, Metis Yayınları, 2014)
- Öyküden Çıktım Yolan- “Kara Kaya” adlı öyküsüyle (Hazırlayan: Remzi Karabulut, Aylak Adam, 2014)
- 2022 yılının Aralık ayında “Bavula Sığmayan” adıyla öykü kitabı çıkarmıştır.

1.3.3.Senaryoları

Nermin Yıldırım yalancılar ve Mumları, Kusursuz Kiracı adlı dizilerin senaryolarını yazmıştır. Yalancılar ve Mumları 2021’de Fox TV’de yayımlanmış olup 5 bölüm sonunda final yapmıştır. Senaryosunu yazdığı Kusursuz Kiracı dizisi ise 6. Bölümle final yapmıştır.

1.3.5.Aldığı Ödüller

- 2017’de Dokunmadan romanıyla Dünya Kitap “Yılın Telif Kitabı” ödülüne layık görülür.
- 2018’de yayımlanan Misafir romanıyla Berlin Uluslararası Film Festivali’nin edebi eserleri filme uyarlayabilmek amacıyla, Frankfurt Kitap Fuarı’yla ortaklaşa yürüttüğü Books at Berlinale programına seçilir.
- Nermin Yıldırım’ı son romanı olan Ev ile 2021’de Duygu Asena Roman Ödülü’ne layık görülür.

2. BÖLÜM

ROMANLARDA YAPI

2.1. UNUTMA BENİ APARTMANI

2.1.1. Romanın Kimliği

Nermin Yıldırım'ın ilk romanı olan Unutma Beni Apartmanı'nın birinci baskısı Doğan Kitap'tan 2011 yılında basılmıştır. Daha sonra Hep Kitap'tan onuncu baskıya kadar ulaşmıştır. Roman, kırk bir ara bölüm on sekiz ana bölümden oluşur. Kırk bir bölümlük kısımda Süreyya başkişisinin hayatı geriye dönük olarak anlatılır. Bu kısımlar Süreyya'nın otobiyografisi gibidir. Çocukluk, lise, üniversite ve sonraki yaşamı kendi ağzından aktarılacak adeta otobiyografik bir roman oluşturulur.

Ana bölümlerde Süreyya'nın annesiyle telefon konuşması yer alır. Süreyya annesiyle ilk kez telefonla iletişime geçer ve bu konuşma romanda on sekiz bölüm devam eder. Roman boyunca devam eden telefon konuşmasıyla annesinin onu neden terk ettiğini, geçmişle ilgili bilmesi gerekenleri öğrenir. 43 yaşında olduğu anlaşılan Süreyya babaannesi tarafından büyütülmüş, annesi tarafından terk edilmiş, babasının ise öldüğünü bilerek bir ömür geçirmiştir. Bu anlatımlarda Süreyya'nın yaşadıklarına karşı çıkardığı dersler ve yorumlar da yer alır.

2.1.2. İsimden İçeriğe

Romanda Süreyya hayatını, yaşamı boyunca edindiği deneyimleri anlatır. Diğer yandan da her ne yaşta olursa olsun annesine ihtiyaç duyan bir kadının yıllar sonra annesiyle ilk kez iletişime geçerken hissettikleri, annesi yokken Süreyya'nın nasıl bir kişiliğe büründüğü, annesiz büyüyen bir çocuğun bitmeyen yalnızlığı, eksikliği anlatılır.

Süreyya bir gün sokakta dolaşırken apartmanların isimlerine bakar, her apartmana ismiyle bir anlam yükler. O sırada rastladığı “Unutma Beni Apartmanı” ona kendini, bireyin hayatta varoluşunu sorgulatar. Kimliğini sorgulama, aidiyet duygusu romanın genel yapısını oluşturduğu için isimle içerik bütünleşmektedir:

“Kafamı kaldırıp adına baktığımda, içimde sevinçle kederin harmanlandığı, garip bir duygu, neredeyse kâğıt kesiği gibi, tarifi zor bir sızı duydum.

Unutma Beni Apartmanı. Kendimde değilmişim, hipnotize olmuşum gibi usulca apartmanın karşı kaldırımına çöküp, yapıyı seyre daldım... Unutulmaktan korkanın, içinde biriktirdiği yıllarca anıyla birlikte hâlâ burada yaşadığına, kendi sessizliğine gömülerek, bir başına ama yine de için için bir gün geri dönmesi beklenenin hayalini soldurmayarak ölümü beklediğine inandırdım kendimi... Sonunda oturmaktan ve sorularıma cevap bulamamaktan sıkılmış vaziyette otelime dönerken için için artık fark edilmek istiyordum. Bu evler gibi taştan değildim ki ben..." (Yıldırım, 2021: 180-181).

Süreyya, evlerin kimliğini, içeride neler, hangi hayatlar yaşanabileceğini sorgularken aslında kendi varlığını, ait olamayışını, fark edilmeyişinin acısını duymaktadır. Kendi unutulmuşluğuyla Unutma Beni Apartmanı arasında bir bağ kurar. Hiçbir zaman ait olamadığı evlere dışarıdan bakar. Unutma Beni Apartmanı'nın ismi onun hayatını yansıtır. O da annesi tarafından unutulmuş biridir. Taştan binalar gibi bir hayat yaşarken fark edilmek ister. Romanın ismiyle içeriğinin bu bağlamda birbiriyle uyduğu söylenebilir.

2.1.3. Olay Örgüsü

Unutma Beni Apartmanı romanı, yazar tarafından rakamlarla belirtilerek kırk bir bölüme ayrılır. Bu bölümlerin aralarında ise telefon simgesiyle belirtilen on sekiz bölüm daha yer alır. Rakamlarla ifade edilen kırk bir bölümlük kısımlarda Süreyya'nın 2004'ten geriye dönüşlerle 1961 yılına kadarki süreç anlatılır. Bu bölümlerde kahraman bakış açısıyla Süreyya otobiyografisini anlatır. On sekiz bölümlük kısım ise Süreyya ile annesi Mesude'nin telefon konuşmalarından oluşur. Bu telefon konuşmaları öykü zamanı içerisinde geçer ve 2004 yılı aktarılır.

Roman bir ana vaka bir de çerçeve vakadan oluşur. Ana vaka Süreyya'nın annesiyle geçen telefon konuşmalarıdır. Çerçeve vaka ise Süreyya'nın hayatının geriye dönüşlerle anlatıldığı kırk bir bölümdür. Bu kırk bir bölümlük çerçeve vaka ile romanın kurgusu güçlenir ve ana vakada gerçekleşen telefon konuşmalarında Süreyya'nın annesiyle konuşmak istememesinin nedenleri (Süreyya'nın yaşadığı yalnızlık, annesinin onu terk etmesi ve bunu bilerek yaşaması, annesizliğin verdiği eksiklik gibi sebepler) çerçeve vakada ortaya konur.

Bu bağlamda romanın kurgusu esas alınarak Süreyya'nın annesiyle geçen telefon konuşması asıl vakayı, Süreyya'nın hayatının geriye dönüşlerle anlatıldığı kırk bir

bölümlük kısmın ise çerçeve vakayı oluşturduğu söylenebilir. Bu çerçeve vaka ile romanın entrik kurgusu genişler. Ana vakaya bağlı olarak çerçeve vaka geriye dönüşlerin hatırlanması şeklinde verilecek olursa olay örgüsü üç bölüme ayrılabilir:

Birinci Bölüm:

- Süreyya'nın telefonun çalması ve yıllardır görüşmediği annesiyle konuşmaya başlaması
- Annesi Mesude'nin kızıyla görüşmek, neden gittiğini anlatmak istemesi
- Süreyya'nın çocukken annesinin on terk ettiğini bildiği için bu teklifi kabul etmemesi
- Süreyya'nın geriye dönüşlerle annesinin neden gittiğini hatırlaması ve ilkokul, lise, üniversite yıllarının nasıl geçtiğini anlatması
- Süreyya'nın annesi yokken Babaannesi Çeşminaz Hanım'la üniversite yıllarına kadar yaşadığını, sonrasında babaannesini kaybettiğini hatırlaması
- Süreyya'nın üniversite yıllarına geri dönüşler yapılarak üniversiteyi İstanbul'da hukuk bölümünde okuduğunu, bu süreçte Rıdvan'la tanıştığını hatırlaması
- Süreyya'nın geriye dönüşlerle Veysel'le tanışmasını anlatması ve bu vesileyle radyoda işe başlayışını hatırlaması
- Süreyya'nın yaşamını değiştiren kişi olan NY ile tanışmasını hatırlaması

Birinci bölümde Süreyya'nın telefonunun çalmasıyla başlayan süreç çerçeve vaka olan Süreyya'nın geçmişinin geriye dönüşlerle anlatılmasıyla entrik kurguyu genişletir. Süreyya'nın neden annesiyle yıllardır görüşmediği bu çerçeve vaka ile anlam kazanmaya başlar.

İkinci Bölüm:

- Süreyya'nın annesi Mesude'nin kızına onu terk etmesinin gerçek nedenini anlatmak istemesi
- Süreyya'nın çocukken babasının öldüğünü annesinin de onu terk ettiğini hatırlaması

- Telefonda Mesude'nin Süreyya'ya aslında babasının yıllar önce ölmediğini Almanya'ya gittiğini, annesinin de babasının yanına gitmesi gerektiğini söylemesi
- Süreyya'nın annesinin onu terk etmediğini öğrenmesi üzerine geriye dönüşlerle 1996'da İspanya'ya (Barselona) gidişini hatırlaması
- Süreyya'nın Barselona'da Marcel'le tanışmasını ve birbirlerine âşık olup İstanbul'a dönmelerini bu süreçte hamile olduğunu öğrenip evlenmesi Barselona'ya yerleşmesini hatırlaması
- Kızı Ada'nın doğumundan sonra kızını ve Marcel'i terk edip İstanbul'a dönüşünü hatırlaması

Ana vaka içerisinde geçen Süreyya'nın annesiyle telefon konuşmalarında bir bir gerçekleri öğrenmesiyle çerçeve vakada gelişen olayların anne yoksunluğunun Süreyya'nın yaşamında neleri etkilediğinin sebepleri ortaya konulmuş olur.

Üçüncü Bölüm:

- Süreyya'nın İstanbul'a döndükten sonra tekrar NY ile karşılaşmasını ve onunla nasıl bir ilişkisi olduğunu hatırlaması
- NY'nin Süreyya'nın kendisine yazdıklarını satmasını, hayalet yazar olarak onunla çalışmasını istediğini hatırlaması
- Yazdığı ilk roman olan "Romantik Tren"ni NY'ye satması, kitabın yazarının NY olarak basılması sonucu büyük ilgi uyandırdığını hatırlaması
- Geriye dönüşler içerisinde Süreyya'nın yeni romanlar yazarak artık hayalet yazarlık yapmayı sürdürdüğünü hatırlaması ve yazdığı romanları karakterleri aktarması
- Süreyya'nın hayalet yazarlık sürecinde Rıdvan'la olan arkadaşlığını hatırlaması
- 1999 depreminin yaşanması ve o süreçte Rıdvan'ın kaybolmasına nasıl üzüldüğünü, onu merak ettiğini hatırlaması

- Mesude'nin kızına babasının Almanya'da intihar girişiminde bulunduğunu ve yatalak olduğunu, kendisinin babasına yirmi üç yıl bakması gerektiği için geri dönemediğini anlatması
- Süreyya'nın hastalanması ve hayatını sorguladığı bir anda çalan telefonla annesinin onu neden terk ettiğini öğrenmesi ve geride bıraktığı çocuğunu hatırlayarak çocuğunu görmek istemesi ve hatalarını telafi etmek istemesi
- Türkiye'ye dönen Mesude'nin Süreyya ile görüşmek istediğini söylemesi üzerine gerçekleri öğrenen Süreyya'nın annesine adresini vermesi ve görüşmek için anlaşmaları

2.1.4. Bakış Açısı ve Anlatıcı

Unutma Beni Apartmanı kahraman bakış açısı, birinci tekil şahıs anlatımla yazılır. Süreyya, kendi ağzından olay ve durumları anlatır. Romanın ana bölümü olan Süreyya ve annesinin telefon konuşmaları karşılıklı diyalog biçiminde verilir. Romanda Süreyya 43 yaşındadır ve annesiyle gerçekleşen telefon konuşması öykü zamanında geçer.

“Kendim çok günahsızmışım gibi sana ceza kesebilir miyim? Bu uğursuz cümle dönüp duruyordu beynimin içinde. Az evvelki acayip konuşmadan geriye tek kalan oymuş gibi... Kalbim, benim harap yüreğim, dile kolay altmış dokuz senedir ne heyecanlara ne azaplara rağmen vazgeçmedi çalışmaktan.” (Yıldırım, 2021: 7-25).

“Bunca yıl sonra böyle aniden... Bunu neden yaptığını anlayamıyorum. Benden istediğin bir şey mi var.” “Evet, senden istediğim bir şey var. Sadece beni dinlemen istiyorum.” (Yıldırım: 2021, 78).

Kırk bir bölümlük kısımlarda Süreyya hayatını geriye dönük bir şekilde kahraman bakış açısıyla anlatır. Bu bölümlerde öykü zamanı ile anlatma zamanı aynı değildir. Olaylar Süreyya tarafından geriye dönük bir şekilde anlatılır: “Ben de alışılmıştan biraz geç bir yaşta bile olsa, otuz üç yaşında, aşkın havada uçuşan kokusunu fark etmiş, ardıma dönüp onu görmüş ve o andan itibaren umutsuz bir hastalığın pençesine düşerek, aşkımı yönelttiğimden başka bir şey düşünemez hale gelmişim.” (Yıldırım:2021, 156).

Süreyya'nın altmışlı yaşlarda yaşadıklarını kaleme aldığı görülür. Romanda anlatıcı olayları yorumlayarak okuyucuya aktarır.

2.1.5. Zaman

Romanda öykü zamanı ile anlatma zamanı aynı değildir. Olaylar yaşandıktan sonra anlatılır. Romanda zaman, Süreyya'nın bugününden geriye dönük olarak hayatı anlatılır. Bu zaman 2004 yılından 1961'e kadarki süreyi kapsar. Romanın kırk bir bölümlük kısmını bu yılların anlatımından oluşur. Bu süreçte Süreyya'nın çocukluğu, lise, üniversite dönemleri ve iş hayatı hakkında bilgiler verilir. Öykü zamanında ise Süreyya kırk üç yaşındadır ve bir gün telefon çalması üzerine annesiyle konuşur. Bu süreçte Süreyya ile annesinin konuşmaları anlatma zamanında verilir. Romanda öykü zamanı ile anlatma zamanı telefon konuşmalarının geçtiği bölümlerde aynıdır. Fakat kırk bir bölümlük kısımda anlatıcı olan Süreyya yaşadıklarını olaylar yaşandıktan sonra geriye dönüşlerle aktarır:

“Ruhumu kemirenleri kendime dahi itiraf etmeyi beceremediğimden, geldiği yoldan döndü annem... Sadece geçmişimi değil, geleceğimi de değiştirmeye muktedir bir hikâye hem de... Belki de yalandan hikâyelere boş verip, bunu, kendiminkini yazmalıyım bir gün.” (Yıldırım, 2021: 414).

Kırk üç yaşındaki Süreyya annesini hiç görmemiştir. Sesinin dahi duymamıştır. Annesiyle ilgili tek bildiği onu küçükken terk ettiğidir. Bu bilinçle yaşayan Süreyya terk edilmişliğin, unutulmuşluğun duygusuyla hayatı oradan oraya sürüklenerek geçer. Başkişi Süreyya, romanda bireyin yalnızlığının insanı nerelere sürüklediğinin bir örneği gibidir. Hayatta hiç var olamamış gibi yaşar, babaannesinin sevgisi, birlikte olduğu insanlar, sahip olduğu çocuk bile onu bir yere bağlayamaz. Aidiyet duygusu gelişmez. Bu yalnızlık, Süreyya'nın bulunduğu zaman dilimlerine de ruhsal açıdan etki eder:

“Bir yerlerde büyük hatalar yaptığıma emindim emin olmasına ama bunu dillendirecek kadar cesur değildim. Etrafımdaki her şey müthiş bir kasvetin içine gömülmüştü. Ne gündüzler ne geceler keyif veriyordu artık ne de yazmak. Geçmiş günleri özlemle anar olduğuma göre, iyiden iyiye yaşılanıyordum.” (Yıldırım: 2021, 400).

Süreyya bugününden geçmişe baktığında geçirdiği yıllara pişmanlık olarak bakar, zamanı sorgular:

“2003 yılına Madam Karin’in yokluğunu karşıma oturtup, Asude Apartmanı’nın üçüncü katındaki mütevazı evimde bir başıma televizyon izleyerek girdim. Geçip giden yıllara karşı eskisi kadar umursamaz değilim artık. Sadece yaşlanıp ölmekten değil, koskoca bir hayatı heba etmiş olmaktan da korkar olmuştum... Zamanla kurduğum ilişkiyi de sorguluyordum. Aslında zaman yoktu, saatler, dakikalar yoktu, biliyordum. Bir tek gün ve gece vardı aslında... Haftaları, ayları, yılları. En çok yılları... Yılları kişileştiriyor, onları insanlar gibi iyi ya da kötü diye ayırıyordum.” (Yıldırım, 2021: 375).

Süreyya için her yılın bir anlamı var. Zamanın nasıl geçirildiğine göre zaman anlam kazanır. Kırk iki yaşını şöyle değerlendirir:

“Geçen yıl nasıl da bindi omuzlarıma, nasıl zor bitti anlatamam. Herkesin kör olduğuna bir ben dikkat kesilmiştim. Ömrün nihayeti olduğundan bir tek benim haberim vardı sanki.” (Yıldırım: 2021, 403-404).

Süreyya yıllar sonra annesiyle ilk kez telefonda konuşmaya başladıktan sonra annesinin neden gittiğini öğrenir, bunun üzerine geçmiş zamanla ilgili yaşadığı pişmanlığa karşın geleceğe umutla bakmaya başladığı görülür:

“Zamanı geri alıp bu geceki telefonu başka türlü sonlandıramam, ama beni bekleyen gelecek günlere başka kavuşmalar resmedebilirim daha da gecikmeyi beklemeden.” (Yıldırım, 2021: 416).

Süreyya’nın hayatının anlatıldığı romanda zaman, kırk üç yaşına kadar aleyhinde işlemiş gibidir. Başta anne sevgisini tadamayan Süreyya, hayatı oradan oraya savrulurken geçirir. Annesinin aramasıyla hayatına bir umut ışığı doğar. Zaman kavramı da bu saatten sonra değişir. Sonuç olarak denebilir ki; bireylerin hayata bakış açısı zamanla değişebilir, bu değişimlerin zaman üzerindeki etkisi de bireyler üzerinden görülebilir.

2.1.6. Mekân

Unutma Beni Apartmanında mekânlar; Yalova, İstanbul- Cihangir, Asude Apartmanı, otel, Barselona olarak verilir. Bu mekânlar özellikle başkişinin ruhsal durumuna göre işlevsel hale gelir.

2.1.6.1. Dar/Kapalı Mekân

Süreyya babası öldükten, annesi onu terk ettikten sonra babaannesiyle Yalova’da bir evde büyür. Babaannesi ona anne babasının yokluğunu hissettirmemek için elinden geleni yapar, Süreyya’yı şefkatle büyütür. Fakat Süreyya için bu ev bir an önce uzaklaşmak istediği, eski eşyaların ruhunu daralttığı dar/kapalı bir mekândır:

“Üniversite için başka bir şehre kaçarak ondan kurtulmayı kurmuştum. Gerçekten de öyle oldu. Üçüncü sınıfın ilk sömestrinde ondan sonsuza kadar kurtuldum. Ondan ve hayatta sahip olduğum tek gerçek sevgiden. İşte artık tümüyle özgürdüm. Özgür ve buz gibi yalnız...” (Yıldırım, 2021: 53).

Süreyya bu evden uzaklaşmak, üniversiteyi okumak için Yalova’dan ayrılır. Daha sonra babaannesini kaybeder ve evdeki eşyaları, evi satar. Geçmişine ait bir iz bırakmaz:

“Evin eski eşyaları arasında dolaşırken, çocukluğumun geçtiği odaların, mutfağın, salonun ne kadar kasvetli olduğunu hayretle fark ettim. Bu evde yaşayan tek şey babaannemdi sanki ve o ölünce her şey soluklaşmış, eski bir fotoğrafa dönüvermişti... Üç aya kalmadan evi, içindeki eşyalarla birlikte sattık... ilk yaptığım şey bir an evvel onlardan kurtulmak oldu.” (Yıldırım, 2021: 63-66).

Süreyya üniversiteyi bitirdiğinde çalışmaya başlar. Marcel’le tanışır Barselona’ya taşınır, başta şehirden uzaklaşıp, bir yuva kurarak kendine ait bir dünya kurabileceğini düşünür. Hatta bir çocuğu olur. Fakat kendini ailesine de ait hissetmez ve eşini çocuğunu bırakarak İstanbul’a döner. Bir otele yerleşir. Evlerden hep kaçır, otel odası her an gidecekmiş gibi, oraya ait olmadığını hissettir. “Anlatma esasına bağlı eserlerde mekâna ait görünüşle olay kahramanının uyuşması kadar mekâna ait özelliklerle bireyin yaşayış tarzı arasındaki çatışmalardan da yararlanılabilir. Kısacası olay örgüsünün muhtevası ve kahramanların psikolojik hali, mekân tasvirlerinden de anlaşılabilir.” (Aktaş, 2013: 67). Süreyya’nın aidiyet duygusundan yoksunluğu mekânlara bakış açısında kendini gösterir:

“O otel odasında, kaçtığım evle girmeye çalıştığım ev arasında, neredeyse arafta beklerken, günlerimi mümkün olduğunca dört duvarın dışında geçirmeye çalıştım. İçeride daralan nefesimi dışarıda açmaya, kendime karşı müdafaaya uğraştım. Kendimi sokaklara atıp yollara vururken, bir zamanlar

pek bayıldığım otelin kasvetinden mi, yoksa içimdeki tortularını silemeyeceğimden korktuğum Barselona hikâyemden mi kaçıyordum, şimdi bile emin değildim.” (Yıldırım, 2021: 176-177).

Evlerden kaçan Süreyya, otele sığınır fakat bu dört duvar arasında da kendini arafta hisseder. Hiçbir yere ait hissetmez. Kendini kimsesizlerin ait olduğu sokaklara atar fiziksel olarak da açık mekânlar ona iyi hissettirir.

2.1.6.2. Açık/Geniş Mekân

Romanda Süreyya için açık/geniş mekânlar her zaman fiziksel olarak da dış mekânlar olur. İstanbul’un farklı semtlerinde, sokaklarında gezmek ona iyi gelir. Sokaklarda dolaşıp apartmanlara dışarıdan bakar onlara isimleriyle anlam arar, hikâyeler bulur. Apartmanların dışı, sokaklar ona iyi gelir:

“İstanbul’un farklı semtlerini ziyaret etmeyi, yokuşlarını tırmanmayı, sokaklarını turlamayı ve bunu yaparken de yoluma çıkan binalara envai çeşit hikâyeler uydurmayı âdet edindim o günlerde. Özellikle Kuzguncuk ve Emirgan’da zaman geçirmeye bayılıyordum... Her biri birbirine çıkan sokakların sürprizli yolculuklarını, balkonlara ve pencere kenarlarına yerleştirilmiş rengârenk çiçekleri, sakız sardunyalı...” (Yıldırım, 2021: 177).

Süreyya eşiyle Barselona’ya taşındıktan sonra tatil için geldiği İstanbul’a farklı gözle bakar. Bu anlarda İstanbul açık/geniş mekâna dönüşür:

“İşinden iki haftalığına izin aldı ve temmuzun başında beraber İstanbul’a geldik. Her şey gerçek olamayacak kadar güzeldi. Yıllardır yaşadığım yeri bambaşka gözlerle görmeye başlamıştım... Anladım ki aşk gözlerini kaybetmekti zaten... Yolları, sokakları, insanları, binaları sevmek eskisinden çok daha kolaydı.” (Yıldırım, 2021: 157).

Süreyya yaşadığı aşkla birlikte o zamanlar her şey gözüne farklı gelir. Bireylerin ruhsal durumu yaşadıkları hayata bakış açısına göre değişebilir, dönüşebilir. Bu romanda da Süreyya’nın yaşadığı sorunlarla mekânların işlevsellik kazandığı görülür.

2.1.7. Kişiler Kadrosu

2.1.7.1. Başkişi

Unutma Beni Apartmanı'nda başkişi Süreyya'dır. Süreyya kırk üç yaşına gelmiş yaşamını hayalet yazar olarak idame ettiren biridir. Bir gün telefonu çalar ve annesiyle ilk kez konuşur. Roman da bu telefon konuşmasıyla başlar. On sekiz bölümden oluşan telefon konuşmalarında annesi onu neden terk ettiğini anlatmak ister. Romanın kırk bir bölümlük kısmında ise Süreyya'nın anlatımıyla kırk üç yıllık yaşamı geriye dönük bir şekilde anlatılır. Süreyya, küçük yaşta babasını kaybeder, annesi tarafından terk edilir, babaannesi tarafından büyütülür. Babaannesiyle Yalova'da bir evde yaşar. Babaannesi Çeşminaz Hanım, her zaman anne baba eksikliğini yaşatmamaya çalışır. Fakat Süreyya, bu eksikliği fazlasıyla yaşar. Lise yıllarına kadar babaannesiyle yaşayan Süreyya bu evden bir an önce gitmek ister. Babaannesinin aşırı korumacılığı Süreyya'yı sıkır. Onun ölümünden sonra ona karşı hissettiklerini şöyle anlatır:

“Babaannemin yalnızlığı ancak ölümüyle birlikte ortaya çıkmıştı. Ölümü kimsenin, hiç kimsenin, en yakınındaki benim bile hayatımı bir parça olsun değiştirmemişti. Değişen hiçbir şey olmamıştı. Şu koskoca dünyada etkisiz bir elemandan fazlası olmamıştı Çeşminaz Hanım... Babaannem bana öyle düşküncü, üzerimdeki ilgisi öyle bunaltıcıydı ki, beni kendiliğinden bırakıp gidebileceği aklımın ucundan bile geçmemişti... Babaannem ne kadar uğraşıya uğraşsın onun için ördüğüm duvardan öteye geçememişti.” (Yıldırım, 2021: 57-59).

Üniversiteyi İstanbul'da okumak için babaannesinin yanından ayrılır. Üniversitede okurken babaannesinin ölüm haberi gelir. Onun ölümünden sonra Yalova'daki evi, eşyalarıyla birlikte satar. Adeta geçmişe ait bir şey bırakmak istemez. 33 yaşına geldiğinde Marcel ile tanışır ve evlenirler. Barselona'ya taşınır. Burada yeni bir hayat kuran Süreyya mutlu olamaz, hâlâ bir şeyler eksiktir. Daha sonra bir çocukları olur fakat anne olduktan sonra da annelik yapabileceğini düşünmez, ruhsal eksikliği kapatamaz. Çocuğunu ve eşini bırakarak İstanbul' a döner. Burada bir otele yerleşir. Bir işe başlar. Daha sonra Asude Apartmanı'na yerleşir. Bu sırada yazılar yazmaktadır. Bir gün bir barda NY ile karşılaşır. NY'ye yazdıklarından bahseder. NY de yazdıklarını kendisine satmasını, yani hayalet yazar olmasını ister. Süreyya teklifi kabul eder. Süreyya'nın yazdıklarını NY kendi yazmış gibi bastırır ve basılan roman çok beğenilir. Süreyya'dan

yenilerini yazmasını ister. NY ile arasında böyle bir iş anlaşması kurulur. Süreyya yazdığı romanların hikâyelerini de roman boyunca anlatır.

Süreyya Barselona'dan döndükten sonra Rıdvan'la tekrar görüşür. Rıdvan'la yakınlaşmaya başlar. Evine gittiği bir gün masasında notlar bulur. Notlarda Türkiye'de yaşanmış depremlerle ilgili bilgiler vardır. Notlardan biri 1976 yılına ait deprem bilgileridir. Rıdvan'ın annesi, kız kardeşini depremde kaybettiğini hatırlar. Rıdvan Süreyya için iyi bir arkadaş, dertlerini sakınmadan anlatabildiği biridir. Onunla ilgili şunları düşünür:

“...Barselona'dan döndükten sonra sohbet etmek amacıyla görüştüğüm tek kişi Rıdvan olmuştu. Artık televizyon için çeviri vermiyordu bana... Eskisi kadar sık olmasa da elinden geldiğince iş paslıyordu hâlâ... Gördüğüm en azimli insanlardan biriydi.” (Yıldırım, 2021: 200-202).

Süreyya geçmişini anlatırken, romanda sık sık yaşadığı pişmanlıkları, yalnızlığı, kendini sorgulayışına yer verilir. Geçmişinden çıkardığı dersleri, tecrübeleri yorumlar.

“Şimdi dönüp baktığımda hayatımın uzunca bir bölümünü bekleyerek geçirdiğimi görüyorum. Bekleyerek ve arayarak... Öte yandan, aslında hep tuhaf bir bekleme e arama hali içinde geçirdim yaşantımı... Sanki bir gün bir yerde aniden yaşamaya, gerçekten yaşamaya başlayacaktım... Aslında hayat elimde tuttuğum şey değildi de, ben gerçek hayata dokunmaya hazırlanıyor ve sadece bekliyorum gibi gelirdi. Eksiklikleri isimlendiremiyordum.” (Yıldırım, 2021: 11).

Süreyya kırk üç yıllık yaşamına baktığında aslında bir bekleyiş içinde olduğunu, hayatını yaşayamadığını anlatır. Bu bekleyiş annesinin aramasıyla son bulur. Aslında yıllarca yaşadığı yalnızlığı, eksikliği giderecek olan annesidir. Bir gece gelen telefonla hayatı değişir telefondaki annesidir. Onunla konuşur geçmişiyile ilgili bilmedikleri, annesinin neden gittiğini öğrenir, annesine oturduğu yerin adresini verir; yıllar süren yalnızlık, annesizlik biter ve roman burada sonra erer.

2.1.7.2 İkinci Dereceden Kişiler

Romanda ikinci dereceden kişiler, Süreyya'nın annesi Mesude, Rıdvan, NY, Marcel'dir. Romanda Süreyya'nın annesi Mesude kızını aramasıyla romana dâhil olur ve roman bu

şekilde başlar. On sekiz bölüm süren telefon konuşmasında Mesude kızını neden terk ettiğini anlatır. Süreyya'nın babası Ayhan, askerdir. Süreyya'ya babasıyla evliliğini anlatır. Süreyya'ya hamile kaldıktan sonra bir gün ortadan kaybolur ve ölüm haberi gelir. Süreyya doğduktan sonra Mesude, Ayhan'ın arkadaşları vasıtasıyla Almanya'da olduğunu öğrenir ve yanına gider. Orada bir süre yaşamaya başlarlar. Ayhan, psikolojik olarak iyi değildir ve bir gün intihar girişiminde bulunur, ölmez ama yatalak kalır. Mesude eşine yirmi üç yıl bakması gerektiği için geri dönemez. Ayhan öldükten sonra Türkiye'ye döner ve Süreyya'yı arar. Romanda annesinin yokluğuyla bir ömür geçiren Süreyya için annesi onun her zaman karşısındadır fakat gerçekleri öğrendiğinde durum değişir. Annesini anlar ve onunla görüşmeyi kabul eder.

Romanda bir çocuğun annesiz yaşamının nasıl sonuçlandığı, insanın aidiyet duygusunu yok ettiği Mesude üzerinden gösterilir. Annesiz yaşayan bir çocuğun ilerde anne olmayı da beceremediğini Süreyya kendi ağzından dile getirir:

“Annemle, hiç tanımadığım o kadınla kendimize çizdiğimiz yol, beklenmedik bir şekilde kesişmişti. O zaman kendime, ayrı zamanlarda aynı suçu işleyişimizin bir tesadüf olup olmadığını sormuştum. Bunun cevabını hâlâ tam olarak veremiyorum. Bildiğim tek şey, annesi tarafından terk edilmiş bir çocuk olarak, yıllar sonra kendi çocuğumu bırakmakta, ondan vazgeçmekte bir sakınca görmediğim... Ben bilip gördüğümünden fazlasını yapmadım.” (Yıldırım, 2021: 38).

Rıdvan Süreyya'nın arkadaşıdır. Barselona'dan döndükten sonra da ilk onunla görüşür. Her şeyi ona anlatır. Rıdvan'la daha sonra yakınlaşır birlikte olurlar. Ama Süreyya, bu birlikteliğe bir anlam yüklemeyi. 1999 yılında yaşanan deprem sonrası Rıdvan bir gün ansızın ortadan kaybolur. Süreyya, Rıdvan'ın depremler sonrası çalışmalara katıldığını bildiği için Yalova'ya yardıma gittiğini düşünür, endişelenmez fakat uzun süre haber alınamayınca Rıdvan'ı arar bulamaz. Yaşadığına dair ümidini keser. Rıdvan yıllarca dönmez ve öldüğünü düşünür. Romanda Rıdvan'dan bundan sonra bahsedilmez. Süreyya için Rıdvan da diğerleri gibi hayatına girmiş çıkmış biridir. Öldüğüne üzülür fakat öldüğüne kendini inandırdıktan sonra hayatındaki belirsizlik ortadan kalktığı için rahatlar:

“Kendimi öldüğü fikrine alıstırdıktan sonra tıpkı diğerleri gibi benim için de her şey çok daha kolay oldu. Dün vardı, bugün yok. Dün hayatımdaydı, bugün değil. Hayat bu kadar basitti işte. Rıdvan’ın ölümüne inanmak bende tarifi mümkün olmayan derin yaralar açmadı. Evet, çok üzüldüm, ama üzüldürken bile üzüntünün geçeceğini biliyordum... Bir yandan üzgündüm, ama bir yandan da bu işi bir sonuca bağladığım için rahatlamıştım. Bir sonuca ulaşmış olmak sonucun ne olduğundan daha önemli gibiydi o sıralar.”(Yıldırım, 2021: 306).

Nermin Yıldırım, Rıdvan karakterini Saklı Bahçeler Haritası romanında ortaya çıkarır. İki roman arasında karakterler üzerinden bağlantı kurulur. Rıdvan’ın hikâyesi Unutma Beni Apartmanı’nda bitmiştir fakat Saklı Bahçeler Haritası romanında işlenir. İki romanın ilişkisi Saklı Bahçeler Haritası romanında anlatılacaktır. Rıdvan’ın Unutma Beni Apartmanı’ndaki rolü Süreyya’ya yaşam yolculuğunun bir bölümünde yoldaş olmaktır.

Süreyya’nın yaşamına dokunan kişilerden biri de Marcel’dır. Marcel, Süreyya’yı seven, birlikte bir yuva kurduğu kişidir. Süreyya yaptığı Barselona gezisi sırasında Marcel’le tanışır ve birbirlerine âşık olurlar. Daha sonra İstanbul’a dönerler. Süreyya hamile olduğunu öğrenir evlenirler ve Barselona’ya taşınırlar. Marcel için evliliği sorunsuzdur ve mutludur. Süreyya’ya her zaman destek olur. Fakat Süreyya bu evlilikten bir süre sonra mutsuz olmaya başlar, yaşadığı aşk onun yalnızlığını, eksikliğini gidermez. O eve kendini ait hissetmez ve oradan ayrılır. Marcel’in hikâyesi de burada biter. Annesiyle telefon konuşmalarından sonra kendi yaşadığı annesizliği kızına yaşattığını düşünür. Kendini sorgular bir şeyleri düzeltebileceğinden emin değildir ama denemek ister, romanda bunu deneyip denemediği bilinmez:

“Fakat ben... Onun yaşına geldiğimde, cehennem ateşlerini ölmeden yaşamışlara katılmamak, denememiş olmaktan ötürü hayıflanmamak için, annem kadar geç kalmadan kendi kızıma ulaşabilirim belki... Yapabilir miyim sahi?.. Başarabilir miyim bilmem, ama en azından deneyebilirim.” (Yıldırım, 2021: 416).

Romanda Süreyya’nın daima karşısında duran kişi NY’dir. NY ile Süreyya 1995’te tanışır. İş için gittiği Yolcu FM radyosunda NY’yi görür. NY babasının radyosunda program yapan genç bir kızdır. Süreyya NY’yi şöyle anlatır:

“Kapıyı ittim ve NY’yi ilk olarak orada gördüm. Geçen yıl iş görüşmesine geldiğimde oturduğum tekli koltuğa kurulmuş, bacak bacak üzerine atmış bir küçük kadındı. Büyümüş de küçülmüş gibiydi. Hali, tavrı, oturuşu, saçının savuruşu, gözünü süzüşü, insanı onun gerçek bir kadın olduğuna ikna edebilirdi... Sadece on beş yaşındaydı... Fazla şımartılmış ve her istediğini elde etmeye alışmış kaprisli bir kız çocuğu olduğu her halinden belliydi.” (Yıldırım, 2021: 134-135).

NY, Yolcu FM’in patronun kızıdır. Romanda NY isminin açılımından hiçbir şekilde söz edilmez. Süreyya Barselona’dan döndükten sonra 1998’de NY ile bir gün tekrar karşılaşır. Barda Süreyya’nın yanına gelir, konuşurlar. Süreyya sarhoştur, yazdıklarından NY’ye bahseder ve eserlerini yayınlamayacağını söyler. Bunun üzerine NY, yazdıklarını kendisine satmasını ister. Süreyya NY’ye, sonradan pişman olsa da yazdıklarını satar. Süreyya bundan sonraki yaşamını hayalet yazar olarak devam ettirir. Hatta Saklı Bahçeler Haritası romanında Süreyya’nın NY ile olan bu ilişkisinin devam ettiği görülür.

2.1.7.3. Figüratif Yapı İçinde Sıradan Kişiler

Unutma Beni Apartmanı romanında; Süreyya’nın babası Ayhan, babaannesi Çeşminaz Hanım, babaannesinin arkadaşı Fidan Teyze, radyodan arkadaşı Veysi, komşusu Madam Karin, kızı Ada, eşi Marcel’in ailesi, figüratif işlev üstlenirler. Bu kişiler, romanın gelişmesine ve olayların işlenmesine yardımcı olurlar.

2.2. RÜYALAR ANLATILMAZ

2.2.1. Romanın Kimliği

Nermin Yıldırım’ın ikinci romanı olan Rüya Anlatılmaz’ın ilk basımı Doğan Kitap’tan 2012 yılında yapılmıştır. Daha sonraki basımları Hep Kitap’tan yapılarak dördüncü baskıya kadar ulaşmıştır. Roman on üç ana bölüm ve on iki yardımcı bölümden oluşur. Ana bölümler roman kişilerinin isimleriyle adlandırılır. Yardımcı bölümler Eyüp kişinin rüya defterinden oluşur. Yazar bu romanda bir gün aniden kaybolan Eyüp’ü aramaya çıkan Pilar’ın yolculuğunu anlatır. Bu yolculuk sürecinde aile kavramı, yalnızlık, iletişimsizlik gibi konulara değinir.

2.2.2. İsimden İçeriğe

Roman Barselona’da yaşayan Pilar ve eşi Eyüp’ün hikâyesini anlatır. Eyüp bir gün aniden ortadan kaybolur. Pilar, Eyüp’ün rüyalarını anlattığı defteri bulur ve onu da yanına alarak İstanbul’a gelmesiyle roman başlar. Romanda Pilar, bir yandan eşini ararken bir yandan da evde bulduğu eşinin rüya defterini okur. Rüya defterinden eşinin ailesini, eşi hakkında bilmediklerini öğrenir. Pilar’ın Eyüp’ün ailesini tanımaya başlamasıyla rüya defterinde anlatılanlar anlamlı hale gelir. Eyüp’ün rüyalarının sebebini anlaşılır. Aslında o rüyaların gerçeklerden ibaret olduğunu görür. Bu gerçekliklerden hareketle romanın ismi ile romanda anlatılanlar birbiriyle uyushmaktadır. Rüyaların anlatılmaz olduğunu Eyüp annesinden öğrenmiştir. Bu yüzden Eyüp rüyalarını anlatmamıştır:

“Çok çok beş altı yaşlarındaydım o zaman korkulu bir rüyadan uyandığım bir sabah, soluğu hala uyumakta olan annemin yanında almıştım. Neden sabahın kör vakti uyandığımı sorup söylemiş olacak ki, kokmaktaki haklılığını kanıtlamak ister gibi gördüğüm rüyayı anlatmaya koyuldum. Be anlattıkça, gördüklerimin ağırlığı kendisine geçiyormuşçasına bunaldı, yüzü asıldı annemin. Sonra da rüyamı yarıda kesip kolumdan tutarak kendisine doğru çekti beni. Öyle sağlam asıldı ki acıdı kolum... Önemli bir sır ya da asla unutulmaması gereken mühim bir öğüt verecekmiş gibi gözlerimin içine bakıp, insanın gördüğü rüyaları başkalarına anlatmasının doğru bir şey olmadığını söyledi. Acıyan kolumu ovuşturarak sebebini sorma cesaretini gösterdiğimde de ‘Rüya anlatmak iyi değildir, anlatılan kâbuslar gerçek olur, tatlı rüyaların da hayrı kaçar. Unutma, ne görürsen gör kendine sakla; rüyalar anlatılmaz dedi.’ dedi.” (Yıldırım, 2019: 232-233).

Rüyalar artık Eyüp’ü esir almaya başladığında doktora gider ve doktorun önerisi üzerine rüyalarını yazmaya başlar. Eyüp’ün rüya defterinde anlattıklarının aslında bir rüya değil gerçek olduğu Pilar’ın İstanbul’a gitmesi, eşinin ailesini tanınması ve rüya defteriyle bağlantı kurmasıyla ortaya çıkar. Bu şekilde romanın ismi ile içeriğinin uyushduğu anlaşılır. Eyüp’ün rüyaları onun gerçeği, sakladıkları, sırlarıdır.

2.2.3. Olay Örgüsü

Nermin Yıldırım Rüyalar Anlatılmaz romanını on iki ana bölüme ve bu ana bölüme yardımcı olacak, Eyüp’ün rüya defterinden oluşan on bir yardımcı bölüme ayırır. Roman, başkişi Pilar’ın kaybolan eşi Eyüp’ü aramasıyla başlar. Romanın sonuna kadar entrik kurguyu sağlayan Pilar’ın Eyüp’ü arama yolculuğudur. Romanda geriye dönüşler ve romanın yardımcı bölümleri olarak görülebilecek Eyüp’ün rüyalarının oluştuğu kısımlar entrik kurguyu destekler ve öykü zamanı içerisinde devam eden olayların nedenleri bu

kısımlarla çözülür. Romanın entrik kurgusu göz önüne alınarak olay örgüsü üç ana bölüme ayrılabilir:

1.Giriş

- Barselona’da yaşayan Pilar’ın eşi Eyüp’ün bir gün evi terk edip İstanbul’a döndüğünü anlaması
- Eşinden bir iz arayan Pilar’ın çalışma odasında Eyüp’ün rüyalarını not ettiği defterini bulması ve onu da yanına alıp İstanbul’a eşini aramaya gitmesi
- Eyüp’ün doktora rüyalarını hatırlayamadığı için gittiğini, bunun için de bir deftere not etmeye başladığını öğrenmesi
- Pilar’ın Eyüp’ün ailesiyle iletişime geçmesi ve onların yaşadığı eve gitmesi

2.Gelişme

- Pilar’ın, Eyüp’ü aramaya arkadaşı İlhami’nin Yelkovan Kitabevine gitmesi
- Pilar’ın eşinin evine döndüğünde Eyüp’ün abisi Veysel’in öldüğünü öğrenmesi
- Pilar’ın bu sırada rüya defterini okumaya devam etmesi ve Eyüp’ün ailesini tanıması
- Pilar’ın İlhami’yle görüşmesi, Eyüp’ün yerini arkadaşı Vehbi’nin bilebileceğini söylemesi ve Vehbi’yle görüşmeleri
- Eyüp’ün ablası Müesser’in rüya defterini bulması ve okuması
- Rüya defterinde yazılanların Müesser’in kendi geçmişiyle ilgili gerçekler olduğunu görmesi, Eyüp’ün her şeyi bildiğine şaşırması

3. Sonuç

- Pilar’ın eve gelmesi, Müesser’in defteri okuduğunu görmesi
- Müesser’in Pilar’a, babası tarafından yıllarca tacize uğradığını, bir gece annesiyle birlikte babasını öldürdüklerini anlatması
- Eyüp’ün aslında bu yaşananları görmüş olduğunu, rüya olarak hatırladığını söylemesi
- Pilar’ın bütün gerçekleri ablasından öğrendikten sonra, Eyüp’ün rüyalarını daha iyi anlaması
- Pilar’ın rüyasında Eyüp’ü görmesi

- Sabah uyandığında not etmek isterken Vehbi'nin verdiği defteri çıkarması, içinde bir otel kartı bulması
- Eyüp'ün orada olabileceğini düşünmesi ve otele gitmesi
- Otelde Vehbi'yle karşılaşması, Eyüp'ün otelde kaldığını öğrenmesi
- Eyüp'ü babasının mezarlığında bulması
- Pilar'ın Eyüp'ü alıp ailesine götürmesi

2.2.4. Bakış Açısı ve Anlatıcı

Nermin Yıldırım'ın *Rüyalar Anlatılmaz* romanında İlahi bakış açısı kullanılır. Anlatıcı olarak ise birinci ve üçüncü kişili anlatım kullanılır. Romanda tanrısal bakış açısı kullanılarak kişilerin ruhsal dünyaları, geçmiş ve gelecekte yaşanan durumlar önceden kestirilerek okuyucuya aktarılır. Bu da bireylerin psikik durumunun aktarılmasına destek sağlar:

“Peki, niye benim bundan haberim yok? Diyemedi Pilar. Aklından geçenleri içine atıp bilgi veren polis memuruna yarım ağız teşekkür etmekle yetindi. Kafasında kuyrukları birbirine değmeyen onlarca tilki ve kalbinde tatsız bir yürekle bitirdi konuşmayı.” “Milleti azıcık esintiye muhtaç olduğu bu cehennem sıcaklığında, fırtınadan camı çerçevesi aşağı inen te talihli benim herhalde diye geçirdi içinden, yerlere dağılmış kâğıtları toplayıp masanın üzerine bırakırken.” (Yıldırım, 2019: 9-14).

On üç bölümden oluşan ana bölümlerde üçüncü kişili anlatım kullanılırken Eyüp'ün rüyalarının anlatıldığı bölümlerde birinci kişili anlatım kullanılır:

“Rüyalarım... Varlıklarıyla beni rahatsız ediyorlar, çünkü ziyaretime gelmeye başladıklarından bu yana gecem gündüzüme, hakikat hayale karışmış vaziyette.” (Yıldırım, 2019: 23).

Romanda aynı zamanda geriye dönüşler, özetlemeler yapılarak bireylerin geçmiş yaşantıları ve olaylar hakkında bilgiler verilir ve geçmiş zaman ile öykü zamanı arasında bağlantı kurulur:

“Şimdi koltuğa oturunca, birlikte alışveriş yaptıkları o günü anımsaya Pilar'ın içi sızladı. Ne diye kendi isteğinin olması için diretmişti ki o kadar? Bu evde beraber yaşamayacak, eşyaları ortaklaşa kullanmayacaklar mıydı sanki?” (Yıldırım, 2019: 14).

Romanda rüyalarla bireyin iç dünyası yansıtıldığı için yapılan geriye dönüşler ve özetlemeler romanı daha anlaşılır kılar, verilmek istenen düşünceyi de destekler. Romanda başkişi Pilar'ın öykü zamanı içerisinde yaşadıkları anlatılırken Eyüp'ün rüyaları geçmiş zamanı oluşturur. Romanda öykü zamanı ile anlatma zamanı kronolojik seyirde ilerler.

2.2.5. Zaman

Rüyalar Anlatılmaz romanında öykü zamanı bir aylık süreyi kapsar. Ağustos ayında bir gece saat 03.00'te başlayan roman, 1999 yılının Ağustos ayında biter. Bunun dışında öykü zamanı ile ilgili bilgi verilmez:

“Evden çıkmadan ofisi aradı. Ağustos ayında Barselona'daki mimarlık ofisinin çoğu kepengi kapatır, topluca tatile çıkardı. Ama onlar bu yaz böyle yapmamıştı.” (Yıldırım, 2019: 21).

“Onlar bitkin adımlarını birbirlerinin peşi sıra sürüklerken, yerin yüzünde acıyla daralan yüreklerin insafsız karnavalı sürüyordu. Mevsimlerden yaz, aylardan ağustostu. Bin dokuz yüzlü yılların en sonuncuydu.” (Yıldırım, 2019: 330).

Öykü zamanı kronolojik bir düzlemde ilerler. Öykü zamanı ile anlatma zamanı birlikte geçer. Geriye dönüşlerle anlatma ve özetleme yapılır ve bu açıdan zaman yaklaşık otuz yıllık bir süre anlatılarak genişletilir. Romanda bölümler, karakterlerin isimleriyle sınıflandırılır. Başlıca Pilar, Müesser, Perihan, Veysel, Bünyamin karakterlerinin birkaç kez isimlerinin bölüm başlıklarına verilmesiyle bölümler oluşturulur. İsmi geçen karakterlerin geriye dönük yaşamları anlatılırken aynı zamanda öykü zamanı da kronolojik olarak devam ettirilir. Her bölümde ismi geçen kişinin geçmiş yaşantısıyla birlikte öykü zamanı içindeki rolü de işlenir.

Romanda anlatma zamanında aktarılan entrik kurgunun sırrı geçmiş zamana aittir. Eyüp'ün rüyalarında gördükleri onu geçmişe götürür. Gördüğü rüyalar; sorunlar onun geçmişi, ailesi ve geçmişte yaşadığı sorunlardan kaynaklıdır. Bu yüzden geçmiş zaman mutsuzluk, yalnızlık, iletişimsizlik gibi izlekleri destekler. Romanda bu izleklerin zaman üzerindeki etkisi de verilir. Psikolojik alt yapı zaman kavramıyla güçlendirilir. Bireyin ruhsal durumu daha net bir şekilde ortaya konulur. Eyüp'ün rüyalarının anlatıldığı

bölümler öykü zamanını desteklerken entrik kurgunun şekillenmesini de sağlar. Roman boyunca Eyüp’ün rüyalarına yer verilen on iki bölümde Eyüp’ün kişiliği, ruhsal dünyası, ailesi ve sırları, hakkında önemli bilgiler verilir:

“Annem beni görmüyor, ezip geçiyor yüzümü, arkamı dönüyorum. Babamın duvardaki siyah beyaz fotoğrafıyla karşılaşıyorum. Fotoğraftaki babam, salondaki üçlü koltuğun ortasına oturmuş bana bakıyor. Uyandığımda ne hissettiğimi yazmamı istemişti Doktor Carcel. Evet yazıyorum öyleyse: Hüzün... Uyandığımda kendimi bir ağacın bir türlü düşmek bilmeyen son yaprağı gibi hissediyorum... Mesela küçükken rüyalarımı kime anlatıyordum... Bu sorunun cevabı için uzun uzadıya düşünmem gerekmedi. Cevabı kolaydı: Kimseye... ‘Neden?’ ‘Annem söyledi... Rüyalar anlatılmaz.’ dedi.” (Yıldırım, 2019: 231-232).

Rüyaların anlatılmaz olmasının sebebi aile içinde yer alan sırlardan kaynaklı olduğu ve bu sırların bir kâbusa, rüyaya dönüştüğü anlaşılr. Bu bilgiler Eyüp’ün rüyalarını saklamasının sebebini açıklar.

Romanda bireylerin psişik durumunun zaman üzerindeki etkisi görülür. Pilar eşini bulana kadar geçen süreyi şöyle ifade eder: “Kocasını bulana kadar zamandan başka bir şeyi kalmamıştı hatta. Şimdi zaman acıtarak ve her zamankinden daha yavaş akmaktaydı.” (Yıldırım, 2019: 22). Müesser, yaşadıklarını Pilar’a anlatırken zamanın ağırlığını hisseder: “Zembereğinden boşalmış gibi hiç durmadan anlattı Müesser. Her şeyi ve hayatı boyunca ilk defa... o anlatırken aralarından geçen saniyeler uzadı; saat, gün, ay, yıl olup duvarlara asıldı. Ama odayı çevreleyen beyaz duvarlar, sözcükler üzerlerinden sekerken, zamanın aksayan ritminin farkına bile varmadı.” (Yıldırım, 2019: 311). Romanda kişilerin ruhsal durumları, yaşadıkları zamanın algısını değiştirdiği ve ruhsal zamanı oluşturduğu görülmektedir.

2.2.6. Mekân

Rüyalar Anlatılmaz romanında mekânlar azdır. Barselona, İstanbul arasında geçen roman Pilar ve Eyüp’ün yaşadıkları evlerden ibarettir. Bunun dışında birkaç yer geçici mekân olarak görülür. Başlıca olayların geçtiği mekânlar: Barselona, İstanbul, Emirgan’daki aile evi, otel, kitapçı gibi yerlerdir. Mekânların çoğu roman kişileri için dar/kapalıdır.

2.2.6.1. Dar/Kapalı Mekânlar

Rüyalar Anlatılmaz romanında mekânların birey üzerindeki etkisi verilerek mekânlar işlevsel kullanılır. Dar/kapalı mekânlar bireylerin ruhsal durumlarıyla örtüşür. Romanda Pilar, Perihan, Eyüp, Müesser kişileri için dar/kapalı mekân Eyüp ve ailesinin yaşadığı Emirgan'daki evleridir. Bu evde kişilerin psikik durumu mekân üzerinden çoğu kez ele alınır.

Pilar, Barselona'dan Eyüp'ü aramaya İstanbul'a gelir. İlk olarak Eyüp'ün ailesinin yaşadığı Emirgan'daki eve gelir. Bu ev, eve ilk geldiğinde ve evden ayrılana dek dar/kapalı mekândır. Pilar için Eyüp'ün olmadığı her yer dar ve kapalıdır. Barselona'da yaşadıkları ev de Eyüp varken açık ve genişken o gittikten sonra dar/kapalı mekâna dönüşür:

“... Emirgan'daki evden ayrıldı Pilar. Orada bu denli kalbini sıkanın ne olduğunu tarif edemiyordu ama içeride biraz daha kalsa nefes alamayıp bozuluvorecekmiş gibi hissediyordu kendini. Eyüp'ün ablası kendini paralayarak kalması için ısrar etmese, çantasını kaptığı gibi bir otele yerleşirdi.” (Yıldırım, 2019: 135).

Emirgan'daki ev Eyüp için de dar/kapalıdır. Onun ruhsal durumunun anlaşıldığı en iyi zaman o evde geçirdiği süreç boyunca hissettikleridir. Çocukluğunda yaşadığı travmalar onun için evi dar/kapalı mekâna dönüştürmüştür. Bu yüzden de okuma bahanesiyle evi terk etmiştir. Pilar'la Barselona'da yaşadığı ev, rüya gördüğü zamanlarda onu sıkan, nefes almasını zorlaştıran bir hale getirir. Bu ev de dar/kapalı mekâna dönüşür ve orayı terk eder. Eyüp'ün ruhsal sıkıntıları yaşadığı mekâna yansımış ve oradan uzaklaşmayı seçmiştir:

“Liseyi bitirdiğimde çocuk sayılırdım. Kafamda bir dolu halde Fransa'ya geldiğimde ise yabancı bir çocuk... Hiçbir zaman böyle bir karar almamakla birlikte, daha en başından geri dönmeyeceğimi biliyordum sanırım.” (Yıldırım, 2019: 131-132).

Müesser için yaşadığı ev dar/kapalı mekândır. Çocukluğunda babası tarafından tacize uğramış, babasını annesiyle öldürdükten sonra da mekân genişlememiştir. Müesser için özellikle tacize uğradığı salon ve üçlü koltuk ona geçmişi hatırlatan dar/kapalı

mekânlardır. Müesser, kardeşi gibi bu evden kaçamamış kardeşinin gidişine de anlam verememiştir:

“Hoş, Müesser de çocukluğunu, gençliğini, ömrünü yiyen bu evin, yıllardır kurtulamadığı kasvetine bayılmıyordu. Dalında kuruyan bir meyve gibi yavaş yavaş çürüyüp kalmıştı zaten burada.” (Yıldırım, 2019: 53-54).

“Veysel’i tek kaldığı odasında rahatça ziyaret eden adam, yaygaracı küçük oğlunu uyandırmaktan çekindiğinden, kızını kaldırıp salondaki üçlü koltuğa geçmesini emrederdi. O koltuğun üzerinde kim bilir kaç kez Allah’a annesini tatlı uykusundan uyandırması için yalvarmıştı Müesser. Gerekirse bir felaketle, her şeyi yutacak bir selle, asla sönmeyecek bir yangınla ya da evlerini başlarına yıkacak bir depremler...” (Yıldırım, 2019: 310).

Perihan evin gelinidir. Evlenmeden önce kendi evi dar/kapalı mekândır ve o da evinden kaçarak Veysel ile evlenir. Eve geldiği ilk zamanlarda ev, açık/geniş mekânken yaşamaya başladıkça bu evde kendine bir yer bulamaz ve ev, dar/kapalı bir mekâna dönüşür. Perihan için özellikle evin mutfak dışındaki odaları, yatak odası, dar/kapalıdır:

“Aynı sene Veysel’le evlenip bu kocaman eve taşınınca, kimseyle kış kış yaşamak zorunda kalmayacağı için bayram etti. Ne var ki yaşadığı evin yüzölçümü ne kadar genişlerse genişlesin ruhu daralmaya devam ediyordu, kaderi böyleydi. Eskiden anacığıyla aynı yatakta uyurken, şimdi kocasıyla yatar olmuştu geceleri.” (Yıldırım, 2019: 111).

Roman kişilerinin geçirdiği süre çoğunlukla Emirgan’daki evdir. Kişiler için Emirgan’daki bu aile evi görüldüğü üzere evde yaşayan eve sonrada gelen kişiler için dar/kapalıdır ve bu durum değişmez. Sonuç olarak romandaki dar/kapalı mekânların kişilerin ruhsal durumlarına bağlı olarak işlevsellik kazandığı söylenebilir.

2.2.6.2. Geniş/ Açık Mekânlar

Rüyalar Anlatılmaz romanında açık/geniş mekân oldukça azdır. Eyüp ve Pilar’ın İstanbul’da birbirlerini tanıdıkları ilk zamanlarda İstanbul her ikisi için de açık/geniş mekândır. Barselona’daki evleri Pilar için Eyüp kaybolana dek Eyüp’ün ise rüyalar görmeye başlamasına kadar açık/geniş mekân olarak görülür.

Perihan’ın Veysel ve ailesiyle yaşadığı ev başta açık/geniş mekânken evde yalnızlaşması, kendini ait hissedememesiyle dar/kapalı mekâna dönüşür. Bu evde Perihan için tek açık/geniş mekân mutfak olarak kalır. Mutfak kendini ait hissettiği tek yerdir:

“Bunca metrekafe arasında hala bir odası yoktu belki ama zamanla mutfakı ele geçirdi. Sırf kendisine ait bir yeri olsun diye aşçılığa verdi kendini... Böylece Perihan, hayatının on yedinci senesinde, nihayet kendine ait bir odacık edindi. Tek başına olmanın kıymetini bilecek kadar kalabalığı yaşamadıklarından, Perihan’ın mutfakla kurduğu gönül ilişkisini ne kocası anlayabildi ne de görümcəsi... Nasıl anlasındı daha bebekliğinden beri kendine ait bir odası olmuş biri, kapısından içeri tek kendisinin girdiği bir yerin, kale, hatta mabet haline geleceğini...” (Yıldırım, 2019: 111-112)

Perihan, kendine ait bir dünya kuramadığı için ona ait bir yer olsun ister ve mutfak sadece kendinin girdiği, ona ait bir dünyaya dönüşür. Diğer aile bireyleri için yaşadıkları ev her zaman kapalı/dar mekândır.

2.2.7. Kişiler Kadrosu

2.2.7.1. Başkişi

Rüyalar Anlatılmaz romanının başkişisi Pilar’dır. Pilar Barselonalı bir ailenin kızıdır. Kronolojik seyir içinde de annesi, babası, kardeşinden bahsedilir. Başkişi Pilar romanda entrik kurguyu başlatan kişidir. Eşi bir gün eve gelmez ve bunun üzerine polisi arar. Eyüp’ün İstanbul’a geldiğini öğrenir ve roman böyle başlar. Romanda Pilar’ın eşini aramak için İstanbul’a yaptığı yolculuğu ve bu süreçte öğrendiklerini anlatır. Romanda Eyüp ile nasıl evlendikleri geriye dönüşlerle anlatılır. Pilar yirmi dört yaşındayken Eyüp ile Paris’te tanışır, evlenirler ve Barcelona’da bir mimarlık ofisi kurarak burada yaşarlar. Pilar eşini seven mutlu bir kişidir. Pilar’ın kişiliğinden ve geçmişinden geriye dönüşlerle bahsedilir. Pilar’ın tek hayali Eyüp’le mutlu yuvasını devam ettirmek ve anne olmaktır. Fakat Eyüp’le uzun yıllar evli olmasına rağmen eşi çocuk sahibi olmak istemediği için hamile kaldığında çocuğunu aldırır. Pilar’ın Eyüp’ün ailesiyle ilgili çok fazla bilgisi yoktur. Eyüp kaybolduktan sonra ailesiyle iletişime geçer ve ailesini, eşinin geçmişini, İstanbul’a neden gitmek istemediğini, ailesiyle görüşememe nedenlerini anlar:

“Uçakta, Eyüp’ün hınzır bir çocuk dalgacılığıyla yazmaya başladığı ilk satırları okurken, rüya avcılığının böylesine karanlık bir dehlizde biteceğini aklına bile getirmemişti... Kalbini kırmış eski bir dosta sitem eder gibi yeniden deftere baktı Pilar. Şimdi anlıyordu ki aslında son derece masum başlayan rüyalar bile, yüzeye yaklaşan bir deprem gibi, felaketin ipuçlarını vermişti... Öte yandan bu son, sadece rüyaları değil, kocasının karakterindeki pek çok kara deliği de açıklıyordu... Bunca yıldır bir kere olsun ailesini görmeye ihtiyaç duymayan bir adamın durumunu zaman içinde normal görmek, bu uzaklığın altında kimsenin değmek istemediği bir hakikat

yattığını tahmin edemedi yaşıyor gitmek, saflıktan daha fazlasıydı.” (Yıldırım, 2019:, 312-313).

Romanda Pilar Eyüp’ün psikişik durumunu ortaya koyması bakımından bir aracı olarak görülebilir. Pilar, İstanbul’da Eyüp’ün ailesini bularak hem eşini ararken hem de Eyüp’ün geçmişini öğrenir. Eyüp’ün geçmişiyle ilgili sırları rüya defterinden ve ablasından öğrenir. Eyüp’ün geçmişi, ailesi rüya defteridir. Romanda Eyüp’ün rüya olarak anlattığı olaylar romanın son bölümlerinde Pilar’ın araştırmaları ve ablasının defteri bulmasıyla gerçek oldukları ortaya çıkar. Romanın sonunda başkişi Pilar, Eyüp’ü bulur ve onu ailesine götürmesiyle roman sonra erer.

2.2.7.2. İkinci Derecen Kişiler

Rüyalar Anlatılmaz romanında ikinci dereceden kişiler; Eyüp, Müesser, Veysel, Pilar olarak gösterilebilir. Pilar eşi Eyüp’ün psikişik durumunu entrik kurgu içerisinde çözerek kendi evliliğindeki sorunların çözülmesine yardımcı olur. Eyüp’ün yaşadığı ailevi sorunlar gün yüzüne çıkararak ruhsal iyileşmeyi hem Eyüp hem de başkişi Pilar sağlar.

Eyüp çocukluk çağını ruhsal problemlerle geçirir. Buna sebep olan aile içinde yaşanan taciz olayıdır. Ablası Müesser babası tarafından cinsel istismara uğrar ve Eyüp olanlara tanık olur. Bir gece annesi ve ablası babasını öldürür. Eyüp uyku ile uyanıklık arasında buna da tanık olur. Fakat annesi gördüklerinin bir rüya olduğunu bunu kimseye anlatmaması gerektiğini söyler. Gördüklerinin rüya olduğuna inandırılan Eyüp yıllar sonra yaşadıklarını rüyalarında görmeye başlar. Rüyaları kâbusa dönüşür ve doktora gider. Doktorun tavsiyesiyle rüyalarını yazmaya başlar. Romanda bu rüyaların anlatımı on iki bölüm olarak verilir. Rüyalar Eyüp’ün ağzından aktarılır. Pilar’ın rüya defterini okumaya başlamasıyla Eyüp’ün ruhsal durumu da anlaşılır.

Eyüp çocukken ablası tarafında şefkatle büyütölmüş, el üstünde tutulmuştur. Fakat evde yaşananlara tanık olan Eyüp için yaşadığı ev çekilmez bir hale gelmiş ve evden ayrılmış, ailesiyle iletişimini kesmiştir, sadece evlendiğini bir telefonla haber vermiştir. Evden uzaklaşsa da geçmişte tanık oldukları peşini bırakmamıştır.

Romanda Eyüp yirmi dört yaşında Paris’te seramik atölyesinde çalıştığı sırada Pilar ile tanışır. Pilar ile evlenen Eyüp’ün görünürde hiçbir problemi yokken bir gün eve gelmemesiyle entrik kurgu başlar. Eyüp’ün rüyalarının anlatıldığı bölümlerde de travmatik bir geçmişe sahip olduğu anlaşılır. Rüyalarının gerçekliğini, rüyaları yazarken

anlayan Eyüp İstanbul'a giderek bu gerçeğe yüzleşmek ister. İlk yüzleşeceği kişi ise babasıdır. Eyüp'ün mezarlıkta babasıyla nasıl bir yüzleşme yaptığı, ne hissettiği verilmez. Babasının mezarına giden Eyüp romanın sonunda Pilar tarafından burada bulunur ve Pilar'ın Eyüp'ü ailesine götürmesiyle roman sona erer.

Müesser, yaşadığı evde kendisine roller biçilmiş, fikri, hatta bedeni bile kendisine sorulmadan dokunulan genç bir kız olarak o evde yaşamaya mahkûm edilmiştir. Tek sığınağı kardeşi Eyüp'tür. Eyüp'ü her zaman koruyup, kollayan, kardeşine ablalıktan çok annelik eden biridir. Romanda Eyüp'ün ablası Müesser şu şekilde tanıtılır:

“...keşke, Mevla ona başka bir alın yazısı münasip görseydi... Ama sorgusuz sualsiz kendisine verilen, hiçbir vakit girmeye gönüllü olmadığı bir esvap gibi kesilen ceza, biçilen hayat buydu... Kırk altıındaydı ama en az on yaş fazla gösteriyordu. Şu fani dünyada, birini yıllardır görmediği iki kardeşinden, Bülent'ten ve her şeye rağmen aileden saydığı Perihan'dan başka kimsesi yoktu.” (Yıldırım, 2019: 54).

Eyüp'ün rüyalarının temelinde ablasının yaşadıkları vardır. Müesser çocukken babası tarafından evinin salonunda, üçlü koltukta her gece istismara uğrar. Müesser annesi tarafından fark edilmek ister annesine bu durumu söylemeyi düşünür, fakat annesinin kendisine inanmayacağından korkar. Her gece annesinin uyanıp kendisine yapıları görmesini ister. Romanın sonlarında Müesser yaşadıklarını Pilar'a anlatır:

“Her şeyi bir çırpıda anlatmıştı Müesser. Babasının geceleri odasına yaptığı cehennem ziyaretlerini... Ağır uykulardan bir türlü uyanamayan annesinin bu çileli misafirliği inatla fark etmeyişini... Yıllarca odasına gelip kendini salona çağırın terlik seslerinin korkusuyla sabahı zor ettiğini...” (Yıldırım, 2019: 309).

Müesser kendisini kardeşine adanmış, annesi tarafından görülmek, kurtarılmak isteyen bir çocuğun psişik durumunu anlatır. Yalnızlığı, korkuyu kardeşi Eyüp'e sarılarak bulmaya çalışır. Bir gün babası tarafından salona çağırılan Müesser çaresizce salona geçer. Müesser'in annesi duruma tanık olur ve annesiyle birlikte babasını öldürürler. Bütün olanlara tanık olan Eyüp yıllarca gördüklerini rüya sanır. Eyüp'ün evden gitmesiyle tek dayanağı olan kardeşini kaybeden Müesser iyice yalnızlaşır, o evde suskun bir hayat

sürer. Yıllar sonra Pilar'ın Eyüp'ten haber getirmesiyle umutlanır. Romanın başında itibaren ruhsal açıdan büyük bir travma yaşayan Müesser Eyüp'ün neden gittiğini, rüya defterini okumasıyla Eyüp'ün aslında her şeyi gördüğünü, bildiğini anlar:

“Yoksa babasını düşündükten hemen sonra, sonsuza kadar saklı kalması gereken bir sırrın, elindeki defterin orta yerine düşüp, zehrini dört bir yana saçması mümkün olur muydu? Sayfaları kendinde değil gibi çevirdi Müesser. Nefesi sıkıştı, eli ayağı titredi. Ölmek üzere olan bir hayvan gibi güçlüklerle soluyarak okudu Eyüp'ün gözünden yazılmış o cinayet gecesini. Kendini kaybetmiş halde, utanca ve zırl zırl günaha batarak, sonraki rüyayı da okudu... Veysel'in gidişiyle birlikte utancının kendisinden başka şahidi kalmadı sanıyordu. Ama küçük kardeşi, her şeyi hem de he şeyi biliyordu. Onun çekip gidişine onlarca bahane bulmuştu bugüne kadar. Ama kendisiyle aynı kâbustan kaçmaya çalıştığını aklının ucuna dahi getirmemişti.” (Yıldırım, 2019: 302).

Romanda Eyüp'ün kardeşi Veysel, kardeşinin el üstünde tutulmasını hep kıskanmış, ablasının iki kardeşten en çok Eyüp'e değer verdiğini görmesi onu sert, dik başlı bir kişilikte olmasına sebep olmuştur. Eyüp'ün evden gitmesi, baba ve annesinin ölmesiyle evi geçindiren, Perihan ile mutsuz evliliğinden bahsedilen biri olarak tanıtılır. Eşi Perihan'ı sadece meta olarak gören, evliliği baba olmak için yapan biridir:

“Her şey başka türlü olabilirdi hâlbuki. Azıcık sayılıp sevişeydi, azıcık yakınlık görseydi kibirli kardeşinden, onu sevmeyi, hatta mutluluğuna sevinmeyi bile becerebilirdi... Kendisi için kurduğu tek gelecek planı baba olmaktı. Nede olsa evlat olmaktan memnun kalmamış olalar, babalıktan medet umarlardı. Babasından görmediğini evladına göstermek, kendini temize çekebilmek için...” (Yıldırım, 2019: 90-96).

Romanda Veysel, Eyüp'ün karşısında duran kart karakterdir. Eyüp'ün kaybolmasına da hiçbir şekilde üzülmez zaten kayıp bir kardeşi arama çabasına girmez. Romanda bir gün sebebi bilinmeyen bir şekilde Veysel'in ölüm haberi alınır. Perihan, Veysel'in eşidir. Perihan, çocukken yokluk içinde büyümüş, kendine ait hiçbir şeyi olmayan biri olarak tanıtılır:

“Doğduğundan beridir hiçbir şey tek başına sahip olamamıştı. Her şeyi başkalarıyla paylaşması, her zaman bir türlü gelmek bilmeyen sırasını beklemesi gerekmişti... Mahşer gibi kalabalık bir evde büyümüşü Perihan. Hiçbir zaman kapısını kapatıp ardına sığınabileceği bir odası olmadı.” (Yıldırım, 2019: 109-111).

Perihan, yaşadığı evden kurtulmak, kendisine ait bir odası, evi olmasını ister. Perihan evliliğe annesiyle yaşadığı evden bir kurtuluş olarak bakar. Bu yüzden Veysel’le evlenir ve eve gelir. Veysel ile evlenen Perihan eşi tarafından çok konuşan, patavatsız biri olarak görülür. Perihan herkesle çatışan bir kişidir. Annesinin evindeki sefaletten evlenerek kurtulmayı uman Perihan, sefaletten kurtulsa da Veysel’in evinde de kendini yalnız hisseder. Yaşadığı eve kendini ait hissetmez. Kendini mutlu, ait hissettiği tek yer mutfaktır. Hayatta kendini ait hissedebildiği, istediği gibi girip çıkabildiği tek yer mutfaktır. Fakat yine de mutfağı elinden kayıp gidecek bir yer olarak görür, elindekini kaybetmenin korkusuyla yaşar.

“Bilirdi Perihan, hem de pekiyi bilirdi; aslında değil evin mutfağı ya da kolunda şingırdayan altınları, aldığı cılız nefes bile kendine ait değildi. Kaderi her daim başkalarının elindeydi... Şu fani dünyada Perihan’a ait olan tek şey, evladıydı... Ama sonra elindekilerden de olacağını anlayınca... O zaman bir çocuk yaptı. Bülent’i doğurduğu gün hayatının değiştiremeyeceğini de kabullendi.”(Yıldırım, 2019: 113).

Perihan tıpkı Müesser gibi, bu hayatta var olamamış, başkalarının emrinde oradan oraya sürükleniş bir hayat yaşar. Evliliği kurtuluşun bir çaresi olarak görür, evin mutfağına sığınır; oranın da elinden kayıp gideceğini düşünür, çocuk yapar ama durum yine değişmez. Bu hayatla hep mücadele etmek zorunda kalan Perihan eşi başta olmak üzere herkesle çatışır. Eşinin ölümüne üzülür fakat neye neden üzüldüğünü de tam olarak kestiremez.

2.2.7.3. Figüratif Yapı İçinde Sıradan Kişiler

Rüyalar Anlatılmaz romanında, Pilar ve Eyüp’ün anne, babası, Eyüp’ün arkadaşları İlhami, Vehbi, doktoru Carcel, Pilar’ın kardeşi, eniştesi, iş arkadaşı Nina, Perihan’ın annesi, kardeşi Bünyamin, oğlu Bülent figüratif yapı içinde sıradan kişilerdir. Bu kişiler romanın gelişmesine ve olayların işlenmesine yardımcı olan kişileridir.

2.3. SAKLI BAHÇELER HARİTASI

2.3.1. Romanın Kimliği

Nermin Yıldırım'ın üçüncü romanı olan Saklı Bahçeler Haritası'nın ilk basımı Doğan Kitap'tan 2013 yılında yapılmıştır. Daha sonraki basımları Hep Kitap'tan basılarak beşinci baskıya kadar ulaşmıştır. Roman on ana bölümden ve on yedi mektuptan oluşmaktadır. On bölümlük kısımda başkişi Rıdvan'a gelen mektupların okunması ve bu süreçte Rıdvan'ın yaşadıkları anlatılmaktadır. 1960 dönemindeki iki kız kardeşin mektuplarında aynı zamanda dönemin sosyal, siyasi yapısı da anlatılarak o döneme ışık tutulur. Roman, dünyanın her yerinde yaşanan düzen, insanlık dramının hikâyelerini anlatır.

2.3.2. İsimden İçeriğe

Roman, başkişi Rıdvan'ın çalıştığı yere gelen isimsiz mektupları bulmasıyla başlar. Mektuplar elli iki yıl öncesinden gelmektedir. Başkişi bu mektupların sürekli gelmeye devam etmesiyle şüphelenir ve nereden geldiğini, kimin gönderdiğini öğrenmeye çalışır. Mektupları okudukça mektuplarda ismi geçen kişilerle bağ kurar, yaşadıkları sıkıntılarla kendi yaşamını özdeşleştirir. Romanda Rıdvan'a gelen mektupların sırrını çözme yolculuğu anlatılırken, insan yaşamının sırlarına tanık olur. Aslında her insanın yaşamının bir bahçe olduğunu ve bu bahçenin haritasını bilmeden insanın anlaşılmayacağını fark eder.

“Ve Rıdvan artık iyice ikna olmuştu ki dünyanın delik deşik atlasında, saklı bahçelerin lekeli haritasında, hiç kimse, herkes demektir. Herkesse, hiç kimse tabii. Düştüğümüz bu bahçedeki herkes, hiç kimsenin hikâyesini kendine aitmiş gibi okumalı, icabında sırtında bir yara gibi taşımalıydı. Çünkü biricikliğe meftun yaralılar kabul etmek istemeseler de bütün yaralar aynı kanardı ve onları iyileştirmenin tek yolu hepsini aynı kabukla bağlamaktı... Her şey büyük bir hızla aynı kalırken, değişir gibi görünmeye devam edecekti. Rıdvan artık biliyordu, bu acayip bahçede işler hep böyleydi.” (Yıldırım, 2020: 344).

İnsan hayatı bir gizli bir bahçe, herkesin bahçesinin haritalarında lekeler, yaralar vardır. Rıdvan'ın eline geçen mektuplar da Suad ve Behiye'nin bahçelerinin haritalarıdır. Mektupları okuyarak saklı olan haritaları keşfeder. Romanın ismi ile romanda anlatılmak

istenenin uyuştuğu görülmektedir. Her insan bir bahçedir ve bu bahçenin sırrı, haritaların okunmasıyla, insanın tanınmasıyla keşfedilebilir.

2.3.3. Olay Örgüsü

Romanın öykü zamanı on bölümden oluşur. Bu on bölüme yardımcı olan on yedi bölümlük kısımda ise elli iki yıl öncesinde yazılmış olan mektuplar yer alır. Mektupların oluşturduğu kısımlar 1960'lı yıllarda yazılmıştır. Rıdvan elli iki yıl sonra eline geçen mektupların sırrını çözmeye çalışır. Rıdvan bu mektupları bir anda almaz, iş yerine, evine belli zaman aralıklarıyla gönderilir. Rıdvan mektupları okudukça mektuplarda ismi geçen Behiye ve Suad ile bağ kurmaya başlar. Onların yaşadıklarından hareketle insanın yalnızlığını, çaresizliğini, çıkmazlarını görür. Romanda yalnızlık konusu işlenirken, bu meselenin sadece bugüne ait bir şey olmadığı 1960'lardan gelen mektuplarda işlenen yalnızlıkla insanın her devirde, her durumda yaşadığı temel problemin yalnızlık olduğunu vurgular. Zaman, mekân, hatta insanlar farklı olsa da herkesin yalnızlığı yaşadığını gösterir. Romanın öykü zamanı içerisinde geçen kısımla mektuplarda oluşturulan olay örgüsü birbirinden farklı zamanları barındırsa da mektupların okunması ana olay içerisinde gerçekleşir. Bu bağlamda olay örgüsü ise giriş-gelişme-sonuç olarak üç bölüme ayrılabilir:

1.Giriş

- Rıdvan'ın çalıştığı yayınevine 52 yıl öncesinden yazılmış mektupların gelmesi
- Rıdvan'ın Suad ve Behiye adında iki kişinin birbirlerine yazılmış mektupları okuması
- İlk gelen mektupta 1933 yılında Behiye'nin Suad'ı bırakıp gittikten sonra Suad'ın neler yaşadığını anlatması
- Behiye'nin yazdığı mektupta Berlin'de Franz'la evlendiğini anlatması
- Bir hafta içinde ikinci mektubun gelmesi
- Gelen mektupta Behiye'nin Franz'la Levanir adında bir kitabın yazarı olan A.I'yi aramaya İspanya, Hollanda, Polonya gibi yerlere gittiğini anlatması

2.Gelişme

- Mektupların kimden geleceğini düşünen Rıdvan'ın kitabının basılmasını isteyen İmdat Rüstem'den şüphelenmesi

- Mektupların gelmeye devam etmesi ve gelen mektuplarda Suad'ın Sermet Bey ile evlendirildiğini, bu evliliği hiç istemediğini, mutsuz olduğunu anlatması
- Behiye'nin Franz'la A.İ'yi ararken yaşadıkları anlaşmazlıklar sonucu Behiye'nin Franz'dan ayrıldığını anlatması
- Behiye'nin komşusu Kornelia'nın bir gün çıka geldiğini Kornelia'nın cebinden bir mektup düşmesi sonucu Kornelia'nın eşiyle aradıkları kişi olan A.İ olduğunu öğrenmesi
- Rıdvan mektupları okudukça geçmişte kaybettiği anne ve kardeşini hatırlaması, üzülməsi
- Rıdvan'a gelen mektupların İmdat Rüstem'in yollamadığını öğrenmesi

3.Sonuç

- Behiye'nin mektubunda Kornelia'nın asıl kimliğini öğrendikten sonra ona katılmasını istemesi Behiye'nin kabul etmediğini anlatması
- Behiye mektubunda Suad'ın yanına gelmek istediğini söylemesi
- Suad'ın Behiye'ye son mektubu yazdığını, uzaklara gideceğini söylemesi, hayatına son vermesi
- Rıdvan'ın evine gittiği bir gün evde Kevork'u görmesi ve mektupları onun gönderdiğini öğrenmesi
- Kevork'un mektupları kendi evinin döşemesinde bulunduğunu, mektupların büyükannesine ait olduğunu söylemesi
- Rıdvan'ın Kevork'un son getirdiği mektubu okuması
- Rıdvan'ın Suad'a ne olduğunu sorması
- Kevork; Suad ve Fuad'ın iki kardeş olduklarını, Fuad'ın küçükken kuyuya düşüp öldüğünü ve Suad'ın kendini kaybedip hastanede yattığını, kendine Behiye adında hayali bir kardeş yaratıp ona mektuplar yazdığını ve sonunda da Suad'ın kendini balkondan atıp öldüğünü anlatması

- Rıdvan'ın NY'ye kısa bir mesaj atıp yeni romanın Saklı Bahçeler Haritası olduğunu söylemesi

2.3.4. Bakış Açısı ve Anlatıcı

Saklı Bahçeler Haritası romanında ilahi(tanrısal) bakış açısı kullanılır. Anlatıcı ise birinci ve üçüncü kişili anlatım kullanarak olayları anlatır. On bölümden oluşan kısımlarda Rıdvan'ın yaşamı, mektupları okuması ve mektupların sırrını çözmeye çalışması ilahi bakış açısıyla Rıdvan'ın ruhsal durumu ele alınarak anlatılır. Bu kısımlarda üçüncü kişili anlatım kullanılır:

“Tüh, fazla yüklendik kıza, ayıp ettik, diye geçirdi içinden Rıdvan... Rıdvan aklından bile geçirmediği yerlere varmıştı. Bu hikâyenin nasıl biteceğini henüz bilemezdi ama nasıl başladığını hiç unutmayacaktı. Her şeyi o tekinsiz mektuplar başlatmıştı.” (Yıldırım, 2020: 2-9).

Romanda ilahi bakış açısının kullanılması kişilerin ruhsal durumunu daha iyi yansıtırken, bu bakış açısıyla geriye dönüşler yapılarak Rıdvan'ın geçmişinden de sık sık bahsedilir. Rıdvan'ın kişiliğinin mektuplardaki kişilerle özdeşleşmesinin sebepleri de görülmüş olur. Hem geriye dönüş hem de ilahi bakış açısı romanın kurgusunun sağlamlaştırmıştır. Mektuplardan oluşan on yedi bölümlük kısımda ise birinci kişili anlatımla mektupları yazan kişilerin ağzından yaşadıkları anlatılmıştır:

“Dışarıda baş ağrılarımı büsbütün azdıran bir lodos var bugün. Sabah Boğaz'da kısa bir gezinti yapayım dedim, beceremedim. Hem rüzgârın sersemleten rüzgârına dayanamadım hem de bacaklarımda yürüyecek derman bulamadım. Kırk iki yaşında bir kadın için fazla yaşlıyım.” (Yıldırım, 2020: 175).

Roman öykü zamanı ile geçmiş zaman arasındaki bağlantıyı temele alır. Elli iki yıl önce yazılmış mektuplar Rıdvan'ın eline geçer ve öykü zamanı içerisinde bu mektuplar okunur, anlam kazanır. Mektuplardan oluşan kısımlar geçmiş zamanı oluşturur. Romanın entrik kurgusunu sağlayan bu mektuplardır. Mektuplardaki sırrı çözmeye çalışan Rıdvan'ın ruhsal durumu da mektupları okuduğu süreçte ortaya çıkar.

2.3.5. Zaman

Saklı Bahçeler romanında öykü zamanı 2012 yılı olarak verilir. Bu tarih net olarak ifade edilmezken, mektupların Rıdvan'a elli iki yıl öncesinden gelmesi ve 1960 yılının mektuplarda geçmesinden hareketle öykü zamanı 2012 yılı olduğu anlaşılır. Rıdvan'a ilk mektup pazartesi günü gelir. Son mektubun gelişi kış mevsiminde olduğu belirtilir:

“İlk mektup geçen hafta pazartesi günü gelmişti... Kaleme alınmalarıyla postadan çıkmaları arasında geçen elli iki sene düşünülünce, posta hizmetlerine sağlam bir reform gerektiği şarttı.” (Yıldırım, 2020: 9-14).

“Kıştı hava erken kararıyordu, içerideki de ışıkları açmamıştı...yeniden pencereden dışarı baktı. Sokak lambasının altında titreyen kar tanelerini göremedi bu defa. Göz açıp kapayınca kadar çekip gitmişlerdi demek. Üstelik geride ufacık bir iz bile bırakmamışlardı.” (Yıldırım, 2020: 227-344).

Öykü zamanı on yedi mektubun birer haftalık süreçte gelmesiyle yaklaşık bir buçuk aylık bir zamanı kapsar. Öykü zamanı kronolojik bir zaman diliminde ilerler. Öykü zamanıyla anlatma zamanı aynıdır. Geriye dönüşlerle, özetleme yapılarak Rıdvan'ın geçmişi hakkında bilgiler verilir.

Romanda entrik kurguyu sağlayan elli iki yıl önce yazılmış mektuplardır. Bu mektuplar kronolojik seyirde Rıdvan'a gönderilir. Mektuplar yazıldığı dönemin de yapısını ortaya koyar. 1960'lı yıllar ve öncesinde Türkiye, Almanya, Barselona'da yaşanan tarihsel süreç içerisindeki sosyal, siyasi yapı mektuplar aracılığıyla okuyucuya aktarılır:

“37 senesinin Nisan ayından, kuzeyde, Bask bölgesindeki bir kasabanın Alman uçaklarınca bombalandığı haberi geldi... İspanyolların meşhur ressamı Picasso da uykusuzlardan olacak ki sonraki on beş gün içinde, Guernica'da yaşananları dünya âleme duyuracak devasa bir resim yaptı.” (Yıldırım, 2020: 100).

“Öğle saatlerinde baba, radyodaki ajanstan duyduğu bir haberi salona getirdi. Denilene göre Kemal Paşa'nın Selanik'teki evi bombalanmıştı... Şimdi sana bu satırları yazarken, radyo insanoğlunun uzaya çıktığının haberini eriyor. Spiker, genç bir Sovyet kozmonotunun, insanlığa yepyeni kapılar açtığının anlatıyor. Görüyor musun bir devir kapamıyor, bir yenisi açılıyor.” (Yıldırım, 2020: 295- 336).

Romanda anlatılan zaman dilimlerinde zamanın Suad ve Behiye üzerindeki ruhsal etkisinden sıkça söz edilirken Suad ve Behiye'nin yaşadığı acı, yalnızlık, hüznün Rıdvan'ı da etkilediği kendi yaşamıyla bağ kurduğu görülür:

“Suad ve Behiye bile birbirine benzemiyor muydu neticede? Nerede olurlarsa olsunlar yaşadıkları zamana, o zamanın ruhuna sıkışmışlardı. Demek insanın hamurunu karan zamandı. Rıdvan annesini düşünmüştü yine. Havva’nın torununu. Kalbindeki hasreti, aklındaki soru işaretlerini nereye koyacağını bilmeden, o bu gibi kafede heyecan içinde mektupların tamamını okumuştı.” (Yıldırım, 2020: 169)

Üzerinden elli iki yıl geçse de hiçbir bağı olmamasına rağmen mektuplardaki kişilerin yaşamış olduğu acılara ortak olan Rıdvan, yaşanan acıların, yalnızlığın ne kadar benzer olduğunu fark eder. Romanda insan hangi dönemde yaşarsa yaşasın birbirine benzer hayatların, acıların, yalnızlıkların yaşanabileceğini de gösterir. Rıdvan okuduğu mektuplardan çok etkilenir ve hissettikleri zamanı algılayış biçimini de değiştirir:

“Rıdvan, ense kökünde metal soğukluğu duyunca az sonra öleceğini anlayıp beklemeye başladı. Yıllarca süren birkaç saniye boyunca geride bırakacaklarını düşünmeye çalıştı... Bir an için nefesi kesilmiş halde kıpırtısız kaldı. O kısacık anın içinden geçen bitmek bilmeyen zamanda, avcıyı beklerken kurbanın hissettiklerini anladı.” (Yıldırım, 2020: 167- 248).

Yazar, romanda entrik kurguyu sağlamak için başta mektupların iki kız kardeşin karşılıklı yazmış olduğu izlenimini uyandırır. Bu entrik kurgu romanın sonuna kadar sürdürülür. Rıdvan da okuduklarından mektupları iki kız kardeşin yazdığını düşünür. Son gelen mektupla ve Kevork’un anlattıklarıyla aslında mektupları tek bir kişinin, Suad’ın yazdığı anlaşılır:

“Bu kırılğan yolculuk boyunca seni suçlayıp durduğuma baka. İçimi sinsî bir kurt gibi kemiren insafsız acı senin eserin değil, hatta ikimiz de biliyoruz ki esas sen onun eserisin. Sebep değil, sadece mütereddit bir neticesin. Yoksa ben çok eskiden almıştım yarayı, daha sen çıkıp gelmeden önce... Fuad’la beraber, on itiverdiği kuyunun önünde. Sonra sen geldin. Ondan kalan boşluğa yerleşecektin. Yoksa bendeki boşluğa mı? Bilmem.” (Yıldırım, 2020: 336).

Tek bir kişinin karşılıklı gibi yazmış olduğu mektuplar Suad’ın psişik durumunun boyutlarını da göstermiş olur. Suad öyle bir yalnızlığın içindedir ki kendine bir kız kardeş yaratmış ve ona mektuplar yazmıştır. Sadece ona yazdığı mektuplar değil, karşılığında bu mektuplara cevap da yazmıştır. Yazar, entrik kurgunun canlı tutulmasını sağlayarak iki

kız kardeşin yaşadığı yalnızlığı okuduğunu sanan Rıdvan da okuyucu da son mektupla yalnızlığın, acının daha da derin olduğunu keşfeder.

2.3.6. Mekân

Saklı Bahçeler Haritası romanında mekânlar: Berlin, Barselona, Hollanda, İstanbul, Beyoğlu, Van, Rıdvan'ın çalıştığı yayınevi, Rıdvan'ın evidir.

2.3.6.1. Dar/Kapalı Mekânlar

Saklı Bahçeler Haritası romanında mekânların insan üzerinde işlevsel etkileri vardır. Dar/kapalı mekânlar bireylerin ruhsal durumlarıyla örtüşür. Romanın başkışisi Rıdvan için kapalı mekân Van'daki depremde annesi ve kardeşini kaybettiği ev ve şehirdir. Geriye dönüşlerle Rıdvan'ın geçmişi anlatılırken onun bugünkü ruhsal çözümlemesine olanak sağlanır ve daha önce bulunduğu yerlere gitmek istemez. Van'da depremden sonra bulunmaz ve İstanbul'a döner. İstanbul'daki evi, çalıştığı yayınevi gibi alanlar dar/kapalı mekânlara dönüşür. İlk mektubu yayınevinde çalışma masasının üzerinde bulur. Mektuplar sıklaşmaya başladıktan sonra da yayınevi ona dar/kapalı gelmeye başlar. Kendini bir tek iyi hissettiği yer odasındaki pikabın yanındır. Her odaya girdiğinde ilk oraya gider ve pikabını açar. Rıdvan için pikabının bulunduğu alan dışında bulunduğu yerler dar/kapalıdır.

“Bu garip mektuplarda kendisini geçmişe, kabuklandı sandığı çiziklere götüren bir şey olduğunu hissediyordu... Yıllar önce Van'daki o korkunç depremde annesiyle kız kardeşini kaybettikten sonra dağılmıştı. Sıfırdan başlamak, artık ruhunu sığdıramadığı şehirden ayrılıp İstanbul'a gelmek, paralı işlere girmek, havalı bir hayat sürmek, ateşli sevgililer edinmek bile onu toparlayamamıştı.”(Yıldırım, 2020: 214).

Romanın diğer kişileri Behiye ve Suad'dır. Onlar için dar/kapalı mekânlardan söz edilebilir. Behiye Varşova'da bulunduğu anları şöyle değerlendirir:

“Franz'la birbirimize bakakalmıştık. Aramaktan yorulduğumuz, zaman zaman neden aradığımızı bile unuttuğumuz adamı bulmanın şaşkınlığı bir yanda, bizi birer ölüye çeviren bu ülkeden gidecek olmasının sevinci bir yanda, birbirimize sarıldık... Sonunda Varşova'dan ayrılıyordum.

Becerebilsem bu şehre ait her şeyi bir kalemde unutturdum.” (Yıldırım, 2020: 163-164).

Suad mektupları yazan kişidir. Yaşadıkları onun hayatının her anını kâbusa çevirmiş, psişik durumu mekânlara yansımıştır. Suad’ hayatı beş yaşından sonra değişmiştir. Beş yaşındayken erkek kardeşi Fuad bir kuyuya düşüp ölmüştür. Onun ölmesinden kendini sorumlu tutan Suad hiçbir zaman iyi olamaz. Suad için bulunduğu her yer dar/kapalıdır. Yaşadığı ev, kardeşini kaybettiği kuyu, evlendiğinde taşındığı ev ruhsal durumunu yansıtır. Suad’ın kendine yarattığı hayali kardeş Behiye anlatılırken de mekânlar dar/kapalıdır. Behiye, Berlin, Barselona, Hollanda, gibi yerlerde yaşar. Onun için de yaşadığı bu mekânlar dar/kapalıdır. Burada Suad’ın yaşadığı yerden uzaklaşmak istediği söylenebilir. Hayali kardeşinin gittiği bu yerler aslında kendini bulunduğu mekânlardan uzaklaştırmak istediği görülür. Fakat gittiği bu yerler de onun ruhunu genişletmez. Yaşadığı psişik durum nereye giderse gitsin mekânlara yansıdığı görülür:

“Salondaki curcunanın ağırlığında nefes alamıyor, düğün sonrasında beni nelerin beklediğini düşündükçe bayılacak gibi oluyordu... Biraz gücüm olsa, düğünü bitirip tantanaya son vermek için elimden geleni ardıma koymazdım. Hatta yeterince yürekli olsam, o gece Park Otel’i, içinde kendimle, sevdiklerimle ve asla sevmeyeceklerimle birlikte tutuşturup yakardım... Yeni evimin kapısına geldiğimde hâlâ susuyordum. Artık aklımda tek bir şey vardı. Zincirinden boşalan marazlı kahkahalarımın ardındaki biilaç korkunun sebebi. Birkaç gün evvel annemin beni bir odaya çekip yüzümü kızarta kızarta anlattıkları, yani o gece Sermet’in bana yapacakları... Ve odada kısa bir sessizlik oldu... Ama yeni evinde ilk gecesini geçiren itaatkâr bir gelindim. Uçamadım, kaçamadım, yere bile çakılamayacak kadar yerle bir olmuş durumdaydım” (Yıldırım, 2020: 189-221).

Romanda mekânlarda değişim çokça gerçekleşmez. Suad için de dar/kapalı mekânlar bellidir ve değişmez. Rıdvan ise mektupların sırrını çözmeye çalıştığı süreçte bulunduğu mekânlar dar/kapalıdır.

2.3.6.2. Geniş/ Açık Mekânlar

Saklı Bahçeler Haritası romanında geniş/açık mekânlar oldukça azdır. Rıdvan için açık/geniş mekân çalıştığı yayınevinde pikabının bulunduğu alandır. Bunaldığında, kafası karıştığında pikabının yanına gider ve orada dinlenir. Rıdvan’a mektuplar gelmeye başladığında geçici süreyle çalışma odası dar/kapalıdır. Mektupların sırrı çözüldükten sonra da eski işlevine geri döner.

“Rıdvan odada yalnızlık alınca, pikaba fiyakalı bir Satie 45’liği takip içeri dolan Gnostiennes ile güne ılık bir başlangıç yapmıştı. Evdekiyle yetinmeyip ofise de bir pikap aldığını duyunca ‘Senin gibi sefa pezevengi görmedim’ demişti Nâzım. Öyleydi.” (Yıldırım, 2020: 10).

Rıdvan için pikabının bulunduğu oda mektupları okumaya başlamadan önce açık/geniş mekândır denilebilir. Suad içinse beş yaşından önceki evi açık/geniş mekândır. Bunun dışında Suad’ın bulunduğu her ortam dar/kapalıdır. Ruhsal bunalımı her mekâna sirayet etmiştir.

2.3.7. Kişiler Kadrosu

2.3.7.1. Başkişi

Saklı Bahçeler Haritası romanından başkişi Rıdvan’dır. Rıdvan’ın geçmişiyle ilgili bilgiler hâkim bakış açısıyla ve geriye dönüş tekniği kullanılarak şöyle anlatılır:

“Oysa Rıdvan hem anne hem de baba tarafından Vanlıydı. Zaten 76’daki büyük depreme kadar da orda yaşamıştı. Babası erken bırakıp gitmişti elini. Annesiyle kız kardeşini de depreme kaybedince hepten yalnız kalmıştı. İstanbul’a da hatırlamayı hiç sevmediği o olaydan sonra gelmişti zaten... o korkunç depremden sonra Rıdvan çok değişmişti. Kafayı depremlerle bozmuş... Nereden bir deprem haberi gelse oraya koşmaya başlamıştı... Nihayetinde günün birinde yine bir deprem bölgesine yardıma gitmiş ama aklına doluşan şeytanların marifetiyle, gittiği yerden geri dönmeyi beceremeyip kimseye tek kelime etmeden ortadan kayboluvermişti.” (Yıldırım, 2020:, 107).

Romanda bahsedilen kişilere ve olaylara bakılınca Rıdvan’ın, Nermin Yıldırım’ın ilk romanı olan Unutma Beni Apartmanı romanında Süreyya başkişisinin arkadaşı olduğu görülür. Bu romanda Rıdvan’la tanışır fakat bir süre sonra Rıdvan ortadan kaybolur. Unutma Beni Apartmanı romanında Rıdvan’ın aniden ortadan kaybolmasının nedeni Saklı Bahçeler Haritası romanında açığa çıkar. Rıdvan’ın deprem sonrası yardım çalışmaları için Yalova’ya gittiği anlaşılır. Rıdvan’ın hikâyesi Saklı Bahçeler Haritası romanında anlatılır. İki roman arasındaki ilişki olayların ve karakterlerin birbiriyle uyuşmasından anlaşılmaktadır:

“Yoksa hayatını yeniden değiştiren ir başka depreminden, 99’daki Marmara Depremi’nden sonra yaptıklarının binde birini yapmaya kalkar mıydı? Süreyya’yı, arkadaşlarını, işini gücünü, elinde kalmış birkaç uzak akrabasını bırakıp kayıplara karışacak kadar kayışı koparmış mıydı? Öyle pat diye ortadan kaybolunca, herkes onu depremde öldü sanmıştı. Yıllar sonra hiçbir

şey olmamış gibi dönüp karşılarına dikildiğinde, hayalet görmüş gibi korkanlar, hayal gördüğünü sanıp gözünü kırıştıranlar, hatta düşüp bayılalar bile olmuştu. Ölmediğini, sadece gittiğin öğrenince, beş parmağının izini çıkaran kuvvetli bir tokat indirmişti Süreyya yüzünün ortasına... Sonra hikâyenin tamamını öğrenince kadının kızgınlığı yerini endişeye bırakmıştı.” (Yıldırım, 2020: 214-215).

Saklı Bahçeler Haritası romanında Süreyya’dan birkaç yerde bahsedilmektedir. Süreyya’nın yine hayali bir yazar olarak NY için roman yazmaya devam ettiği görülmektedir. Rıdvan Unutma Beni Apartmanı romanında NY kişinin sahip olduğu bir yayınevinde yönetici olarak görev yapar:

“Dediği çıkmış ve aynı gün Rıdvan hiçbir yayınevi tecrübesi olmamasına rağmen, NY’nin yıllarca kitaplarını bastırıldığı ve günün birinde nedense sahip olmaya karar verip bir servet ödeyerek satın aldığı yayınevine yönetici olmuştu... ‘Yeni romanını yazdım, tepe epe kullan’ cümlesinden oluşan kısacık mail ’de NY’nin yakında çıkacak romanı ekliydi. Rıdvan, Süreyya’nın yıllardır NY için hayalet yazar olarak çalıştığını bu şekilde öğrenmişti.” (Yıldırım, 2020: 170).

Bu bağlantılarla aslında Rıdvan’ın daha derin bir geçmişi ortaya çıkar. Rıdvan’ın saklı bahçesinin haritası da Unutma Beni Apartmanı olduğu söylenebilir. Romanda her insanın yaşamının bir bahçe olduğu, bu bahçenin sırlarının haritalarla çözülebildiği savını da desteklemiş olur.

Saklı Bahçeler Haritası romanı, Rıdvan’ın bir pazartesi günü çalışma masasında bulduğu mektubu okumasıyla başlar. Mektuplar karşılıklı yazılmış ikişer mektup halinde gelir. Başta mektupları romanının basılmasını isteyen birinin gönderdiğini düşünür önemsemez. Fakat mektuplar sıklaşmaya başladıkça mektuplarda anlatılanları merak etmeye başlar. Mektuplardaki kişilerin yaşadıklarını anlamaya çalışır, kendi ruhsal durumuyla bağ kurar. Depremde kaybettiği annesi ve kardeşinin acısını hatırlar. Mektuplarda okudukları Rıdvan’ı öyle etkiler ki günlük hayatını sekteye uğratır. Okudukları dışında başka bir şey düşünemez olur. Sürekli tedirgin bir haldedir. Rüyalarında Suad ve Behiye’yi görmeye başlar. Bir yandan mektupları kimin gönderdiğini öğrenmeye çalışırken bir yandan da Suad ve Behiye’nin yaşam sırlarını çözmeye çalışır. Onların yaşadığı acı, hüznün, yalnızlık kendi geçmişini hatırlatır:

“Yukarı çıkıp mektupları okuyunca aklı hepten bulanmıştı. Suad, rüyalarında aynı kaderi, hatıralarında aynı kederi paylaştığı, bir yanıyla tanıdık hissedip

nedense kendine benzettiği kadın, gerçekten katil olabilir miydi?” (Yıldırım, 2020: 284).

Rıdvan son gelen mektupla mektupların sırrını çözer. Mektupları aslında iki kardeşin yazmadığını, Suad'ın yazdığını öğrenir. Son gelen mektup evine gelir. Evde Kevork'u bulur. Mektupları onun yolladığını öğrenir. Mektuptaki kişilerin Rüstem'in ninesi olduğunu öğrenir ve onları bir kitap haline getirmesi için Rıdvan'a gönderdiğini söyler. Mektupların sırrı çözülünce Rıdvan, bireyin yaşadığı bütün yalnızlık, acı, hüznün farklı mekân, zamanda yaşanmış olsa da insan için ne kadar benzer olduğunu fark eder. Roman sona erer.

2.3.7.2 İkinci Dereceden Kişiler

Saklı Bahçeler Haritası romanında Nazım, Suad, Behiye ikinci dereceden kişilerdir. Nazım, Rıdvan'ın arkadaşı aynı zamanda doktorudur. Nazım psikiyatristtir. Rıdvan onunla geçmişte yaşadığı psikolojik sorunlar sebebiyle Süreyya'nın vesilesiyle tanışır:

“İlk zamanlar Rıdvan'ın ayakları geri geri gidiyordu. Nâzım'ın muayenehanesine varınca merdivenleri tırmanıp kapıyı çalmak zül geliyor, kaçıp gitmek istiyordu. Ama zamanla alıştı. Hatta Nâzım 'sız yapamaz hale gelip seanslara önayak olduğu için Süreyya'ya şükretti.” (Yıldırım, 2020: 216).

Romanda Nazım'la ilgili çok fazla ayrıntı verilmez. Nazım evli bir çocuk babasıdır. Oğluyla baba oğul ilişkisi kurmakta sıkıntı yaşar, eşinin şehir dışına çıkmasıyla oğluyla ilgilenmek durumunda kalır. Rıdvan mektupları almaya başladığından beri Nazım'la her şeyi paylaşır. Rıdvan, arkadaşı Nazım'a sürekli olarak yaşadıklarını anlatır onun kendini anlamasını ister. Fakat Nazım, Rıdvan kadar bu durumun gizemli olduğunu düşünmez. Ona bu durumu fazla büyütmemesi gerektiğini söyler. Rıdvan'ın geçmişte psikolojik bir sorun yaşadığı Nazım'ın varlığıyla öğrenilir. Mektupları okuma sürecinde de yaşadıklarını Nazım'la paylaşır fakat istediği karşılığı çoğu zaman alamaz. Nazım karakteri romanda Rıdvan'ın psişik durumunu göstermek adına romanın entrik kurgusunu destekleyen bir kişidir.

Suad, elli iki yıl öncesinden gelen mektupların yazarıdır. Mektuplar 1960'lı yıllara aittir. Bu mektupları Rıdvan'a ulaştıran Kevork'tur. Kevork yayınevinde çalışır. Anneanesi

Karin'dir. Karin, Süreyya'nın komşusudur. Karin romanda Suad'ın arkadaşı olarak geçen Eliz'in kızıdır. Kevork mektupları evin tadilatı sırasında döşemelerin altında bulur ve mektupları Rıdvan'a göndermeye karar verir. Roman boyunca Rıdvan mektupları kimin gönderdiğini bulmaya çalışır ve roman sonunda gerçeği öğrenir. Suad, 1960-1961 tarihlerinde kaleme aldığı mektuplarda sanki iki kız kardeşin karşılıklı mektuplaşmaları gibi mektuplar yazar. Oysa Suad iki kardeştir. Bir erkek kardeşi vardır. Mektuplarda ismi geçen Behiye diye bir kardeşi gerçekte yoktur. Bu gerçek de roman sonunda Kevork'un anlatımıyla anlaşılır:

“Ailenin iki çocuğu varmış abi. Bir erkek, bir kız. Erkek olan küçükken ölmüş. Kız da zaten Suad Paşazade.”

“Ve Behiye diye biri aslında hiç yaşamadı diye kendi kendine mırıldandı Rıdvan.” (Yıldırım, 2020: 339).

Suad, beş yaşındayken kardeşi Fuad'ın bir kuyuya düşerek ölmesiyle kendini suçlar. Onu kuyuya kendisinin attığını, düşerken onu kurtaramadığını söyler. Mektuplarda bu vicdan azabına dayanamadığı bir süre hastanede yattığı anlaşılır. Beş yaşından sonra Suad kendine hayali bir kız kardeş yaratır:

“Sen beş yaşından sonra girdin hayatıma; bana elini uzattığın o hastane odasında. Bense beş yaşından öncesine dönmek istiyorum, hatta çok daha öncesine. Suretinin de ona duyduğum ihtiyacın da uğramayacağı bir yere... Yoksa ben çok eskiden almıştım yarayı, daha sen çıkıp gelmeden önce... Fuad'la beraber, onu itiverdiğim kuyunun önünde. Sonra sen geldin. Ondan kalan boşluğa yerleştin. Yoksa bendeki boşluğa mı?” (Yıldırım, 2020: 336).

Suad'ın hayali kardeşi Behiye, mektuplarda onu küçük yaşta terk etmiş, Berlin'e gitmiş, orada evlenmiş olarak anlatılır. Yıllar sonra bir mektupla birbirlerinden haberdar olmaya başlarlar. Roman da bu mektuplardan ilkinin Rıdvan'a gönderilmesiyle başlar. Gelen mektupları okumaya başlayan Rıdvan, başlangıçta birbirinden ayrı düşmüş iki kardeşin mektuplaşmaları olduğunu düşünür. Romanda entrik kurgu da böyle sağlanır. Fakat roman sonunda gelen son mektupta Kevork'un anlatımıyla aslında Behiye diye birinin olmadığı Suad'ın kendine hayali bir kardeş yarattığı ve ona mektuplar yazıp, karşı taraf adına cevaplar verdiği yazılardan ibaret olduğu anlaşılır. Bu olaylardan hareketle Suad'ın

psşik durumu görölmektedir. Suad küçükken kaybettiğı kardeşinin yerine hayali bir kardeş yaratmış ve onunla da ayrılmıştır. İki kardeş de acı çekmiştir. Suad'ın yazdıklarına bakılınca büyük bir yalnızlık içinde olduğı görülür. Ailesi, arkadaş edinmesi için, Eliz'i evlerine getirir, daha sonra Nevzat ve eşi Sermet ile arkadaş olur fakat hiçbirini yalnızlığını gidermez. İstemediğı bir evliliğe zorlanır, evliliğinde de büyük acılar yaşar. Zorla hamile bırakılır. Kardeşini kaybettiğinden beri bu dünya ona koca bir çukur olarak gelir. Tek çareyi hayali kardeşte bulur. Ona her şeyi anlatır. Yaşadığı bütün acıları, vicdan azabını onunla paylaşır. Yarattığı hayali kardeşi Behiye de Suad'dan farksızdır. O da Berlin'de farklı bir maceraya atılır, o da hayatından mutlu değildir. Suad yarattığı hayali kardeşe bulunduğu yerden uzaklaşmak istemiştir fakat nereye giderse gitsin yalnızlığını, acılarını da beraberinde getirir. Bu yüzden Behiye'yi de mutlu bir kadın olarak yazamaz. Suad'ın yazdığı son mektupta artık yaşadığı vicdan azabına katlanamayan Suad, Behiye'ye veda mektubunu yazar. Kevork'un anlatımıyla Suad Paşazade'nin 1961 senesinde kendini evinin balkonundan atarak öldüğü anlaşılr.

Behiye, romanda hayali bir karakterdir. Behiye'nin yaşadıkları romanın entrik kurgusunu güçlendirir. Behiye, Berlin'e gider, orada evlenir kendine bir hayat kurar. Behiye'nin kocası gazetecidir. Kocasını bir kitap bulur. Kitabın adı Lanevir'dir. (Gelecek). 1921'de basılmış kitabın yazarı A.I'dır. Kitap gelecekte haber verir. Franz kitabını okur ve bazı olayların yaşandığını görür. Behiye kitabını saklar ve bir daha bulamazlar. Bir gün gazetede bir makale görürler ve yazarının A.İ. olduğunu görürler. Behiye'nin yolculuğı burada başlar. Kocasını yazarın peşine düşmek ister. Behiye'de onunla birlikte gider. Bu yolculuk, İspanya, Hollanda gibi ölkelerde sürer. Franz'ın peşine takılan Behiye oradan oraya sürüklenir ve hayatını sorgulamaya başlar. Bir gizemin peşinden sürüklenirken eşiyle olan ilişkisini sorgular. Tıpkı Suad gibi Behiye de mutlu olamaz. Suad'ın yalnızlığı, vicdan azabı, yarattığı hayali kardeş üzerinden de devam eder. Mektuplarda Behiye'nin ağzından Suad'a kendisini suçlamaması gerektiğini, kardeşinin ölümünün bir kaza olduğunu söylese de Suad kendini buna inandıramaz:

“Onu öyle görünce, kulağında kalfanın sesi, yerinden fırlamıştın. Düşüp de dizini kanatmasan, kuyu karısı aşağı çekmeden kardeşini yakalayacaktın. Ama yetişemedin. Sen böyle olsun istemezdin Suad. İstemezdin. Vazgeç artık kendini suçlayıp durmaktan. Öyle kızgınsın ki kendine, Fuad'ın yaşayamadığı bir hayatı yaşamayı bile reddettin.”(Yıldırım, 2020: 166).

Behiye, Suad'ın inanmak istediği iç sesi gibidir. Fuad'ın ölümünden kendini sorumlu tutmak istemez fakat başaramaz. Behiye karakteri Suad'ın yalnızlığını, yaşadığı psikik durumu ortaya koyarken, Behiye'nin farklı ülkelerde geçirdiği gizemli yolculuk romanın kurgusunu güçlendirmiş, okuyucunun okuma zevkini arttırmıştır.

2.3.7.3. Figüratif Yapı İçinde Sıradan Kişiler

Saklı Bahçeler Haritası romanında; Birsen, Elif, Kevork, İmdat Rüstem, Fikret Bey, Eliz, Halide, Kalfa, Nevzat Bey, Franz, NY, Süreyya, Kudret, Yaşar, Andrzej, Kornelia, Fuad figüratif işlev üstlenirler. Bu kişiler, romanın gelişmesine ve olayların işlenmesine yardımcı olurlar.

2.4. UNUTMA DERSLERİ

2.4.1. Romanın Kimliği

Unutma Dersleri romanı Nermin Yıldırım'ın dördüncü romanıdır. Birinci basımı Doğan Kitap'tan 2015 yılında basılmıştır. Daha sonra Hep Kitap'tan 9. baskıya kadar ulaşmıştır. Roman, 35 bölümden oluşmaktadır ve her bölüme konuyla ilgili bir başlık verilmiştir. Roman, başkişisi Feribe'nin aşk acısını unutmak için başvurduğu yolları anlatır. Temel olay örgüsü aşk acısını unutmaya çalışan Feribe'nin hayatını, yaşamını sorgulamasından oluşur. Feribe hayatının merkezine aldığı şeylerin zamanla nasıl anlamsızlaştığını, bireyin bu dünyadaki yalnızlığını, ruhsal durumunu anlatır. Nermin Yıldırım romanlarının genelinde olduğu gibi bu romanında da bireysel yalnızlık, aile, iletişimsizlik gibi kavramlara farklı açılardan bakmaktadır.

2.4.2. İsimden İçeriğe

Roman, başkişi Feribe'nin yaşadığı aşk acısını unutmak istemesi üzerine Mazi İmha Merkezi adında bir kliniğe gitmesiyle başlar. Bu klinikte aşk acısını unutmak için dersler alır. Romanda anlatılan ile romanın ismi birbiriyle uyushmaktadır:

“Öncelikli olarak ders veriyoruz. Ne dersi? Unutma dersleri. Yani danışanlarımız hatıralarından uzmanlar eşliğinde, ama kendi iradeleriyle kurtuluyorlar.” (Yıldırım, 2020a: 21).

Aşk acısını unutmak için gittiği bu merkezde Feribe'nin nasıl bir kişiliğe, geçmişe sahip olduğu görülür. Hayatı boyunca kalabalıklar içinde yalnızlaşan, yaşama dair bir amaç bulamayan bir bireyin yaşadığı yasak aşk sonucu çektiği acıyı unutmak istemesi, bunun üzerine unutma dersleri alması anlatılırken; hayatta tek derdinin aşk acısı olmadığını görür. Kendini keşfetmeye başlar. Feribe'nin yaşadığı aşk acısı onun yaşadığı hayatı anlamlandırmasını sağlar. Bir acıyı unutmanın hayatın akışı içerisinde yaşanan onca acı ve sıkıntının arasında önemsiz kalabildiğini görmeye başlar. Öncelikle bu acıyla baş edemeyip unutmak için bir yol arar. Çareyi Mazi İmha Merkezi'nde bulur. Bu süreçte yaşadığı hayatın kendine ait olup olmadığının, yaşadığı hayatta kendine bir yer bulamayışıyla aslında aşk acısını yaşadığı başka sorunlardan çok da önemli olmadığını anlar. Hayatında yaşanan acılar Feribe'yi olgunlaştırır.

2.4.3. Olay Örgüsü

Nermin Yıldırım tarafından Unutma Dersleri romanı otuz beş bölüme ayrılmış olan eser, giriş-gelişme-sonuç çerçevesinde üç bölüme ayrılabilir:

1.Giriş

- Feribe'nin çalıştığı iş yerinde Süheyla'nın Mazi İmha Merkezi adında bir yer olduğu ve burada unutmak istenen şeyler için gidildiğini anlatması
- Feribe, Vedat ile evliyken bir ay önce Nedim'e âşık olduğunu anlatması ve ayrıldıktan sonra aşk acısı yaşaması
- Feribe'nin Mazi İmha Merkezi'ne gitmesi ve yaşadığı aşk acısını unutmak istemesi

2.Gelişme

- Feribe'nin Mazi İmha Merkezi'nde ilk derse gitmesi
- Bir ay boyunca her cumartesi unutma derslerine gitmesi
- Mazi İmha Merkezi'nde Ses adlı klinik görevlisinden dersler alması ve ona ailesi, evliliği, işi ve Nedim'le ilgili yaşadıklarını anlatması
- Çalıştığı bankada hırsızlıkla suçlanması, daha sonra gerçeklerin ortaya çıkması

3.Sonuç

- Vedat'ın onu aldattığını öğrenmesi ve yüzleşmeleri

- Mazi İmha Merkezi’nde son dersine gitmesi ve geçmişini affetmesi
- Feribe’nin çalıştığı bankadan istifa etmesi
- Feribe’nin ufak bir tatile çıkması ve başından geçenleri kaleme alması

2.4.4.Bakış Açısı ve Anlatıcı

Unutma Dersleri romanında olaylar başkişi Feribe’nin ağzından anlatılır. Kahraman bakış açısı kullanılarak kahramanın yaşadığı, gördüğü şeyler okuyucuya sunulmuştur. Feribe yaşadıklarını birkaç ay sonra kaleme alır. Roman başkişisinin yaşananları kendi ağzından anlatması yaşadığı sürecin daha iyi anlaşmasını sağlar. Romanda genel anlatım itibariyle geriye dönüş tekniği kullanılır. Olaylar olup bittikten sonra anlatılır:

“Şimdi böyle anlatınca, üzerinden asırlar geçmiş gibi geliyor... Ses’in tavsiyesini dinleyip geleceğe doğru şöyle bir baktım... Eskiden uzaklar gitmek isterdim hep. Bir de yazmayı. Şimdi evden çok uzakta, kendi gözyaşının tarihini tutan bir vakanüvis vakarıyla, vaktiyle kalbimi tıraşlayan sustalı hatıraları kaleme alıyor, iki hayalimi de gerçekleştiriyorum.” (Yıldırım, 2020a: 303-304).

Feribe yaşadıklarını anlatırken lise, üniversite yıllarından, ailesi hakkındaki bilgilerden özetlemeler yaparak anlatır. Bu da bireyin geçmişi ile şimdi yaşadığı sorunlar arasında bağlantı kurmaya olanak sağlar. Aynı zamanda öykü zamanı içerisinde gerçekleşen bazı noktaların sebepleri daha iyi anlaşılmıştır.

2.4.5. Zaman

Unutma Dersleri romanında öykü zamanı birkaç ay olarak ifade edilir. Romanın sonlarına doğru 21 Aralık tarihinden bahsedilir. Kesin bir zaman diliminden bahsedilmez. Genellikle haftalık olarak zaman verilir. Feribe aşk acısını unutmak için Mazi İmha Merkezi’ne bir ay boyunca cumartesi günleri gider. Yaklaşık bir ay önce de sevgilisinden ayrılmıştır. Mazi İmha Merkezi’nden dört ders alır. Derslerden sonra da birkaç hafta geçer ve yaşadıklarını kaleme alır. Bu izlenimlerden hareketle öykü zamanı bir iki aylık bir süreyi kapsar:

“Çok değil, bir ay önce, ne güzel, hayatta ek bir derdim vardı. Salyamı sümüğümü de şimdi bakınca bir parça kifayetsiz görünen aşk acım için doyasya harcıyordum. Oysa şimdi kambur üstüne kambur.” (Yıldırım, 2020a: 238).

Romanın anlatma zamanı olaylar yaşandıktan sonrasındır. Feribe’nin söyleminden de anlaşılmaktadır:

“Sınıfına girerken bana şaşkın ve kırgın son bir bakış attı. Bu, onu son görüşüm olacaktı.” (Yıldırım, 2020a: 212). “Bütün bunlar başka bir yüzyılda değil, hepi topu birkaç ay evvel, içimdeki delibozuk kadınların bir kısmı tarafından, doğal nedenlerle yaşandı. Sonra ben, şimdiki ben yani, başımdan geçenleri temize çekerken, her işte sahiden bir hayır olduğuna inandım. Olanda ve olacak olanda. Bu kadim hakikate itimat etmek, içimi tüm pencereleri sabah serinliğine açılmış salon perdeleri gibi havalandırdı. Hayatımın kalanında kafamı serin, kalbimi temiz tutmakta karar kıldım. (Yıldırım, 2020a: 303).

Feribe’nin anlatımlarından hareketle yaşadıklarını geriye dönüp bakarken anlattığı ve bunlardan bazı dersler çıkardığı görülür. Öykü zamanı kronolojik bir seyir içinde verilir. Geriye dönüş ve özetleme yapılarak entrik kurgu sağlamlaştırılır. Feribe’nin aşk acısını yaşadığı süreç ruhsal zaman üzerinden de verilerek, onun psikik durumu daha iyi anlaşılmasını sağlar. Feribe’nin ruhsal durumunun anlaşılması bakımından zaman algısı oldukça önemlidir. Feribe’nin yaşadığı aşk acısı birkaç aylık bir süreçken Feribe’ye geçmeyen bir zaman olarak gelmektedir. Nedim’den ayrıldıktan sonra ona yazdığı mektupta zamanı şöyle değerlendirir:

“Sevgilim, sesini son duyuşumun üzerinden iki ay, iki hafta, üç gün, yedi sat geçti. İki ay, iki hafta, üç gün, yedi saattir senden bir ses bekliyorum sevgilim... Seni özlemekten başka hiçbir şey yapmadan milyonlarca korkunç saniye geçirdim.” (Yıldırım, 2020a: 104-105).

Feribe yaşadıklarını sonradan değerlendirirken yaşadığı iyileşmeyle zaman algısının ruhsal durumu üzerindeki etkisinde değişme görülmektedir:

“Feribe’nin Vedat’la yüzleştiği 21 Aralık’ın en uzun gece olmasını reddederek insanın yaşadığı olayın durumuna göre kendisinin en uzun gecesini Vedat’la yüzleşmesi olarak değerlendirir: “21 Aralık diyenler halt etmiş, yetişkinlik hayatımın hissedilen en uzun gecesi o geceydi... Şimdi

böyle anlatınca üzerinde asırlar geçmiş gibi geliyor. Hepsi başka bir hayatta başka biri tarafından yaşanmış gibi.” (Yıldırım, 2020a: 277-302).

Feribe, Mazi İmha Merkezi’nde yedi numaralı odanın kapısında dersini beklerken geçen süre de Feribe için oldukça uzun olarak algılanır. Bu ruhsal süreçler Feribe’nin psişik durumunu yansıtmaları açısından dikkate değerdir. Bireyin mutsuzken, acı çekerken, önemli bir anı beklerken zaman mefhumunun değişkenlik gösterdiği görülmektedir:

“Demek orada öyle kukumav kuşu gibi bir başıma oturup yirmi üç dakika daha yaşlanmam gerekecekti. Yirmi üç kere yavaş yavaş altmışa kadar sayarsam zaman kendiliğinden geçerdi. Fakat bunu yapabilecek dirayetten yoksundum.” (Yıldırım, 2020a: 38).

Sonuç olarak; Feribe’nin psişik durumunun zaman algısını değiştirdiği, acı çekerken, dersleri beklerken, Vedat’la yüzleşirken zamanın Feribe üzerinde ruhsal bir etkisi görülür.

2.4.6. Mekân

Unutma Dersleri romanında mekân çok geniş değildir. Olaylar birkaç yer arasında geçmektedir: İstanbul, Boyacıköy, Mazi İmha Merkezi, Feribe ve Vedat’ın evi, Filiz ve Selim’in evi, Feribe’nin iş yeri, Göksu Deresi, Pembe Pelikan Kafe, Rembrandt Sergisi.

2.4.6.1.Dar/Kapalı Mekânlar

Feribe’nin bulunduğu mekânların çoğu dar/kapalıdır. Mazi İmha Merkezi’ni dışarıdan ilk kez gördüğünde sevimli bir apartman olarak algılasa da içeriye girdiğinde orada yaşadıklarıyla o mekân dar/kapalı mekâna dönüşür:

“Boyacıköy’de, içinde böyle eksantrik işlerin döndüğünü katiyen tahmin edemeyeceğiniz, beş katlı, beyaz, mütevazı bir binaydı. Bir an kendimi sefalet borsasının tavan yaptığı bir batakhane hisse senedi almaya çalışıyormuş gibi hissedip gerisingeri kaçmak istedim... Burası baştan aşağı mavi renkte dekore edilmiş, pırıl pırıl bir tımarhaneydi. (Yıldırım, 2020a: 19-20).

Mazi İmha Merkezi, asansör, yedi numaralı oda Feribe için dar/kapalı mekândır. Asansörde, odada hissettiklerinden bu yerleri dar/kapalı mekânlar olarak algıladığı anlaşılır:

“Başımı kaldırıp baktım. Yedi numaralı kapının üzerindeki minik ampul yeşile dönmüştü!.. Korka korka yedi numaralı kapıya yaklaştım. Az sonra neyle karşılaşacağımı bilemeyişimin tedirginliğiyle titreyen elimi kapı koluna attım. Derin bir nefes aldım, kolu indirdim ve yavaşça kapıyı açtım... Kalp atışların hızlanmıştı. Gölgeleeri boğazlayan karanlığın kamçılacağı kapakçıklar, içeride soluk soluğa çırpınıyordu. Kapalı mekânlarla başım hoş değildi. Mümkünse asansöre dahi binmez, çok yüksek katlı olmayan binalara doğruca merdivenlere yönelirdim. Velhasıl ufacık bir kabine tıklılmak hiç iyi gelmedi, nefesim kesildiğini hissettim.” (Yıldırım, 2020a: 49-51).

Feribe’nin yaşadığı ev de dar/kapalıdır. Aşk acısıyla baş etmeye çalıştığı süreç ve sonrasında her şeyin ortaya çıkmasıyla da artık oraya ait olmadığını hisseder. Diğer bir dar/kapalı mekân çalıştığı bankadır. Yaptığı işten ve çalışma ortamından hoşlanmayan Feribe, başına gelen hırsızlık suçlamasıyla birlikte çalıştığı bankada bulunduğu her an onu bunaltır, başından beri sevmediği bu yerden olaydan sonra daha da nefret eder. Aşk acısını unuttuktan sonra ilk işi bankadan istifa etmek olur:

“Bir saate kalmadan şubedeydim. Kapıdan girerken, bu fesatlık panayırı, fitne festivali, gıybet karnavalı delikten birkaç gün de olsa uzak kalmanın bana ne kadar iyi geldiğini fark ettim... Sonra yeniden sarılıp öpüştük ve onu ardımda bırakıp, içeridekilerin şaşkın bakışları arasında, o kokuşmuş delikten çıktım.” (Yıldırım, 2020a: 262-266).

Feribe’nin sevgilisi Nedim’le tanıştığı yer olan Pembe Pelikan Kafe de dar/kapalı mekâna dönüşür:

“İstanbul trafiğine girip bileklerimi kesecek kıvama gelmeden, Pembe Pelikan ’da azıcık soluklanayım dedim. Uzun zamandır uğramadığı bir yerdi. Sergiden sonra, Nedim’le ilk karşılaştığımız yer. Bu yüzden uzak duruyordum. Birlikte yaptığımız her şey bana onu hatırlatıyordu çünkü.” (Yıldırım, 2020a: 167).

Göksu Deresi de dar/kapalı mekândır. Başlangıçta burayı hatırlayamaması da bu mekânın kapalı/dar olduğunu gösterir. Sonuç olarak romandaki dar/kapalı mekânlar Feribe’nin ruhsal durumuna bağlı olarak şekillendiği görülmektedir.

2.4.6.2. Geniş/ Açık Mekânlar

Romanda çok fazla açık mekân yoktur. Mazi İmha Merkezi, aşk acısını unutmaya başladığı andan itibaren dar/kapalı bir mekânken aldığı son dersten sonra açık/geniş mekâna dönüşür.

“Kendimi artık buraya ilk geldiğim zamanki gibi perişan hissetmiyorum. Bu, MİM’in mi, yoksa başıma türlü çorap ören feleğin mi zaferi sayılmalıydı bilmiyorum, ama öyle deliler gibi aşk acısı filan da çekmiyordum.” (Yıldırım, 2020a: 296).

Olayların yaşanmasından sonra küçük bir tatile çıkan Feribe Almeria’da Cabo da GATA bölgesinde açık/geniş bir mekânda olduğu görülür. Kişinin ruhsal durumunun yaşadığı yere sirayet ettiği görülmektedir. Artık yaşadığı yerde aşk acısına da diğer sorunlara da geçmiş olarak bakmakta ve dersler çıkarmaktadır. Bu yüzden de yaşadığı mekân onun ruhsal durumuna yansımaktadır.

“Şimdi bu satırları, gün anasının memesini emmek için uyanan bir bebek gibi usul usul ağarırken, Endülüs’ün ufak bir kasabasından, üç katlı, beyaz bandanalı, dökük bir motelin püfür püfür terasından yazıyorum... Bense, göğsümde hepsini ayrı ayrı sakladığım hakikatiyle barışmış, aralarında ateşkes sağlamış vaziyette; iyiliğin kalbinde, kötülüğün gölgesinde, çirkinliğin yürek burkan terazisinde ağır ağır sallanıyorum.”(Yıldırım, 2020a: 303).

Feribe yaşam yolculuğunda edindiği tecrübelerle hayata bakışı değişirken yaşadığı mekân üzerinde de algısal değişimlerin yaşandığı görülür.

2.4.7. Kişiler Kadrosu

2.4.7.1. Başkişi

Unutma Dersleri romanında başkişi Feribe’dir. Feribe bir bankada çalışmaktadır. Çalıştığı bankada çalışma arkadaşları konuşurken, Mazi İmha Merkezi diye bir yer olduğu, burada unutmak istenen şeylerin unutturulduğunu duyar. Bunun üzerine Feribe bu merkezi arar ve oraya gitmeye karar verir. Vedat ile on yıllık evli olan Feribe evliyken Nedim’e âşık olur. Onunla bir ilişki yaşar ve daha sonra ayrılır ama aşk acısı geçmez bu acıyı unutmak için Mazi İmha Merkezi’ne gider, aşk acısını unutmaya çalışır. Romanın

entrik kurgusu Feribe'nin bu dersleri alırken yaşadıkları üzerine kurulur. Romanda aşk acısını unutmak için aldığı "unutma dersleri" boyunca yaşadıklarını, kendi bakış açısıyla olaylar yaşandıktan sonra geriye dönük olarak anlatır. Bu süreçte evliliği, ailesi, eğitim hayatı hakkındaki genel bilgileri de özetlemeler yaparak verir. Unutma derslerinde önce kendini affetmesi gerektiğini öğrenen Feribe, kendini sorgular ve bu sorgulamada başkişinin ruhsal dünyası da açığa çıkar:

"Her sabah kalkıp neden gittiğini bile bilmediği fakültenin yolunu adımlayan umutsuz üniversiteli mi? Sefil bir bankonun ardında oturup bütün gün banknotları ve saniyeleri sayan bezgin bankacı mı? Aile kurmakla yarım kalmış bir şeyleri tamamlayabileceğini umarak, apar topar evlenen eksik kadın mı?.. Beklenmedik bir âşık kollarında, uzun zaman evvel emekliye ayrıldığı yaşama sevincini arayan aptal âşık mı? Neşesini ararken kendini kaybeden aşk kurbanı mı? Hangisi bendim? Aşk acımı unutmak için bunların hangisini affetmeliydim." (Yıldırım, 2020a: 144).

Feribe aslında aşk acısını unutmak için uğraşırken hayatında farklı sorunlarla karşılaşır. Çalıştığı bankada hırsızlıkla suçlanır, eşi Vedat kendisini aldattığını öğrenir, onunla yüzleşir. Sadece bu süreçte yaşadıkları değil geçmişte yaşadıkları geriye dönüşlerle anlatılırken aslında başkişinin neden bu durumda olduğu, ruhsal durumu da anlaşılır. Aile içerisinde babasının annesini aldatması, annesinin intihar etmesi ve bunun sorumlusu olarak babasını görmesi, onu affedememesi gibi geçmişte ailevi sorunlar yaşar. Geçmiş anlatıcının aktarımıyla öğrenildikçe bugünkü Feribe'nin yaşamı daha iyi anlaşılır. Aşk acısını unutmaya çalışırken iyileştirmesi gereken başka yönlerinin olduğunu fark eder. Bu derslerle önce geçmişini, ailesini affeder. Sonra da artık aşk açısı denen şeyin bir öneminin kalmadığı görür. Vedat'la yüzleşir, bankadaki suçlamadan kurtulur ve istifa ederek bir tatile çıkar. Bulunduğu yerden geçmişe bakarken yaşadıklarının onu olgunlaştırdığını, önemli sanılan şeylerin o kadar da önemli olmadığını görür.

Romanda yalnızlık, iletişimsizlik, aile kavramları üzerinde durulur. Başkişinin yaşadığı ruhsal sorunların temelinde aile içi iletişimsizlik, yalnızlık gibi sorunlar yatmaktadır. Feribe yalnızdır ne aile içinde kendini bulabilmiştir ne de kendine bir aile kurduğunda tam olabilmiştir. Feribe aile olmayı bilmemektedir, dolayısıyla kendisi bir aile kurmak istediğinde de bunu başaramaz. Yalnızlığını gidermek için bir evlilik yapar fakat Vedat'la hiçbir zaman birbirini anlayan bir çift olamazlar. Bu yüzden aşkı da sevgiyi de başkalarında arar. Başka bir sevginin peşinde koşarken aslında kendini arama yolculuğundadır. Feribe mutluluğu Nedim'de ararken kendiyi ilgili şunları söyler:

“Mutluluğa inananlardan değilim. Mutluluk bile ancak mutsuzlukla birlikte anlamını bulurken, sürgit sevinçler yaşayabileceğini düşünen saftiriklere gülüp geçiyorum. Hiçbir zaman parıltılı saadet hayallerinin peşinde koşan biri olmamıştım. Ama bu vaatle kapımı çalan aşkın peşine takılacak kadar budalaydım.” (Yıldırım, 2020a: 72).

Feribe'nin yaşadığı en büyük sorun aşk acısının ardına saklanmış yalnızlık duygusudur. Bu dünyayı bir yetimhane olarak görür:

“Hepimiz yetimdik. Yoksa yalnızlık, nükleer bombalardan bile daha büyük dert olur muydu başımıza? Bu merkez mesela kurulur muydu? Günahlarımız da sevaplarımız da, her şey ya yalnızlıktan ya yalnızlık korkusundandı bana kalırsa. Dünya koca bir yetimhaneydi. Başka türlü, adına zaman dedikleri delik böyle çimdikler miydi ruhumuzu, bu kadar yalnızlık olur muydu?” (Yıldırım, 2020a: 136).

Vedat'la yaşadığı en büyük problem iletişimsizliktir. Birbirlerini dinleyen, konuşan bir çift olmamışlardır. Vedat'ın aldatıldığını öğrenmesi üzerine Feribe Vedat'la yüzleşir ve Feribe kendiyile baş başa kalıp bir tatile çıkmaya karar verir. Vedat'la tekrar bir araya gelip gelmeyecekleri meçhuldür. Roman Feribe'nin yaşadığı birkaç aylık bir süreci sorgulaması ve anlamlandırmasıyla sona erer.

2.4.7.2. İkinci Dereceden Kişiler

Unutma Dersleri romanında ikinci dereceden kişiler: Vedat, Ses, Mehpere, Feribe'nin anne ve babasıdır. Vedat iyi, temiz kalpli biri olarak tanıtılır: “Vedat, herkesi ve her şeyi anlayışla karşılayan bir ermiş.” (Yıldırım, 2020a: 68). Feribe ile Vedat'ın iletişimleri çok azdır. Temel sorun da aralarındaki iletişimsizliktir. Feribe ile üniversitede tanışıp sonra evlenirler. Bunun dışında Vedat ile ilgili başka bir bilgi verilmez. Aynı evde yaşayan iki yabancı gibidirler. Feribe Vedat'ı aldatırken onun hiçbir şeyin farkında olmadığını düşünür, bazen bilse ne yapardı diye düşünür. Daha sonra Vedat'ın her şeyin farkında olduğunu öğrenir onun neler hissettiğini, ne kadar üzüldüğünü yüzleştikten sonra görür. Yüzleşmeden sonra Feribe'nin tatile tek başına çıkması Vedat'ı da geride bıraktığını gösterir.

Ses, romanda başkişiyi dönüştüren, destekleyen norm karakterdir. Mazi İmha Merkezi'nde çalışmaktadır. Buraya gelen hastalara unutmaya dersleri verir. Ses'i hastalar görmez onlara görünmez bir camın ardından seslenir. Hatta sesi bile onun değildir. Hastalara bu merkeze geldiklerinde en güvendikleri kişinin kim olduğu sorulur ve o kişinin bir ses kaydı istenir. Bu ses bazı yöntemler kullanılarak taklit edilir ve hastalara en güvendikleri ses olarak kimi seçtiyse o sesle iletişim kurulur. Feribe en güvendiği kişi yani sesinin kullanılmasını istediği kişi annesidir. Feribe ne Ses'in gerçek sesini duyabilir ne de kendisini görür. Unutmaya derslerinin böyle daha etkili olacağından bu yöntemle başvurulur. Dolayısıyla Feribe aslında en güvendiğiyle, annesiyle, konuşarak aşk acısını unutmaya çalışır. Aşk acısını unutmaya çalışırken geçmişle yüzleşir. Affetmesi gereken anne ve babasını affeder. Ses, Feribe'nin aşk acısını iyileştirmeye çalışırken her yönüyle bir değişim ve dönüşüm yaşamasına da destek olur.

Mehpare, Mazi İmha Merkezi'nde acil destek hattında çalışmaktadır. Feribe unutmaya dersleri dışında acil durumlarda Mehpare'yi arayarak onunla konuşur. Bir müddet sonra Mehpare'yi dert arkadaşı olarak görür fakat sonradan bu arkadaşlığın para karşılığı yapılan bir hizmetten farklı olmadığını öğrenir ve hayal kırıklığına uğrar. Fakat Ses'i de Mehpare'yi de sever: "MİM bir tımarhane olabilirdi, ama bence Ses kesinlikle deli değildi. Onu seviyordum. Garip bir şekilde Mehpare'yi de seviyordum." (Yıldırım, 2020a: 29-79).

Feribe'nin karşısında gibi duran geçmişi yani anne ve babası onun yanlış bir evlilik yapmasına, hayata karşı yalnız ve tutunamayan bir kişilik olmasına sebep olan kişilerdir. Annesinin intihar etmesi sonucu annesini kendisini yalnız bıraktığı için babasını ise annesini aldattığı ve onun intiharına sebep olduğu için affetmez. Ancak aldığı unutmaya dersleriyle geçmişle yüzleşen Feribe anne ve babasıyla rüyasında yüzleşir ve onları affeder. Bu affedişle hayatındaki değişim ve dönüşüm başlamış olur.

2.4.7.3. Figüratif Yapı İçinde Sıradan Kişiler

Figüratif yapı içinde sıradan kişiler: Filiz, Selim, hemşire, Lord, bankadaki kız Süheyla, banka Müdür Yardımcısı Cemal İşgören, Pembe Pelikan'daki adamdır. Bu kişiler romanın gelişmesine ve olayların işlenmesine yardımcı olan kişilerdir.

2.5.DOKUNMADAN

2.5.1.Romanın Kimliği

Dokunmadan Nermin Yıldırım'ın beşinci romanıdır. Mart 2017 tarihinde basılan eser 13. baskıya kadar ulaşmıştır. Roman, bireyin hayatı boyunca dokunmadan, dokunulmadan geçen bir yalnızlığı ruhsal bunalımla anlatmaktadır. Kırk dört bölümden oluşan romanda Adalet başkişisinin ölmeden önce işlediği bir günahı af dilemek için çıktığı yolculuk anlatılır. Bu yolculukta başkişinin kendi benliğini anlamlandırmaya çalıştığı, hayatın anlamını sorgulandığı, var olmaya çalıştığı görülür. Çıktığı yolculuk aslında kendini bulmaya yöneliktir. Kendini bulma yolunda bireyin yaşadığı ruhsal değişim ve dönüşümler okuyucuya aktarılır. Romanda Adalet ekseninde bireyin yalnızlığı, aileden gelen bazı psikolojik sorunlar, sevilme gibi izlekler üzerinde durulmuştur.

2.5.2. İsimden İçeriğe

Roman Adalet'in bir hastanede doktorunun ona hastalığının gerilediğini söylemesiyle başlar. Ölmeden önce yapması gerekenleri düşünür, önce günahlarından arınmak ister ve ilk günahını hatırlar. Beş buçuk yaşındayken mahallesindeki arkadaşı Mahsun'un oyuncak ayısını almıştır. İlk günah olarak bunu görür ve Mahsun'a oyuncağını vermeye karar verir, Mahsun'u aramaya başlar. Çıktığı bu yolculuk Adalet'in bugününden çocukluğuna, geçmişine yaptığı bir yolculuktur. Yalnızlığının, varolamayışının izleri çocukluğundadır. Romanda bu yolculukla hayata dokunamamış bireyin yolculuğu anlatılır. Bugünkü Adalet'in hayata, kendine, başkalarına dokunamaması çocukluğunda sevilmemiş, hiç şefkatle dokunulmamış bir çocukluk geçirmesinin sonucudur. Dokunmadan romanı, dokunulmadan geçen bir ömrün son bulacağını öğrenen Adalet'in kendi iç yolculuğuna çıktığı, neden dokunamadığının sırlarının çözüldüğü bir romandır. Roman ismi ile işlenen konu birbiriyle uyumaktadır. Romanda sevgiye, hayata, kendine dokunmadan, dokunulmadan geçen bir ömrün hikâyesi anlatılır:

“Annem artık dokunmuyordu bana. Kimseye dokunmuyordu. Biraz yanına yaklaşısam, boynundan yukarı doğru süratle kızarıyor, cüzzamlıymışım gibi çabucak benden uzaklaşıyordu... Bu olay, ellerimizle ilgili bir milat oldu. Bir daha artık ben de dokunmaya çalışmadım ona.” (Yıldırım, 2021a: 73).

“Çocukluğumun büyük kısmı, bana dokunmayacaklarından korktuklarıma dokunmayı reddederek geçti... Elimi kaldırdım, omzuna koydum. Elim

dünyanın en sıcak eliydi o an, omzu dünyanın en sıcak omuzu. Elimi elimin üstüne koydu. Bana dokundu.” (Yıldırım, 2021a: 109-294).

Dokunmadan romanı çocukluğunda dokunmayı öğrenememiş Adalet’in bunu öğrenmesi için çıktı yolculuğu anlatır. Romanın sonlarında, Adalet’in de hayatının son anlarına geldiğinde dokunmayı öğrendiği fakat geç kaldığı görülür.

2.5.3. Olay Örgüsü

Nermin Yıldırım Dokunmadan romanını kırk dört bölüme ayrılmıştır. Bu bölümlendirmeye karşın roman giriş-gelime-sonuç olmak üzere üç bölüme ayrılabilir:

1.Giriş

- Başkişi Adalet’in öleceğini öğrenmesi
- Doktor Kazım Bey’in hastalığının gerilemeye başladığını söylemesi, bunun üzerine Adalet’in geçmişini temize çekmek istemesi
- Adalet’in işlediği ilk günahı olan Mahsun’un oyuncak ayısını aldığını hatırlaması
- Oyuncak ayısı; Hülya’yı Mahsun’a geri vermeye karar vermesi, hastaneden çıkması
- Hülya ile Mahsun’u aramaya eski mahallesine gitmesi, eski mahallesinde çocukluğunu hatırlaması
- Mahsun’un Çaybeli’ne taşındığını öğrenmesi

2.Gelişme

- Sultanşehri’nden Çaybeli’ne gitmek için tren yolculuğuna çıkması
- Yolculukta Sadi Seber ile tanışması
- Mahsun’u aramaya birlikte çıkmaları
- Yolculukta Sadi Seber’in doktorunun kardeşi olduğunu ona bıraktığı mektupla öğrenmesi

3.Sonuç

- Sultanşehri’ne Mahsun’un yaşadığı eve gitmesi
- Mahsun’a oyuncak ayısını geri vermesi
- Mahsun’un Adalet’i itmesi ve mermere başını çarparak ağır yaralanması

- Adalet'in hastanede hayatını kaybetmesi

2.5.4. Bakış Açısı ve Anlatıcı

Dokunmadan romanında birinci kişili anlatım ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır. Adalet başkişisi; çıktığı yolculuğu, yaşadığı gördüğü ve hissettiklerini kahraman bakış açısıyla okuyucuya aktarmıştır:

“Öleceğimi öğrenince çok şaşırdım. Azrail'i atlatmayı umduğumdan değil; bir gün herkes gibi ruhumu yetkili makamlara teslim edeceğimi elbet biliyordum. Ama o gün öyle uzak ve muğlak ki, galiba ölümümü görmeye ömrüm vefa etmez sanıyordum.” (Yıldırım, 2021a: 5).

“Neyse ki yeni yol arkadaşım önceki kadar çalçene bir tipe benzemiyordu. Kendini tanıttikten sonra, omuz çantasından çıkardığı Yetenekli Bay Ripley'i okumaya başladı.” (Yıldırım, 2021a: 87).

Yazar; dokunamadığı bir hayatın bitmeye yaklaşmışken kendi geçmişine bir yolculuğa çıkan Adalet'in, yaşadığı yalnızlığı, sevilmemeyi en iyi şekilde aktarmak için kahraman anlatıcıyı kullanır. Bu bakış açısı ile kişinin psikik durumu, gelişimi daha iyi yansıtılır. Romanda kahraman bakış açısıyla olaylar anlatılırken geriye dönüşler yapılarak bireyin bugünkü ruhsal sorunlarının temelinde nelerin yattığı anlatılır. Bugünkü problemler geçmişte aranmaktadır. Romanda bu şekilde öykü zamanı ile geçmiş zaman arasında bağlantı kurulur. Entrik kurguyu şekillendiren Adalet'in çocukluğudur yani geçmiş zamandır. Adalet çocukken işlediği günahı silmek isterken çıktığı yolculukta neden yalnız olduğu, neden hayata dokunamadığının sebepleri oraya çıkar.

Roman genel olarak geçmiş zaman ile öykü zamanı arasında geçer. Başkişinin geçmişi beş buçuk yaşından itibaren yaşadıkları, Mahsun'u aramaya başladığı yolculukla anlatılır. Bu anlatımlar yer yer olayların hatırlanması ve yorumlanmasıyla okuyucuya aktarılır.

5.2.5. Zaman

Dokunmadan romanında öykü zamanı birkaç aylık bir süredir. Öykü zamanının kış mevsimi oluşu söylenebilir. Adaletin denize girmek istemesi sırasında kış mevsiminde oldukları öğrenilir:

“Hadi denize girelim!”

“Tanıştığımızdan beri her an her şeye hazırlıklı görünen adamın yüz haritası şak diye değişiverdi. Ovalar yükseldi, dağlar düzleşti, gözleri yuvalarında titreyip irileşti.”

“Bu mevsimde!”

“Hangi mevsimde girilir ki denize ben yaz diye biliyorum. Çok zorlarsan belki ilkbahar.”

“Şimdi girsek olur?”

“Donulur.” (Yıldırım, 2021a: 180).

Roman Adalet’in hastanede ölümcül hastalığının gerilemeye başladığını öğrenmesi ve hastaneden çıkmasıyla başlar. Hayatında işlediği ilk günahını silmek ister ve bu yüzden çocukluğunda elinden oyuncağını aldığı Mahsun’u aramaya başlar, onu bulur. Bulduktan sonra da ölmesiyle öykü zamanı sona erer. Öykü zamanı kronolojik bir düzlemde ilerler. Öykü zamanı ile anlatma zamanı birlikte geçer. Adalet başkışısı olayları yaşarken anlatır. Geriye dönüşlerde atlama ve özetleme yapan anlatıcı, zamanı yirmi dört yıllık bir süreyi de anlatarak genişletir. Entrik kurgu Adalet’in yirmi dört yıllık geçmişiyle bir bütünlük oluşturur. Romanda Mahsun’ u arama yolculuğu aslında kendi çocukluğuna yaptığı bir yolculuktur. Bu yüzden geriye dönüşlerle anlatılan yirmi dört yıllık süreç romanın en temel yapısını oluşturur.

Romanda başkışının, geçmiş zamandan ve yaşadığı zamandan ruhsal durumu yansıtılarak kişinin psikik durumunun zamansal boyutu da gösterilir:

“Başının üstündeki tablayı bir sirk cambazı hüneriyle taşıyarak, peronlar arasında aheste dolanan ihtiyar simitçiye baktım. Adımlarına. Yaşadığımız yer küçüldükçe yavaşlıyor muydu adımlar? Hatta belki zaman bile.” (Yıldırım, 2021a: 159).

“Elimi çantanın içine sokup Hülya’nın yüzünü okşadım, derin bir nefes aldım ve ürkekçe zile bastım. Ölü kuş sesleri döküldü kulağıma. Gökyüzüne baktım bomboştu. Bana asırlar kadar uzun gelen birkaç saniye boyunca dudaklarımı dişleyerek bekledim... Her şey çok hızlı yaşandı. Bazen çok hızlı olur her şey. Bitmeyecekmiş gibi başlar ve sonra hiç başlamamış gibi biter. Başka türlü dinmez ömrün ağrısı.” (Yıldırım, 2021a: 296-304).

Eserde zaman unsurunu belirten cümlelere bakıldığında bireyin ruhsal durumunun zaman algısı üzerinde etkisi olduğu görülür. Mahsun’la karşılaştığında geçen birkaç saniyenin asırlar gibi uzun gelmesi, yaptığı yolculuğun aylar sürdüğünü düşünmesi, bireyin psikik durumunun zamana yansması olarak görülebilir.

5.2.6. Mekân

Dokunmadan romanında mekânlar başkişinin ruhsal durumuna göre değişkenlik gösterir. Romanda başlıca mekânlar şöyledir: Çaybeli, Sultanşehri, hastane, Adalet'in evi, otobüs, tren istasyonu, Amber Efendi Apartmanı.

5.2.6.1. Dar/Kapalı Mekânlar

Romanda dar/kapalı mekânlar bireyin ruhsal durumuyla örtüşür. Romanın başkişisi Adalet için dar/kapalı mekânlar; hastane, Çaybeli, otobüstür. Hastane öleceğini öğrendiği, beyaz duvarların üstüne üstüne geldiği, geçmişini hatırlatan bir mekân olarak dar/kapalıdır. Çocukluğunun geçti apartmanda yaşadıkları, gördükleri onun ruhsal durumunu etkileyen en önemli yerdir. Çocukken annesinin aklını yitirmesi, babasının amcası bildiği biriyle yakınlaşması onun ruhsal durumuna büyük etki eder. Bugünkü Adalet'in kişiliğini oluşturan çocukluğunun geçtiği Amber Efendi Apartmanı'dır. Daha sonra oradan taşınırlar. Annesini, babaannesini kaybeder. Bu sebeple çocukluğunun geçtiği mahalle de onun için dar/kapalı mekândır:

“Avuçlarım terlemeye başladı. Apartmana doğru yürürken kalp atışlarımın hızlandığını duyabiliyordum. Gökyüzüne baktım. Hızla toplanan yağmur bulutları, sokağı loş bir ışığın kollarına atıp karartmıştı... Çocukluk sokağımı karartan bulutlar neye delalet? Cevap niyetine bir rüzgâr esti. Devasa saksılardaki çirkin çiçeklerden leş gibi bir koku yükseldi.” (Yıldırım, 2021a: 53).

Adalet, romanın başında kendi anlatımıyla ölümcül bir hastalığa yakalanmıştır. Fakat romanın ilerleyen kısımlarında aslında psikolojik sebeplerden ötürü hastanede yattığı yine kendi anlatımıyla anlaşılır. Yaşadığı bu psikolojik sorunun sebepleri çocukluğunda yaşadıklarıdır. Bu sorunları çözmek için çocukluğunun geçtiği mahalleye gider. Bu mahalle Adalet için dar/kapalı mekândır. Çünkü bu hayata dokunamamasının, bu hayatı sevmemesinin sebebi, geçmişi, ailesiyle yaşadığı mahallesidir. Fakat mahallesi bıraktığı gibi değildir, her şey değişmiştir. Mahsun da orada değildir. Değişen çok şey olmuştur ama Adalet için mahalle hâlâ dar/kapalıdır. Mekânlar değişse de bireyin psikik durumundaki etkisi orda yaşadığı şekliyle kalabilir. Adalet için de yaşadığı apartman, mahalle ona geçmişini, yalnızlığını, babasının günahını, annesinin onu sevmeyişini

hatırlatmaktadır. Adalet tek bir günahı için o mahalleye gitmiş olsa da aslında bütün geçmişinden, günahlarından arınmak ister. Mahsun'u aramayla başlayan yolculuğu, Adalet'in iyileşmek istediğini gösterir. Mahalleye giderek iyileşmek isteyen Adalet, bugün yaşadığı bütün psişik bozuklukların temelinde çocukluğunun geçtiği mahalle vardır ve çözümü de oradadır. Adalet için diğer dar/kapalı mekân otobüslerdir. Oldu olası otobüsleri sevmemiştir. Her otobüse bindiğinde lise zamanları aklına gelir. Otobüsler onun için insanların birbirleriyle iç içe, tıks tıks olduğu bir yerdir. Burada kendini hiçbir zaman iyi hissetmez. Otobüslerde gördükleri, yaşadıkları hep midesini bulandırmış, kadınların yaşadığı tacizleri görmüş ve hep sessiz kalmıştır. Bu yüzden otobüsten her zaman nefret etmiş, bir an önce inmek istemiştir. Hem gördüklerine hem de yaşadıklarına dokunmamıştır. Lise yıllarında otobüse her bindiğinde şunları hissettiğini söyler:

“Otobüsteki kız, bana lise yıllarımı hatırlattı... Baktım, bir sağa bir sola kayıyor, benim vaktiyle ağzımı açıp iki çift laf edemeyişim gibi, dönüp de adama bir şey söyleyemiyordu... Derin derin nefes aldım. Nihayet istasyon durağına gelince de otobüsten attım kendimi. Dışarıdaki temiz hava yüzüme vurdu.” (Yıldırım, 2021a: 105).

“Otobüsün iç bulandıran suskunluğunu dinleyip göz kamaştıran körlüğüne bakarken, ansızın bir ışık yandı kafamda.” (Yıldırım, 2021a: 290).

Adalet için hastane de dar/kapalı mekândır: “Sultanşehri'nde büyük bir hastane. Uzun süre yattığım küçük bir oda. Defalarca geçtiğim uzun bir koridor. Her yer tiksindirecek kadar beyaz... Orada mıydım yine? Bir daha asla dönmeyi dilemediğim o korkunç yerde? Ya da daha fenası, oradan hiç çıkmamıştım belki! İnsan ayrılmadığı yere dönemez ki!” (Yıldırım, 2021a: 308). Adalet; sadece yaşadığı mahallede, otobüs gibi yerlerde değil kendini bu dünyada korumaya çalışılırken bir cam fanusun içinde hisseder:

“Cam bir fanusun içinde korumaya çalışıyordum kendimi. Yanlış geldiğim bir yerdi dünya, öyle hissediyordum. Sanki çok güzel bir yere gitmek üzere yola çıkmışım da sonra gecenin bir yarısı yanlış bir durakta inivermişim gibi. Aksilik ya, o durak da metruk binalarla çevrili, tekinsiz tiplerin gezindiği, leş kokulu, izbe, korkunç, karanlık bir yermiş gibi.” (Yıldırım, 2021a: 104).

Adalet'in ruhsal durumunun mekânlar üzerinde etkisi olduğu açık bir şekilde görülmektedir. Psikolojik sorunları olan bir bireyin; bu sorunların sebeplerini, bu dünyada var olamayışının, yalnızlığının yaşadığı çevreye de sirayet ettiğini anlatan romanda mekânlar çoğunlukla dar/kapalı labirentleşen mekânlar olarak kullanılmaktadır.

5.2.6.2. Geniş/Açık Mekânlar

Dokunmadan romanında başkişinin psişik durumunun daha iyi yansıtılabilmesi için çoğunlukla dar/kapalı mekânlar kullanılmıştır. Roman bireyin ruhsal yolculuğunu anlatırken bir iyileşme sürecini de anlatmaktadır. Bu yüzden birey için geçmişte dar/kapalı olan bazı mekânlar iyileşmeyle birlikte açık/geniş mekânlara dönüşmüştür. Adalet'in iyileşme, günahlarından arınma yolculuğunda gittiği ve geçmişte bulunduğu mekânlar dar/kapalıdır. Yolculuk sırasında tanıştığı kişiler de onun bulunduğu mekânları daraltmıştır. Fakat onun asıl değişimini sağlayan kişi, tren yolculuğunda tanıştığı Sadi Seber'dir. Adalet'in Sadi Seber ile tanışması onun yolculuğunu şekillendirir ve onunla olduğu ortamlar açık mekânlara dönüşür. Bu durum yolculuk sırasında Sadi Seber'in kaybolmasından anlaşılır. Sadi Seber'in kaybolmasıyla bulunduğu mekân daralır. Daha sonra ortaya çıkmasıyla mekân genişler. Birlikte bulundukları her ortam açık geniş mekâna dönüşür.

Adalet için dar/kapalı mekânlardan biri olan otobüs yolculuğu iyileşmeye başladığı zamanlarda en son otobüsten ayrılırken başkalarının hayatına ilk kez dokunur ve susmaz. Bir erkeğin tacizine maruz kalan bir kadını kurtararak otobüsten ayrılır. O güne kadar dokunamadığı birçok hayatın, başta kendi hayatındaki çirkinlikleri otobüste susmayarak ve indikten sonra da kusarak içinden atar, feraha erer:

“Gülümsedim. O da bana gülümsedi. Onun yüzünde yaseminler, benim kalbimde müthiş bir ferahlık çiçeklenmişti. Otobüsten inerken ne kolaymış diye geçirdim içimden ne kolaymış tükürmek çiğnenmeyecek olanı. Sonra yolun kenarına eğilip kusmaya başladım... Bir festival, bir doğum, bir diriliş gibi kükreye kükreye kustum... İşim bittiğinde, artık kafesini parçalamış, hür bir kuştum.” (Yıldırım, 2021a: 294).

Mahsun'un evine oyuncak ayısını vermeye gittiğinde orada bulunduğu zaman da açık ve geniş mekândır. Çünkü ilk günahından arınma yeridir. Geçmişiyse yüzleşerek hayatının

sonlandığı aynı zamanda ilk günahını işlediği kişiye, yere gider. Bu mekânda Mahsun'un kafasına vurmasıyla darbe alan Adalet'in hayatı başladığı yerde sona erer. Ölümle iyileşme sağlanır.

Sonuç olarak; Adalet'in ruhsal durumunun mekânlar üzerinde etkisi olduğu görülmektedir. Adalet'in iyileşme yolculuğunda da dar/kapalı olan bazı mekânların iyileşmeyle birlikte açık/geniş mekânlara dönüştüğü görülmektedir.

5.2.7. Kişiler Kadrosu

5.2.7.1. Başkişi

Dokunmadan romanında başkişi Adalet'tir. Roman; Adalet'in kendini affetmeye yönelik çıktığı yolculuğu, bu yolculuk sırasında yaşadıklarını anlatır. Adalet yirmi dokuz yaşında bir devlet dairesinde çalışan genç bir kadındır. Roman; başkişinin uzun süre ölümcül hastalığı sebebiyle yattığı hastaneden, hastalığının gerilediğini öğrenmesiyle başlar. Romanda Adalet'in beş buçuk yaşından itibaren yaklaşık yirmi dört yıllık bir serüveni geriye dönüşlerle anlatılır. Bu geriye dönüşler kronolojik değildir. Geçmiş anlatırken bazen çocukluk çağlarından bazen lise yıllarından bahseder. Ölmeden yapmak istediği şeyi gerçekleştirmek için bir yolculuğa çıkar. Bu yolculuk, çocukluğuna doğru yaptığı bir yolculuktur. Ölmeden önce işlediği ilk günahını düşünen Adalet, beş buçuk yaşındayken arkadaşı Mahsun'un oyuncak ayısını almıştır. İlk günah olarak bunu düşünür ve Mahsun'a oyuncak ayı vermeye karar verir. Bu oyuncak ayı onun yirmi dört yıldır arkadaşı, sırdaşı, hayali arkadaşı olmuştur. Her şeye kendisiyle birlikte tanık olmuştur. Onunla konuşur, dertleşir, her şeyini paylaşır. Adını Hülya koyduğu oyuncak ayı aslında Adalet'in iç sesidir. Hülya, onun hatalarını gören, ona her zaman gerçekleri hatırlatandır. Eğer bu ayıyı, Hülya'yı, geri verirse günahlarından arınacağını, geçmişiyiyle barışacağını, iyileşeceğini düşünür.

Romanın ilerleyen bölümlerinde Adalet'in aslında ölümcül bir hastalığını değil de psikolojik bir hastalığının olduğu görülür. Beş buçuk yaşından beri yanından ayırmadığı oyuncak ayıdan başka bir arkadaşı olmaz, onunla konuşur, onunla dertleşir. Bu hayali arkadaş onun geçmişine tanıklık eder. Adalet'in Hülya'yı geri vermek istemesiyle psişik durumu da ortaya çıkmaya başlar. Yaşadığı psikolojik sorunların onun geçmişle, çocukluğuyla bağlantılı olduğu görülür. Bu durum Adalet'in geriye dönüşlerle

çocukluğunda anne ve babasını anlatmasıyla anlaşılır. Adalet'in diğer yüzü Hülya'dır. Hülya, hiçbir zaman görmek istemediği, yaşamak istemediği hayatının diğer yüzünü yansıtır. Bu yüzden hem geçmişinden kurtulmak hem de iyileşmek için oyuncağı Mahsun'a vermeye karar verir. Onu armaya başlar. Onu ararken Adalet'in kişiliği daha net anlaşılır. Yolculuk sırasında gördüğü insanlar, yanında yolculuk eden kişiler de onun ne kadar yalnız olduğunu, bu hayata ait olamayışını gösterir. Yolculuk sırasında Adalet iyileşmeye başlar. Bu iyileşme Sadi Seber ile tanışmasıyla olur. Yolculuk sırasında tanıştığı Sadi Seber'i, başta tuhaf biri olarak görür. Onunla konuşmaya başladıkça hayatta Hülya'dan başka bir arkadaşı olur. Adalet'in değişimini, iyileşmesini sağlayan Sadi Seber olur. Adalet'in yolculuğu Mahsun'u bulmasıyla sonlanır. Adalet iyileşir fakat geç kalmıştır. İyileşme ölümle gerçekleşir. Romanda anlatıcı Adalet'in ölümünü kahramanın ağzıyla şöyle anlatır:

“Yaşarken hep, sonum kalbimdeki kırıklardan olacak sanırdım. Oysa o gün hastaneye kafatasımdaki kırıklardan mütevellit ağır bir kafa travmasıyla kaldırıldım. İşler yolunda gitmedi; bazen yani sık sık öyle olur. Ameliyat masasından kalkamadım.” (Yıldırım, 2021a: 312).

Romanda sevilmemiş, dokunulmamış bir genç kızın hayatı anlatılmaktadır. Adalet çocukluğunda başta annesi tarafından dokunulmamış, bu yüzden de ne sevmeyi öğrenmiş ne de başkalarına dokunmayı öğrenmiştir. Hayatı boyunca yalnız kalır, kendine hayali bir arkadaş edinir. Bu durum onun ruhsal durumunu da bozar. Ruhsal iyileşmeyi gerçekleştirmek için çıktığı yolculuk ölümle sonuçlanır. Ne kadar iyileşme yolculukla sağlanmaya başlasa da ölüm, iyileşmesinin sonu olur. Geçmişine geriye dönüp baktığında yaşadığı pişmanlığı şöyle dile getirir:

“Bir hayatım daha olsa, korkmadan dokunmak için yaşırdım on. Bir keklik beslerdim ellerimle, varsın uçsun sonunda. Bir çiçek büyütürdüm, varsın solsun sonunda. Bir omuz ısıtırdım, varsın gitsin sonunda. Dokunurdum. Ben eriyene dek, o eriyene dek, biz hiçleşip karışınca dek bu derin boşluğa, dokunurdum. Ama yok bir hayatım daha. Bir hayat daha yok.” (Yıldırım, 2021a: 314).

Sonuç olarak Adalet başkişisinin psişik iyileşme sürecini anlatan roman, Mahsun'a oyuncak ayısını yani geçmişini, yalnızlığını, sevilmeyişi, gördüğü, yaşadığı bütün

çirkinlikleri vererek yolculuğunu tamamlar. Hiçbir zaman dokunulmamış, sevilmemiş bir çocukluğu Mahsun'a vererek, değişerek, dönüşerek geçmişini, kendini affeder. Hayatının en büyük travmalarını yaşadığı yerde yolculuğun sonuna gelir. Adalet'in kafasına yediği darbeyeyle hayatı sone erer.

5.2.7.2. İkinci Dereceden Kişiler

Dokunmadan romanında ikinci dereceden kişiler: Sadi Seber, Hülya'dır. Romanda Sadi Seber Adalet'i değiştiren, dönüştüren, entrik kurgunun gelişimini sağlayan norm karakterdir. Adalet'in geçmişe yolculuğunda ona arkadaş olan, onu anlayan, ona dokunan kişidir. Adalet, geçmiş günahını sildikten sonra onunla beraber olma hayali kurar fakat bu hayali gerçekleştiremez Adalet hayata veda eder.

Sadi Seber Adalet'in doktoru Kazım Bey'in kardeşidir. Adalet'i hastanede görür. Onun yanına gider, sürekli onun hastalığının gidişatını takip eder. Bir gün hastane odasında Adalet'in bilinci yerinde değilken ona gitme demesiyle onu artık bırakmaz. Çıkacağı yolculuğu öğrenir ve peşinden gider. Yolculukta Adalet ile birbirlerini tanır, arkadaş olurlar. Adalet ilk kez Hülya dışına biriyle arkadaşlık eder, ona kendini açar. Birlikte çıktıkları yolculukla Adalet'in değişimi de başlamış olur. Adalet, Sadi Seber'in başta kim olduğu bilmez, daha sonra ona bıraktığı mektupla her şeyi öğrenir ve ona gitmek ister. Mahsun'a oyuncacı verdikten sonra Sadi Seber'in yanına gitmeyi düşünse de bir daha karşılaşamazlar. Sadi Seber, Adalet'in öldüğünü bir gazete haberiyle öğrenir ve çok üzülür. Bu durumda Adalet'in anlatımıyla okuyucuya aktarılır. Adalet'in anlatımı dışında Sadi Seber ile ilgili başka bir ayrıntıdan bahsedilmez.

Hülya romanda Adalet'in hayali arkadaşıdır. Adalet'in diğer yüzü, ona geçmişini hatırlatan yanıdır. Çocukluk demek, geçmiş demek Hülya demektir. Çocukken görmemesi gerekenleri gören, yaşamaması gerekenleri yaşayan bunlara tanık olan Adalet'in kendisidir ancak bunları ona hatırlatan oyuncacı Hülya'dır. Adalet'in unutmak istediği günahı, çocukluğu olan Hülya'yı beş buçuk yaşındayken mahalledeki çocukluk arkadaşı Mahsun'dan alır. Yirmi dört yıldır yanından ayırmadığı oyuncak ayı onun geçmişinin simgesidir. Adalet'in karşı gücünde duran Hülya, onun için kart karakterdir. Entrik kurgunun ilerlemesini sağlayan en önemli kişilerdendir. Romanın olay örgüsünün devamlılığını sağlayan şey, Hülya'dır. Bu oyuncak ayıyı ait olduğu yere geçmişe götürmek istemesiyle romanın kurgusu sağlanır.

İyileşmeyi sağlayacak olanın, çocukluğundan beri taşıdığı yükler olduğunu anlayan Adalet, Hülya'yı Mahsun'a geri vermek ister. Yaşadıklarından kaçarak, onu görmezden gelerek kurtulmayacağını anlayan Adalet, oyuncağı Mahsun'a yani çocukluğuna götürerek iyileşir.

Romanda Adalet'in psikik durumunu ortaya koyan en önemli karakter Hülya'dır. Adalet'i iyi anlamak, onun ruhsal durumunu anlayabilmek için Hülya'ya ihtiyaç vardır. Yazar da Hülya'yı yine kahraman anlatıcıyı kullanarak romana dâhil etmiştir. Hülya, Adalet'in gizlediği bütün yönlerini açığa çıkaran "Olrıc"tır denebilir.

Romanda Adalet'in değişimi, dönüşümü Hülya'yı geri vermesiyle sonuçlanır. Mahsun oyuncak ayıyı şömineye atarak Adalet'in geçmişini küle çevirir. Yanarak geçmiş günahlarından arınır. İlk arınma isteği de beş buçuk yaşında yine Hülya üzerinden olmuştur. Oyuncaklarıyla oynamak istemeyen Adalet'e babaannesi oyuncaklarını getirir ve Adalet onları sobaya atmaya başlar. Oyuncak ayısı da bu sırada yanağının sobaya değmesiyle ilk iyileşme sancısını çeker. Bu sancı yirmi dört yıl boyunca devam eder. Mahsun'un ayıyı ateşe atmasıyla da yanarak yaşadığı acılar sona erer, günahlardan arınır.

Mahsun, Adalet'in çocukluğuna, geçmişe ait acılarına, günahlarına açılan kapıdır. Bu kapıyı açmak için anahtarı bulmaya çalışır. Geçmişin izlerinden kurtulmak, arınmak için bu kapının anahtarı Mahsun'dur. Adalet'in ne annesi ne babası ne de babaannesi hayattadır, bu yüzden onlarla yüzleşemez, iyileşemez. Mahsun çocukluğundan kalan tek ve gerçek kişidir. Bu gerçeğin peşinden giderek geçmişiyle yüzleşmek, günahlarından arınmak ister. Mahsun, Adalet'in geçmişidir. Mahsun da romanda başkişinin karşısında duran güçtür. Adalet'in hayat yolculuğunun başlangıcı da sonu da Mahsun'dur. Mahsun çocukken hiç kimsenin oyuna almadığı, konuşmayan bir kişidir. Mahsun çocukken de yirmi dört yıl sonra da aynı kişidir, değişmemiştir. Çocukluğunda bıraktığı gibidir. Adalet'in Mahsun'a çocukluğuna ait günahını, yalnızlığını geri vermesiyle Hülya da Mahsun da geçmişte ait olduğu yerde kalır. Tek farkla artık Mahsun, Hülya, yük değildir; geçmişin yüklerinden Hülya yanarak, Adalet ölerken kurtulur.

5.2.7.3. Figüratif Yapı İçinde Sıradan Kişiler

Dokunmadan romanında, Adalet'in doktoru Kazım Bey, anne, baba ve babaannesi, Muhsile Nine, Raşit, tren garındaki deli, yolculukta yanına oturan kadın, otobüste tacizden kurtardığı kadın, figüratif işlev üstlenirler.

2.6. MİSAFİR

2.6.1. Romanın Kimliği

Nermin Yıldırım'ın altıncı romanı olan Misafir'in ilk basımı Hep Kitap'tan Ekim, 2018'de yapılmıştır. Roman, yirmi bir bölümden oluşur. Yazar bölümleri başlıklar vererek belirlemiştir. Roman, bir akıl hastanesinde hasta olan Esin, hasta bakıcı hemşire Rikkat'in hikâyesini konu edinir. Roman bu iki kişinin ağzından yaşadıklarını anlatmasından oluşur. Yirmi bir bölümden oluşan romanda bir bölüm Esin bir bölüm Rikkat'in anlatımı şeklinde devam eder. Kişiler akıl hastanesinde geçen günlerini anlatırken kendi geçmişlerinden de bahsederek romanın kurgusunu güçlendirirler.

2.6.2. İsimden İçeriğe

Roman Esin ve Rikkat'in akıl hastanesinde yaşadıklarını anlatır. Bu akıl hastanesi romanda ev olarak geçer. Evde çalışan hemşireler; abla, hastalar; misafir, başhekim; baba olarak adlandırılır. Bu adlandırmalar başhekim tarafından konulur. Buraya gelen hastaların kendilerini evlerinde hissetmeleri, bir gün bu evden gideceklerine dair umutlu olmaları istenir. Romanda bu durum şöyle açıklanır:

“Misafir lafı Hayrullah Bey'le birlikte geldi. Başlangıçta, tercihe bağlı kullanabileceğimiz bir fikir olarak doğdu, sonra hızla kaideleşti. Artık hastalara hasta dememiz yasak, iyileşmelerine menfi tesiri oluyormuş. Burası da hastane değil, Ev; kendilerini daha sıcak bir atmosferde hissedebilmeleri içinmiş. İlk duyduğumuzda hepimiz, insan misafir olduğu yerde kendini ne kadar rahat hissedecek ki, diye düşünmüştük. Ama Hayrullah Bey akıllı adam; meğer tedavi ümitlerini çürütmek, buradan çıkıp gidebileceklerine dair inançlarını zedelememek için bilhassa misafir sözcüğünü seçmiş.” (Yıldırım, 2018: 40-41).

Misafir romanı, bir akıl hastanesinden eve dönüştürülür ve gelen hastaların iyileşmesine katkı sağlayacağı düşünülür. Romanın isim içerik ilişki bakımından uyduğu görülmektedir.

2.6.3. Olay Örgüsü

Nermin Yıldırım Misafir romanını yirmi bir bölüme ayırmıştır. Bu bölümlendirmeye karşın roman giriş-gelime-sonuç olmak üzere üç bölüme ayrılabilir:

1.Giriş

- Akıl hastanesinde bir pazar günü Esin ve arkadaşlarının hava almaya çıkmaları ile romanın başlaması
- Hemşirelerden Rikkat'ın hayatından bahsedilmesi, geriye dönüşlerle çocukluğunun, ailesinin anlatılması
- Rikkat'ın bir gün eve gittiğinde ölmüş annesini görmesi ve onunla konuşmaya başlaması
- Esin ve oda arkadaşı Canan'ın seramik atölyesine gitmeye başlamaları
- Atölyede Esin'in Adalı Yakup'la tanışması
- Adalı Yakup'la hastane hakkında konuşmaları

2.Gelişme

- Bir gün Canan'ın lavaboda intihar etmesi, Esin'in bundan çok etkilenmesi neden intihar ettiğini düşünmesi
- Esin'in Rikkat'e Canan'ın ölümünde başka sebepler olduğunu söylemesi
- Adalı Yakup'un Esin'e sıra kendinde olduğunu, kaçması gerektiğini söylemesi
- Rikkat'ın Canan'ın ölümüyle birlikte hastanedeki uygulamaları sorgulamaya başlaması
- Rikkat'ın kardeşinin kendisini araması, arkadaşı Asım'ın geleceğini haber vermesi

3.Sonuç

- Rikkat'ın çocukluğunun geçtiği evi temizlemeye başlaması ve geçmişiyile yüzleşmesi
- Asım'ın eşiyle birlikte gelmesi, Asım'la eski günleri yâd etmeleri
- Esin'in hastaneden kaçması için Adalı Yakup ile kaçma planı yapmaları, Esin kaçmak üzereyken Rikkat'e yakalanmaları
- Rikkat'ın Esin ve Adalı Yakup'un kaçmalarına yardım etmesi, hastaneden kaçmaları
- Rikkat'ın hastaneden bir haftalığına ayrılarak tatile çıkması

2.6.4. Bakış Açısı ve Anlatıcı

Nermin Yıldırım Misafir romanında kahraman bakış açısını kullanır. Anlatıcı ise Esin ve Rikkat'tir. Olayları, Esin ve Rikkat kişileri anlatır. Roman Esin'in anlatımıyla başlar. Esin, akıl hastanesine getirilen hastalardan birdir. Bu hastanede geçirdiği günleri anlatır:

“Öncesi de pek matah sayılmazdı ama yine de geldiğimden beri burada ne aradığımı soruyorum kendime. Öyle ya da böyle bir hayatım vardı beni, herkes gibi bir hayatım. Ama sonra film bir yerde fena koptu. Hatırladığım o hayatla yaşadığım bu Ev arasında tüten puslu bir zamanın içinde kayboldum. Nasıl oldu da her şey bu hale geldi, ben buraya geldim, bilemiyorum.” (Yıldırım, 2018: 9-10).

Diğer anlatıcı ise Rikkat Hemşire'dir. O da çalıştığı hastanede yaşadıklarını anlatır. Bir bölüm Esin'in bir bölüm Rikkat'in anlatımıyla ilerler.

“Bakıyorum mesela, şimdi Esin'in de yaptığı buna benziyor. Âlemin onu istemediğini sanıp, evvela kendisi yüz çevirme telaşına düşüyor. Sersem çocuk!.. Bazen öyle bir bakıyor yahut öyle bir şey söylüyor ki, içinden ununu elemiş, eleğini asmış bir ihtiyarcık çıktı sanıyorum. O da benim gibi erken yaşlandırmış ruhunu galiba. Ben annemin gidişiyle kocamıştım, o hangi kayıpla böyle oldu acaba?” (Yıldırım, 2018: 45).

Romanda öykü zamanı ile anlatma zamanı aynıdır. Olaylar yaşanırken anlatılır. Esin ve Rikkat yaşadıklarını anlatırken sık sık geriye dönüşler yaparak geçmişlerini anlatır. Bu geriye dönüşler daha çok Rikkat'ın hayatından oluşur. Romanda Esin'in geçmişinden çok söz edilmez. Çoğu kez hastaneye nasıl geldiğini anlattığı kısımlarda annesinden bahseder. Rikkat ise kendini anlattığı bölümlerin çoğunda kendi geçmişinden, anne, baba ve abisinden bahseder. Bu geriye dönüşlerle kişilerin psikik durumları daha iyi anlaşılır.

2.6.5. Zaman

Misafir romanında öykü zamanı belirsizdir. Romanda olaylar anlatılırken sadece günler ifade edilir. Pazartesi, çarşamba, pazar gibi ifadeler yer alır. Romanda Esin'in anlatımlarından hareketle her çarşamba ve cuma günleri atölyeye gittiği anlaşılır. Birkaç aylık bir sürede olayların anlatıldığı düşünülebilir. Fakat bu hastanede ne kadar kaldığı tam olarak kestirilemez. Romanda bir yerde Adalı'nın anlattığı bir olayda yıl 2020 söyleminden hareketle yılın bu tarihe ya da sonrasına denk geldiği düşünülebilir.

“Sene olmuş 2020, evde danslı parti mi kaldı ya!” diye kıkırdadım. “Evet, biz de aynen böyle diyorduk Ferdi Enişte 'ye.” (Yıldırım, 2018: 124).

Romanın basım tarihi 2018'dir. Romanda ise 2020 yılının yaşanmış olduğundan bahsedilir. Romanda geriye dönüşlerle birlikte geleceğe gönderme yapıldığı da söylenebilir. Romanda kişilerin zamana karşı bakışı birkaç yerde söz konusudur. Rikkat yaşadığı bazı olayları anlatırken zaman algısı yaşanan olaya, ana göre değişir:

“Pazar, ne uzun gün. Ne o bitiyor be kafanın içinde boğum boğum şişen soruların sönmesine müsaade ediyor.” “Bir yandan yutup içime attıklarımın şişerken, bir yandan da koca günü sırtıma vurulmuş semer gibi taşıdım.” (Yıldırım, 2018: 169-263).

Romanda öykü zamanı ile anlatma zamanı birlikte geçer. Olaylar yaşanırken anlatılır. Geriye dönüşler ve özetleme yapılarak Esin ve Rikkat'ın geçmişi hakkında bilgiler verilir. Geriye dönüşlerle Rikkat'ın yaklaşık altmış yıllık ömrü özetlenir. Fakat Esin'in geçmişiyle ilgili çok fazla bilgi yoktur. On dokuz yaşında olduğu bilinir, ne kadardır hastanede yattığı ve burada ne kadar kaldığı bilinmez.

2.6.6. Mekân

Misafir romanında mekân çok geniş değildir. Olayların yaşandığı yer akıl hastanesidir. Bunun dışında mekânlar, Rikkat'ın evi ve çocukluğunun geçtiği Bostancı'daki evdir.

2.6.6.1. Dar/Kapalı Mekânlar

Rikkat için çalıştığı yer sevdiği, hastalara şifa bulduğunu düşündüğü için açık/ geniştir. Fakat romanın sonlarına doğru bu hastaneyi sorgulamaya başlar. Mekânın algılayışında değişim olduğu söylenebilir. Rikkat için çocukluğunun geçtiği ev annesi ölene kadar açık/ geniştir. Fakat o öldükten sonra artık orası dar/kapalı bir mekâna dönüşür. Orada yaşamaz. Annesini on altı yaşında kaybettikten sonra evin bir anlamı kalmamıştır:

“Babam öldüğünden beri hepi topu kaç kez gelmişimdir buraya? Bir mezarlık bekçisi bu ev. Hem bekçisi hem mezarlığın kendisi. Annem, babam, abimle çocukluğumuz, bir zamanlar sahiden yaşanıp yaşanmadıklarından bile artık emin olamadığım kırık dökük hatıralar, bu evin içinde yan yana dizilmiş yatıyor. Ben, ben değilim, bir cenaze merasimiyim burada.” (Yıldırım, 2018: 225).

Rikkat, için ev bir mezarlıktır ve orada tek sağ kalan kendisidir. Herkes çekip gitmiştir, geride unutulmaya yüz tutmuş anılar kalmıştır. Bu yüzden bugün evin hiçbir anlamı kalmamıştır. Ev, dar/kapalı bir mekâna dönüşmüştür.

Esin için dar/ kapalı mekân hayatının anlatıldığı tek mekân olan ev, hastanedir. Burada kendini her zaman kötü hisseder. Esin için içeri ve dışarı vardır. İçeri ev, dışarı hastane dışındaki dünyadır ve her şeye rağmen dışarı gerçek anlamda da açık/ geniş mekândır.

“Koğuşun yapışkan kokusu içime işledi. Her soluk alıp verişimde midemi bulandırıyor. Günlerdir kendimi ağzımdan burnumdan iri akıtıyormuş gibi hissediyorum... Kapıdan çıkarken dönüp son kez görmeyi dileyerek koğuşa göz atıyorum. Pis kokusunu içime derin derin çekiyorum ciğerlerime.” (Yıldırım, 2018: 211-309).

Romanda Esin ve diğer hastalara hastane ne kadar bir ev olarak hissettirilmeye çalışılsa da mekânın algısı değişmez, dar/ kapalı mekân olarak kalır.

2.6.6.2. Geniş/Açık Mekânlar

Romanda Esin için açık/ geniş mekân hastanenin dışıdır. Hastane dışı her ne olursa olsun yaşadığı yerden daha iyidir. Hastane içinde pazar günleri çıktıkları avlu da diğer kapalı mekânlara göre açık/ geniştir denebilir. Esin bulunduğu hastaneyle dışarıyı karşılaştırır ve “ev” algısal anlamda dar/kapalı, dışarıysa ise açık/geniş mekândır:

“Ne fark eder ki demeye getiriyordu ama ben hiç de onun gibi düşünmüyordum. Ne olursa olsun içeriyle dışarıyı bir tutmam mümkün değildi. Dışarıda sessizliğe ve gürültüye rağmen, denizler vardı, vapurlar vardı, anneler, arkadaşlar, yürünecek, hatta koşulacak yollar vardı.” (Yıldırım, 2018: 148).

Rikkat için açık/ geniş mekân annesi hayattayken yaşadığı evdir. Daha sonra bu ev dar/ kapalı mekâna dönüşür. Çocukluk arkadaşı Asım’ın eve geleceğini öğrenmesiyle evde bir temizlik yapar ve bütün çocukluğuyla yüzleşerek, geçmişini temize çeker. Asım eve geldikten sonra çocukluğunun geçtiği ev tekrar açık/ geniş mekâna dönüşür:

“Eskiden yatılı misafirlerimiz gelince havaya dağılan neşeli bir uğultu yayılıyor eve. Gece yatağa girdikten sonra içeriden gelen gülüşmeler, sabah uyandığımda mutfaktan süzülen fısıltılar, masaya fazladan konan tabaklar... tedariksiz misafirler için katlanıp başucuna bırakılan pijamalar gibi bir neşe. Asım’la birlikte çocukluğum da döndü sanki eve.” (Yıldırım, 2018: 303).

Romanın sonunda çocukluğunun geçtiği evi temizlemesi gerekir. Evi temizlemeye başladığında her odada geçmişini hatırlar. Temizledikçe kötü anıları da siler ve çocukluğunun geçtiği ev açık/ geniş mekâna dönüşür.

2.6.7. Kişiler Kadrosu

2.6.7.1. Başkişi

Romanda Esin ve Rikkat’ın hikâyesi kendi ağızlarından anlatılır. İkisinin de hayatı hastaneden ibarettir. Esin bu hastanede bir hasta, Rikkat ise hemşiredir. Bu iki kişiden başkişi romanın akışı, oluşumu, verdiği mesajlar göz önüne alınarak Rikkat ve Esin olarak belirlenebilir. Rikkat hastanede olanları anlatırken, hastane dışındaki hayatını da geriye dönüşlerle anlatır. Hastanede geçen süre oldukça kısadır. Romanın kurgusunu

hastanedeki yaşam oluştursa da Rikkat'ın geçmiş yaşamı romanın entrik kurgusunu destekleyen en önemli kısımdır. Romanda Rikkat'ın gözünden geçmiş yaşantısı, pişmanlıkları değişimi anlatılır. Romanın sonunda Esin hastaneden kaçır fakat bir dönüşüm yaşadığı belli değildir. Rikkat ise hastaneden bir haftalığına ayrılırken büyük bir değişim ve dönüşüm yaşar.

Rikkat altmış yaşında akıl hastanesinde çalışan bir hemşiredir. Romanın öykü zamanında Rikkat'ın bu hastane ile evi arasında geçen zamanı kendisi anlatır. İşine bağlı, hastaların iyileşeceğine inanan, çalıştığı hastanede yapılan uygulamaları doğru bulup sorgulamayan birdir. Hastanede yapılan bazı uygulamaların hastaları daha kötü etkilediğini Kerem Bey öncelikli olarak Rikkat'e söyler. Sonra hastalardan biri olan Canan'ın ölümü ve Esin'in bu ölümünün arkasında başka şeylerin olduğunu söylemesi Rikkat'i düşündürür. Hastanede yaşanan birkaç olaydan sonra, bu hastaneyi ve kendi yaşamını sorgulama başlar. En büyük sorgulama ise hastane dışındaki yaşamıdır. Rikkat bir gün evine gittiğinde evde ölmüş annesinin ruhunu görür. Onunla konuşmaya başlar. Bununla birlikte Rikkat'ın geçmişi de açığa çıkar. Rikkat çocukluluğunu, annesini, babasını anlatmaya başlar. Annesinin bunca zaman sonra neden geldiğini sorgular. Annesi her akşam çekirdek çitleyerek koltuğa yerleşir. Rikkat annesiyle geçirdiği günlerde annesinin on altı yaşında öldüğünü ondan sonra hayatının anlamının kalmadığını, babasının sadece abisine sevgi gösterdiğini, abisi Fethi'nin Amerika'ya yerleştiğini, babasının öldüğünü anlatır. Annesi öldüğünde ölümünü kabul etmez, cenazesine de kabrine de gitmez. Bu yüzden onunla vedalaşamaz. Yapayalnız bir ömür geçirir. Bu yalnızlık içinde annesi çıkagelir. Geçmişte çözemediği hayal kırıklıklarını annesinin ruhuyla yüzleşerek çözmeye çalışır.

“Kollarını iki yana açıyor. Beni çağırıyor. Hiç düşünmeden gidip kıvrılıyorum kucağına. İnce, uzun, beyaz parmaklarıyla saçlarıma dokunuyor. Küçükken sabahları taradığı gibi, diplerinden uçlarına doğru usulca okşuyor saç tellerini... Geldiğinden beri ilk kez yapıyor bunu. İlk kez böyle sevgiyle dokunuyor bana... Rikkat ne güzelsin. Hiç bilmedin ama hep çok güzeldin... Neden geldiğini düşünmekten vazgeçiyorum. Belki sadece bunları söylemek için geldi. Belki sadece bir kez daha kucağına uzanabileyim diye. Belki sadece çıkıp geldi işte, öylesine. Ya da belki gelmedi bile. Artık fark etmez, anlıyorum.” (Yıldırım, 2018: 276).

Rikkat, boşa geçmiş, yalnız bir ömürde annesinin gelmesiyle geçmişle yüzleşir. Geçmişteki pişmanlıklarını düşünür ve hayatını sorgular. Vedalaşamadığı annesiyle

vedalaşmak ister. Ruhsal açıdan yaşadığı bu iyileşme ile yaşama tutunmaya karar verir, hayatla barışır, annesinin kabrine gider ve onun ölümünü kabul eder. Kendi içinde yaşadığı iyileşmeyle çalıştığı kuruma da farklı bakmaya başlar. Hastanenin gerçekten hastaları iyileştirip iyileştirmedığını sorgular. Bu sorgulama onun hastaneden bir hafta uzaklaştırılmasına sebep olur. Hastaneden ayrılacakken Esin ve Adalı'nın yaptığı kaçış planına yardımcı olur ve hastaneden bir haftalığına ayrılır. Roman burada sona erer.

Rikkat'in dönüşüm yolcuğunu anlatan roman bireyin yaşayamadıkları, kabul edemedikleri üzerine kurulur ve bireylerin yaşadığı evlerde yalnızlığını anlatır. Kimi akıl hastanelerinde kimi misafir olduğu evlerde yalnızdır kimi ise kendi evlerinde yalnız ve misafirdir.

Romanın entrik kurgusunu sağlayan kişilerden biri de Esin'dir. Esin akıl hastanesine gelir. Burada yaşadıklarını kendi ağzından anlatır. Rikkat ile tanışır. Onun için diğer hemşirelerden farklıdır. Ona babaannesini, mutlu günlerini hatırlatır. Rikkat de Esin'i sever. Onda kendini görür. Ona diğer hastalardan farklı bakar. Esin'in akıl hastanesinde ne kadar kaldığı belli değildir. Buraya gelişiyile ilgili olarak da bir gün annesiyle alışverişe çıktığını, bu sırada bir eylem olduğunu, merak ettiği için eylem yerine gittiğini sonra burada bomba patlamasıyla yaralandığını ve gözünü bu hastanede açtığını söyler. Esin'inin geçmişiyle ilgi çok fazla bilgi verilmez. Annesinden ve babaannesinden bahseder. Bunun dışında hayatı akıl hastanesinde yaşadıklarından ibarettir. Akıl hastanesinde yaşadıklarını anlatırken buranın ne kadar bunaltıcı olduğunu anlatır. Burada en yakın arkadaşı Canan'dır. Onunla eğlenir. Bir gün avluda gezerken onu birinin takip ettiğini görür. Daha sonra bu kişiyle; Adalı Yakup'la tanışır, arkadaş olurlar. Bir gün Canan ölür ve Esin bundan çok etkilenir. Nasıl öldüğünü düşünür. Adalı sıramın kendisinde olduğunu buradan kaçması gerektiğini söyler. Bir kaçma planı yaparlar. Tam kaçacakken Rikkat'e yakalanırlar. Rikkat onlara kaçmaları için yardım eder ve hastaneden kaçarlar. Esin ile ilgili bundan sonra bir bilgi verilmez.

2.6.7.2. İkinci Dereceden Kişiler

Misafir romanında ikinci dereceden kişiler; Rikkat'in annesi Rukiye Hanım, babası Doktor Refet Bey, abisi Fethi'dir.

Rikkat'in annesi Rukiye Hanım ev hanımıdır. Bitkisel ilaçlara, otlara karşı merakı vardır. Mahallede de şifacı olarak bilinir. Fakat bazıları tarafından büyücu olarak da adlandırılır. Rikkat çocukken annesini her daim mutfakta bir şeyler kaynatırken bulur. Arkadaşlarıyla oyun oynayıp kazansa annesinin bir parmağı olduğu söylenir. Babası da bu durumdan hoşnut değildir. Rikkat annesinin ölümünü anlatır. Bir gün evde otururlarken kapının çalınmasıyla kapı eşiğinde ölmüş bir fare bulduklarını annesinin apartmandan aşağı indiğini ve bir ambulansla götürüldüğünü sonrasında da öldüğünü anlatır. Annesini on altı yaşında kaybeden Rikkat, yalnız kalır. Abisi Amerika'ya gider. Babası ölür. Altmış yaşına geldiğinde bir gün annesinin ruhu çıkagelir. Her gece annesinin ruhuyla konuşmaya başlar. Onsuz yaşadığı ömrü anlatır. Rukiye Hanım kızına artık onsuz yaşaması gerektiğini söyler ve bir süre sonra gider. Rikkat bundan sonra annesinin ölümünü kabul eder ve kabrini ziyaret eder. Bu yüzleşmeyle Rikkat'in dönüşümü gerçekleşir ve hayatını yaşamaya karar verir. Romanda Rikkat'in dönüşümünü sağlayan en önemli kişi annesidir. Annesinin ölmesiyle hayatta bir başına kalan Rikkat bir ömür annesiz kalır. Altmış yaşına geldiğinde annesi eve gelir ve onunla, geçmişiyile yüzleşir. Aslında zamanında gerçekleşmeyen bir veda yıllar sonra gerçekleşir. Annesinin ölümünü kabullenmeyen Rikkat, onun çıkıp gelmesiyle, hayatını sorgulamaya başlar. Annesinin yaşaması gerektiğini söylemesiyle gerçekle yüzleşir. Annesinin kabrine gider, onunla vedalaşır ve yaşayamadığı ömrünü yaşamaya karar verir. Rikkat'in annesi Rukiye Hanım, başkişinin değişim ve dönüşümünü sağlaması bakımından önemli bir kişidir.

Romanın iki önemli karakterinden Rikkat'in karşısında duran iki kişi vardır. Babası Refet Bey ve abisi Fethi'dir. Rikkat'in babası doktordur. Romanda annesiyle severek evlenmiş ve annesinin otlarla şifalar bulmaya çalışması hoşuna gitmez. Annesi öldükten sonra da babası yıllar sonra ölür. Rikkat için babası daima ona sevgi göstermeyen, kızını ortalama seven bir babadır. Bütün sevgini abisine göstermiştir. Babası ölüme yaklaşırken kızından af diler fakat Rikkat yıllarca babasını affetmez. Annesinin ölümünü kabul ettikten, dönüşüm gerçekleştikten sonra onu da affeder.

Rikkat'in abisi de babası gibi karşı güçtür. Hep kendisinden fazla sevilmiş, çocukluğu abisinin gölgesinde geçmiştir. Amerika'ya yerleşmesiyle de geçmişini geride bırakmıştır. Bu yüzden Rikkat kendini yapayalnız bıraktığı için ona karşı öfkeli. Romanda abisinden çok bahsetmez. Çocukluk arkadaşı Asım'ın geleceğini haber vermesiyle abisinden ve Asım'dan söz eder. Roman sonunda Rikkat, abisini de affeder.

Esin'in hastanede fikirlerinin değişmesine yardımcı olan kişi Adalı Yakup'tur. Adalı Yakup, bu hastanenin yanlış uygulamalarını, Esin'e anlatır. Onun kaçması için onu ikna eder. Daha sonra hastaneden beraber kaçarlar. Esin gibi Adalı Yakup'un da hastaneden sonra ne yaptıkları bilinmez.

2.6.7.3. Figüratif Yapı İçinde Sıradan Kişiler

Misafir romanında figüratif kişi kadrosu geniştir. Romanda başlıca figüratif kişiler: Rikkat ve abisinin çocukluk arkadaşı Asım, Asım'ın eşi Lisa, Rikkat'in mahallesindeki bakkalcı kız, hastanedeki Başhekim Hayrullah Bey, doktorlardan Mennan Bey, Kerem Bey, hastalardan Canan, Gurbet, Kader, Müzeyyen, Süreyya'dır. (Unutma Beni Apartmanı romanının başkişisi Süreyya olduğu anlaşılır. Yazar romanlarındaki kişilerin sonlarına yazdığı diğer romanlarında yer vererek karakterlerin sonları hakkında okuyucuya da bilgi verir ve romanlar arasında bağ kurar.) Bu kişiler romanın gelişmesine ve olayların işlenmesine yardımcı olurlar.

2.7. EV

2.7.1. Romanın Kimliği

Nermin Yıldırım'ın son romanı olan Ev'in ilk basımı Hep Kitap'tan 2020 yılında yapılmıştır. Roman otuz bir bölüm ve bir son sözden oluşur. Romanda Seher'in yaptığı yolculuk anlatılır. Bu yolculuğa "camino" adı verilir. Yolculuğa arkadaşı Ogo'yla çıkar. Yaptığı camino süresinde Seher'in geğmişi Çiğdem Hanım'la yaptıkları terapilerde anlattıklarıyla verilir. Seher camino yapmadan önce Çiğdem Hanım'a terapiye gider fakat bir gün camino yapmaya karar verir. Camino'da gitmek istediği yer dünyanın son noktası olarak adlandırılan Finisterra'dır. Buraya ulaşarak kendi yaşamına son vermek ister. Bu yolculuk boyunca Seher'in psişik durumu, geğmişte yaşadıkları anlatılarak roman kurgusu oluşturulur.

2.7.2. İsimden İçeriğe

Roman Seher'in kendi evini arayış yolculuğunu anlatır. Seher, çocukken annesi tarafından terk edilir, akrabalarının evlerinde oradan oraya sürüklenerek geçen bir çocukluk geçirir. Yaşadığı yalnızlık, bir yere ait olamayış, onun yaşamını anlamsızlaştırır. Kendini hiçbir yere ait hissetmez. Kırklı yaşlarına geldiğinde hayatını sona erdirmek ister.

Dünyanın sonu olarak adlandırılan Finisterra'ya gitmeye karar verir. Kendi hayatını sorguladığı yolculukta yolun başında karar verdiği son değişir. Yaptığı yolculukla kendisiyle yüzleşir. Kendini olduğu gibi kabul eder. Kendi evini kendisi bulur.

“Kendimi iyi hissedeceğim, ait hissedeceğim bir ev arıyordum. Ya da birini belki, bilmiyorum. Ev dediğiniz dört duvar değil ki, orada sizi sevecek, saracak biri...” (Yıldırım, 2020b: 382).

Seher, yıllarca kendini ait hissedeceği bir ev arar. O evde onu seven, ona iyi gelen birilerine ihtiyaç duyar. Çocuklukta başlayan evsizliği yaşamı boyunca devam eder. Kendini sorgulamayla çıktığı yolculuk kendini bulmasını sağlar. Kendi evini kendinin oluşturması gerektiğini fark eder.

2.7.3. Olay Örgüsü

Nermin Yıldırım tarafından otuz bir bölüme ayrılan roman giriş-gelişme-sonuç çerçevesinde üç bölüme ayrılabilir:

1.Giriş

- Başkışı Seher'in arkadaşı Ogo'yla camino için plan yapması
- İstanbul'dan İspanya'ya yolculuğa çıkmaları
- Seher'in yolculuk boyunca terapisti Çiğdem Hanım'la yaptığı konuşmaları anlatmaya başlaması
- Çocukluğunda annesinin onu terk ettiğini, yalnız kaldığını söylemesi
- Camino boyunca Seher'in kendi yaşamını sorgulaması
- Yolculuk sırasında Ogo'nun arkadaşı Yakup'un gelmesi, Seher'le tanışmaları, daha sonra ortadan kaybolması

2.Gelişme

- Yolculukta kaldığı bir otel odasında Vesna ile tanışması
- Seher'in yolculuğunun nedenini ilk kez Vesna'ya anlatması

- Seher'in Finisterra'ya ulaştığında hayatına son vereceğini söylemesi, Vesna'nın bunu kimseye söylemeyeceğine söz vermesi ve sabah odadan ayrılması
- Seher'in Ogo'yla birlikte yolculuğa devam etmesi
- Vesna'nın ve Yakup'un tekrar ortaya çıkması, beraber bir otele yerleşmeleri

3.Sonuç

- Sabah erken saatte Seher'in Finisterra'ya gitmek için otobüse binmesi
- Vesna'yı otobüste görmesi, otobüsten inmesi,
- Finisterra'da Vesna'yla karşılaşması
- Beraber Finisterra'ya gitmeleri
- Seher'in intihar etmekten vazgeçmesi
- Ogo'yla İstanbul'a dönmeleri
- Seher'in kendine bir ev tutması ve orda yaşamaya başlaması

2.7.4. Bakış Açısı ve Anlatıcı

Nermin Yıldırım Ev romanında kahraman bakış açısı kullanır. Romanda anlatıcı ise başkişi Seher'dir. Seher yaşadıklarını kendi ağzından anlatır:

“Cesaretimi toplayıp yola bakmayı başardığımda, bizzat kurduğum belalı bir oyuna girmek üzere olduğumu hissederek ürperdim ve içimden tam olarak şöyle geçirdim: Bela ne güzel kelime.” (Yıldırım, 2020b: 9).

Romanda öykü zamanı ile anlatma zamanı birdir. Seher olayları yaşarken anlatır. Geriye dönüşlerle de geçmiş anlatılır. Geçmiş anlatılırken çocukluk, lise, üniversite yıllarından özetlemeler yapar. Aynı zamanda caminoya çıkmadan önce gittiği Terapist Çiğdem Hanım'la konuşmalarını anlatır. Bu konuşmalarda da geçmiş yaşamı vardır:

“Onu gördüğünüz ilk anı anlatır mısınız, diyor Çiğdem Hanım. Kırılğan kıyılarda dolandığınızı kestiren ihtiyatlı gözlerle yüzüme bakıyor. Bir şeyler

söylemek için ağzımı açıyorum ama sonra öylece kalıyorum.” (Yıldırım, 2020b: 79).

Romanda yapılan geriye dönüşlerle Seher’in psişik durumu daha iyi anlaşılır. Daha beş yaşındayken annesi tarafından terk edilen bir çocuğun bugünkü psikolojisini anlayabilmek için geriye dönüşler roman kurgusunu destekler.

2.7.5. Zaman

Ev romanında öykü zamanı iki üç haftadır. Roman Seher’in İspanya’ya yolculuk yapmaya karar vermesiyle başlar. Bu yolculuk sekiz on gün sürer. Yolculuk bittikten sonra İstanbul’a döner ve bir haftayı da evde geçirir. Romanda geriye dönüş ve özetlemelerle de Seher’in kırk yıllık bir geçmişi anlatılır. Romanda zamanın Seher üzerindeki etkisi de yer yer görülür:

“Kaderin ölümüyle düştüğüm çukurda debelenirken, geçmek bilmeyen günlerden birinin sonunda yatağa yatmış, gelmek bilmeyen uykuyu beklemiş...” (Yıldırım, 2020b: 322).

Romanın sonunda anlatıcı Seher, son söz yerine başlığıyla geçmişte yaşadıklarından bugün ne çıkardığını değerlendirir:

“İstanbul’a döndükten sonraki bir hafta boyunca hiç yataktan çıkmadan hasta yattım. Yürüyüşün fiziksel ve manevi yorgunluğu, rüzgârdan yediğim tokatlarla pekişince, yanaklarımda başlayan yanma hızla bedenime yayıldı. Geceler gündüzlere, sancılar sanrılara karıştı. Düşüncelerle sözcükler hummalı sayıklamalarla birbiri içinde erirken, olan ve olmayan her şeye yattığım yerden uzun uzun baktım.” (Yıldırım, 2020b: 443).

Seher yolculuk sırasında Ogo’nun gözünün görmemesi üzerine hastaneye giderler. Seher’in hastanede beklediği süre ona uzun gelir: “O acil kapısında Ogo’yu hepi topu otuz dakika beklemişimdir ama saatler sürdüğüne yemin edebilirim. Gözünün akıbetini düşünmekten başıma ağrılar girmişti... Dünyanın en uzun yarım saatlerinden birinin sonunda Ogo kapıdan çıkıp suçlu suçlu sırttı.” (Yıldırım, 2020b: 87-92). Kişilerin zaman algısı yaşadıkları anın algılanış biçimine göre değiştiği görülmektedir.

2.7.6. Mekân

Ev romanında mekân İstanbul ile İspanya arasında geçmektedir. İstanbul’da yaşadığı ev, İspanya’ya yolculuk sırasında gidilen yollar ve yolculuğun sonu Finisterra romanın mekânlarıdır.

2.7.6.1. Dar/Kapalı Mekânlar

Romanın mekân olarak mahiyetini oluşturan Seher’in çocukluğundan beri ait olamadığı evlerdir. “Mekân, zaman ve hareket ile sınırları belirlenen, içinde bireye ait değer sistemlerini barındıran ve sosyal yapıyı şekillendiren bir mekanizmadır. Temel sorunsalı ontolojik arka plana dayanan mekân, olma/var olma anlamındadır; insan varoluşunun konumlandığı yerdir. Çevreden farklı olarak fiziki durumdan ziyade psikolojik mahiyeti itibariyle varoluş diyarıdır.” (Eliuz, 2017: 209). Romanda mekân olarak Seher’in varolmaya çalıştığı evler başkişinin psişik durumuyla ilişkilendirilebilir. Dolayısıyla Seher’in çocukluğundan beri yaşadığı evler dar/kapalı mekânlardır. Çocukken annesi tarafından terk edilmesinden sonra yalnız kalan Seher, akrabalarının evlerinde yaşamını sürdürür. Bu evlerde hiçbir zaman kendini iyi hissetmez. Kendine ait bir ev bulamaz. Bu yüzden bütün evler dar/kapalı mekândır denilebilir.

“Hatta büyüdükten sonra, beni büyüten, gözeten, gönülden seven akrabalarımın evlerine bile güle oynaya gidemedim. Ne kadar özlemle beklediğimi bilirim bileyim çocukluğumun geçtiği o evlerdeki adını koyamadığım bir şey hep huzursuz etti beni. Ayaklarım geri geri gitti. Kendime işler icat ettim, bayram ziyaretlerini bile kısa kestim, yeter ki o evlere yeniden girmeyeyim, içimdeki ağırlığı katmerlemeyeyim.” (Yıldırım, 2020b: 103).

Hayatı boyunca evlerden hep kaçan Seher için yaptığı yolculuk onun bakış açısını değiştirir. Kendini olduğu gibi kabul etmeyi öğrenir. Bu durum onun evlere olan bakışını da değiştirir. Sonuç olarak, bireyin psişik durumunun mekân üzerinde etki ettiği söylenebilir.

2.7.6.2. Geniş/ Açık Mekânlar

Romanda geniş/açık mekân Seher’in dönüşümüyle gerçekleşir. Küçüklüğünden beri kendini ait hissetmediği evler, yaptığı yolculuk sonrasında değişir. Finisterra’ya yaptığı

yolculuktan sonra kendi yaşamını olduğu gibi kabul etmeyi öğrenir. İstanbul'a döndüğünde kendine bir ev arar ve oraya taşınır. Artık yalnız yaşasa da ait hissettiği bir evi olur.

“Haftalarca semt semt, sokak sokak gezdim. Sonunda aradığım evi buldum. Aradığım neden oydu bilmiyorum ama görür görmez bulduğuma kani oldum. Cihangir’de iki katlı pembe bir bina. İnsanda garip bir aşinalık uyandıran eski bir apartman dairesi. Sanırım kendinden çok adına vuruldum. Unutma Beni Apartmanı, adı bu. Çabucak tutup birkaç günde taşıdım eşyalarımı. Sonra yavaş yavaş yerleştim. Bütün kolilerimi açtım... Yerleşeyim, kök salar gibi, bir limana, bir zeytinin gölgesine sığınır gibi yerleşeyim diye bütün kolilerimi.” (Yıldırım, 2020b: 444).

Yıllarca ait olamadığı evlerde oradan oraya sürüklenen Seher, artık kendini bir yere, bir eve ait hisseder. Seher’in yaptığı yolculuk onu tamamen değiştirmese de bakış açısını değiştirir. Kendinden kaçmak, yaşamını sonlandırmak için çıktığı yolculuktan, kendini olduğu gibi kabul ederek geri döner.

2.7.7. Kişiler Kadrosu

2.7.7.1. Başkişi

Ev romanının başkişisi Seher’dir. Seher kırk yaşlarında bir kadındır. Seher’in kişiliği, geçmişi geriye dönük anlatılır. Beş yaşındayken annesi tarafından terk edilir, babasıyla anlaşamaz, dedesi öldükten sonra da yalnız kalır. Akrabalarının evlerinde kalmaya başlar. Yaşamı boyunca kendine bir ev arar. Çocukken evsiz kalan Seher, başka evlerde kendini ait hissetmez. Aslında evlerde aradığı sıcak bir yuva, anne sevgisidir. Kırk yaşına yaklaştığında yolculuk yapmaya karar verir. Yolculuğa tek başına çıkmak istese de arkadaşı Ogo onunla gelmek ister. Çıktığı bu yolculuk onun yaşam yolculuğudur. Yolculuk boyunca yaşamını, kendini sorgular. Dünyanın sonu olarak adlandırılan Finisterra’y bu hayatına son vermek için yolculuğa çıkan Seher, yolculukta kendini arayışı sonuç verir ve intihar etmekten vazgeçer. Seher’in çıktığı yaşam yolculuğu onun ruhsal dönüşümüyle sonuçlanır. Kendini olduğu gibi kabul etmeyi öğrenir. İstanbul’a döndüğünde kendine bir ev edinir. Yalnız da olsa, köklerini salacağı, ait olacağı bir eve taşınır. Seher İstanbul’a döndükten sonra geriye dönüp bakar ve yaşam tecrübelerini dile getirir:

“Geriyeye dönüp baktığımda içimden diyorum ki, iyi ki ölmemişim! Dünyanın sonunda okyanusun dalgalarına karışmak şaşaalı bir final olurdu belki ama sırf sonumu kendim yazayım, ucunda da fırfır takayım kibriyle, vakti gelince nasılsa içinde kaybolacağı boşlukta erkenden erimeye değmezdi.” (Yıldırım, 2020b: 443).

Seher hayatı boyunca hep yalnız yaşamış, yalnız kalmıştır. Bu yüzden yaşadığı her evde hep eksik kalmıştır. Hayatına girenler hep bir gün gitmiştir. Bu öğrenilmiş çaresizliği şöyle dile getirir:

“Birilerini mutlu etmeye çalışırken yorulmaz, sakınmaz, sıkılmaz, usanmazdım. Yanımda kendilerini anlaşılmış ve tamamlanmış hissetsinler, öyle ki yarım kalmaktan korkup gidemesinler isterdim. Fakat öyle olmadı. Bazen geride, bazen ileride ama nihayetinde hep yalnız kaldım.” (Yıldırım, 2020b: 346).

Yarım kalan, hiçbir zaman tam olamayan bir hayat süren Seher, hayatına giren insanlara bağlanmak ister. Onların gitmemesi için her şeyi yapmaya razıdır fakat ne yaparsa yapsın hep yalnız kalmaya mahkûmdur. Seher ömrünü hayata küs bir şekilde geçirir ve hayatın anlamı olmadığını düşünerek hayatına son vermek ister. Fakat çıktığı yolculuk ona kendini önce olduğu gibi kabul etmeyi öğretir. Sonuç olarak, Ev romanı evsiz kalan bir çocuğun ev arayışı, kendini arayışı, bu arayış sonucunda kendini kabul edişi ve kendine bir ev edinişiyle sonuçlanır.

2.7.7.2. İkinci Dereceden Kişiler

Ev romanında ikinci dereceden kişiler: Ogo, Kader ve Çiğdem Hanım’dır. Ogo, Seher’in yakın arkadaşıdır. Yolculuğa çıkmak istediğinde Ogo da kendisiyle gelir. Yolculuk boyunca onu yalnız bırakmaz. Seher, sevgisini Ogo’ya göstermese de onu sever. İntihar etmeyi düşündüğü için yolculukta yanında istemez ve onu yalnız bırakacağı için üzülür, onsuz yaşamın nasıl olacağını düşünür:

“Gece boyu düşündüm durdum. Önce Ogo’yu bir daha görmemenin neye benzeyeceğini. Sonra Ogo’yla bir gündeğümü daha seyredermemenin neye benzeyeceğini.” (Yıldırım, 2020b: 409).

Romanda çok bahsedilmese de diğ er bir kişi Kader'dir. Kader, Seher'in üniversiteden arkadaşıdır. Aynı evde yaşamışlar, arkadaşlık etmişlerdir. Kader, yol arkadaşı, dertlerini paylaştığı yoldaşı olur fakat sonrasında Kader, ölür ve Seher yine yalnız kalır:

“Kader'le arkadaşlığımızın birinci yılı, onun evine yerleşmenin onuncu ayıydı. Aramızdaki yakınlığın kumaşını bugün bile kolayca tanımlamam mümkün değil. Arkadaştan çok  teydik, birbirinin yarasına kabuklanan insanların akrabalığıyla işaretlenmiştik... Her şeyimi, yani kendime anlatabileceklerimin cümlesini bilen tek kişiydi Kader.” (Yıldırım, 2020b: 87).

Romanda  iğdem Hanım, Seher'in terapistidir. Seher yolculuğa çıkmadan önce terapist  gider. Geçmişiyle ilgili anıları tek tek konuşur.  ocukluğuyla yüzleşir. Çiğdem Hanım Seher'in kaçtıklarını birer fotoğraf karesi olarak gösterir. Seher hayatıyla ilgili soruların cevabını terapist  sonrası fark eder. Hayatını değiştiren gerçeklerle, yalnızlığuyla, korkularıyla yüzleşir.

“ iğdem Hanım'dan sonra ikna oldum ki bizimkilerin boşanmasıyla filan değil, dedemin ölümüyle başlamıştı hikâye. Bir minderden diğerine, bir evden öbürüne gidişler. Toplanana bavullar, vedalaşılan arkadaşlar, geride kalan şehirler, tren kompartımanları, otobüs koltukları, koridor boşlukları...” (Yıldırım, 2020b: 61).

Sonuç olarak romandaki ikinci dereceden kişiler; Seher'in yaşamını şekillendirir, onun dönüşümüne, kendini bulmasına destek olur. Romanın entrik kurgusunun oluşmasına da yardımcı olurlar.

2.7.7.3. Figüratif Yapı İçinde Sıradan Kişiler

Romanda Seher'in yolculukta tanıştığı Yakup, Vesna ve diğ er ismi geçmeyen camino yolcuları figüratif kişilerdir. Bu kişiler romanın gelişmesine ve olayların işlenmesine yardımcı olurlar.

3. BÖLÜM

ROMANLARDA İZLEKSEL KURGU

3.1.UNUTMA BENİ APARTMANI

3.1.1.Yalnızlık

Nermin Yıldırım'ın ilk romanı olan Unutma Beni Apartmanı'nda temel izleklerden biri yalnızlıktır. Süreyya'nın yaşamının anlatıldığı romanda bireyin yaşadığı yalnızlığın izleksel boyutları ele alınır. Süreyya çocukluğundan itibaren yalnız kalmış bir bireydir. Çocukken annesi, babası olmadan büyür, anne baba eksikliğinin giderilmesi için çabalayan babaannesine rağmen hayatında hep bir eksiklik hisseder. Bu eksiklikler onu hayatta yalnızlığa iter. Ne ilerde bir arkadaş ne de daimî bir sevgili edinebilir. Yaşadığı ilişkiler hep gelip geçicidir. Onun hayatta tek sahip olduğu kişi babaannesidir. O da bir gün bırakıp gider ve yeniden yalnız kalır:

“Dünya yüzünde benim için endişelenen tek kişiydi ve haber bile vermeden gidenlerin kervanına katılmakta hiçbir sakınca görmemişti. Yine de kendimi yapayalnız kalmış gibi filan hissetmedim. Zaten yalnızdım çünkü. Hep öyle olmuştum. Babaannem ne kadar uğraşırsa uğraşsın onun için ördüğüm duvardan öteye geçememişti.” (Yıldırım:2021, 59).

Bu yalnızlığın bir sebebi de Süreyya'nın kedinin bir yere ait hissedememesidir. Köklerinden koparılmış belki de yaşamı boyunca hiçbir köke sahip olamamıştır. Ne annesini ne de babasını tanıyabilmiştir. Köksüz büyümek zorunda kalan Süreyya için yalnızlık kaçınılmaz bir son olmuştur:

“Yalnızlık kaçınılmaz bir son değil, ulaşmaya çalıştığım bir mertebeydi kimi zaman. Sahip olduklarımın esaretinden kurtulmak için terk etmemiş miydim sevdiklerimi, seveceklerimi, sevenlerimi?.. Şu dünyada benden başka herkesin, insan eliyle yaratılmış roman karakterlerinin bile köklü bağları vardı. Onları ait olmadıkları bir yere koyamıyordunuz, ille de parçası oldukları bütüne uydurmak istiyorlardı her şeyi. Bense hiçbir bütünün parçası olmamakta direndiğim için bir başıma kamıştım. Yaratıcılarının ardından yaşamaya devam eden roman karakterinden bile daha güçsüz, daha yalnızdım. Onlar kadar sahici olabilmek için, içine girip varlığımla anlam katabileceğim bir bütüne ihtiyacım vardı belki de.” (Yıldırım: 2021, 387).

Süreyya'nın yalnızlığının sebeplerinden biri annesidir. Annesinin yokluğu onu bu hayata karşı her daim eksik bırakır ve bu eksikliği kimseyle kapatamaz. Bir gün annesinin onu aramasıyla başlayan yüzleşme Süreyya'nın yalnızlığının asıl sebebinin annesizlik olduğunu ortaya koyar.

3.1.2. Aile/Aidiyet Problemi

Bireyin içinde bulunduğu en temel sosyal yapı ailedir. İnsan aile içinde kimlik kazanır, kişiliğini oluşturmaya başlar. Aile içindeki problemler veya aile bireylerinin eksikliği, bireyin kişiliğinde de birtakım problemlere sebep olabilmektedir. Jung'un anne arketipinde anneye karşı aşırı direncin ortaya çıkardığı olumsuz anne kompleksini şöyle açıklar: “Nasıl olursam olayım, yeter ki annem gibi olmayayım! Bir yandan, asla özdeşleşme noktasına varmayan bir hayranlık, bir yandan da, anneyi kıskançlıkla reddetmekten ibaret olan Eros'un aşırı gelişimi söz konusudur. Böyle bir kız ne istediğini çok iyi bilmesine rağmen, yazgısının nasıl olmasını istediği konusunda genellikle bir fikri yoktur. Tüm içgüdüleri anneyi reddetmek üzerine yoğunlaştığı için, kendine ait bir yaşam kurmaz. Ola ki bir gün evlenirse, evliliği ya anneden kurtulma aracıdır, ya da yazgı onun başına öyle bir erkek sarar ki adam anneye aynı karakter özelliklerine sahiptir. Tüm içgüdüsel süreçlerde beklenmedik zorluklarla karşılaşır; ya cinsel sorunları vardır, ya istemeden çocuk sahibi olur...çünkü tüm bunların, anneyi reddetmekten ibaret olan yaşamının asıl gerçekleriyle ilgisi yoktur. (Yılmaz, 2013:30). Unutma Beni Apartmanı romanında da Süreyya'nın en büyük problemi annesiz büyümesidir. Romanda, anne nedir bilmeden büyüyen birey hayata tutunmayı öğrenememiş, yaşadığı huzursuzluk, güvensizlik gibi problemler annesiz büyümenin bir sonucu olarak gösterilir. Süreyya bebekken annesi tarafından terk edilir. Babaannesiyle büyür. Babaannesi, annesizliği ne kadar hissettirmemeye çalışsa da Süreyya annesizliği her daim hisseder ve bugünkü Süreyya'nın yaşamı annesiz büyümenin sonucu olarak görülür:

“Anne kelimesi herkes için başka şeyler ifade eder. Benim içinse hiç bilinmeyenli bir denklem gibidir... Annemle ilgili daha fazla anım olsaydı, bugün başka bir insan olabilirdim. Otuzlu yaşlarımın başında bunun üzerine epeyce kafa yordum. O dönem yaşadığım pek çok şeyi, güvensizliğimi, huysuzluğumu, yalnızlığımı, mutsuzluğumu buna yoruyordum. Eğer benim de cebimde, aklımın kuytularında taşıyacak yeterince anım olsaydı, çocukluğumdan ve ilk

gençliğimden yanıma kalanlar, beni daha güçlü, sağlam bir insan yapabilirdi.” (Yıldırım: 2021, 16).

Süreyya annesizliğin eksikliğini ömür boyu yaşar, bu eksiklik onun hayata karşı güvensizliğine, hayata tutunamamasına sebep olur. Romanda sık sık geçmişini sorgulamaya giden Süreyya, aidiyet probleminin sebebini annesiz büyümek olarak görür. Annesiz büyümek Süreyya’yı hayata karşı acemileştirmekle kalmaz, anne olduğunda da ne yapacağını bilmez, karmaşık duygular içerisine girer ve kızını tıpkı annesinden öğrendiği gibi terk eder:

“Aşka alışıttığım hızda annelikten soğuyuverdim. Karnımda bir yabancının bebeğini büyütüyordum sanki... Annelik oyununa katılmayı bilmediğim için kendimi suçluyor, bu şartlar altında hissedilmesi gereken neyse onu hissetmek istiyordum. Herkes gibi olmak istiyordum... Neden hissetmem gerektiği gibi hissetmiyordum bir türlü? Bilmiyordum... Ne çocuk ne de anne olmayı biliyordum ben. Annemden aldığımı kızıma miras bırakacaktım. Daha fazlası elimden gelse, kuşkusuz yapardım.” (Yıldırım: 2021, 166-174).

Süreyya yaşadığı aidiyet problemini âşık olarak bir yuva kurarak gidermek, köklenmek ister. Fakat geçmişte annesinden göremediği anneliği kendisi de gerçekleştiremez. Belki gerçekleştiremeyeceğinden korkar. Bu yüzden kurduğu yuvayı, çocuğunu Barselona’da bırakıp İstanbul’a döner. Yıllar sonra annesinden gelen telefonla yaşadıklarını, verdiği kararları sorgulamaya başlar:

“Bunca yıldır evladına faydası dokunacak hiçbir şey öğretmemiş olan annemin, hayatımdaki varlığının yahut yokluğunun alametifarikası, tek bir telefonla, bana denemekten korkmamayı öğretmek olabilir mi? Kendi feci tecrübesinin neticesinden dem vurarak, hiç bilmeden, farkında bile olmadan, kaderimin haritasını çizdi bu gece.” (Yıldırım: 2021, 415).

Unutma Beni Apartmanı romanında en temel izlek annesiz kalan bir bireyin hayata tutunamaması, köklerini yaşama salamaması sonucu yaşadığı aidiyet problemidir. Annesizlik bireyi aidiyetsiz, yalnız bırakan, evsiz geçen bir ömür olarak addedilir.

3.1.3. Arayış-Sorgulama/ Ev

Unutma Beni Apartmanı’nda bireyin yaşadığı hayata kök salamayışı, hiçbir yere ait olamayışı yaşadığı evle de ilgilidir. Babaannesiyle yaşayan Süreyya, yaşadığı evde

kendine ait hiçbir şey bulamaz. Kendini ait hissetmediği için de çocukluk, lise yıllarının geçtiği Yalova'daki babaannesinin evinden ayrılması onun için bir kaçış olarak görülebilir. Hiçbir zaman o eve kendini ait hissedemez. Ait hissetmesi için babaannesi onu şefkatle büyütür fakat o annesiz bir evde büyümenin eksikliğini her zaman hisseder. Ait olamadığı evden bağlarını koparır. Bu evi her zaman dar/kapalı bir mekân olarak algılar. Üniversite için İstanbul'a gelmesiyle evden ilk kaçışını gerçekleştirir. Daha sonra babaannesinin ölümüyle de evi eşyalarıyla birlikte satar. Geçmişine ait bir iz bırakmaz. Aslında oraya hiç ait olamamıştır. Bu yüzden kaçmak istediklerini yok ederek geçmişinden, yalnızlığından, hiç ait olamadığı bağlarından kopmak ister:

“Evin eski eşyaları arasında dolaşırken, çocukluğumun geçtiği bu odaların, mutfak, salonun ne kadar kasvetli olduğunu hayretle fark ettim... Babaannemden değil, kendimden kaçmaya çalıştığımı farkındaydım elbette. Bazı şeyler hiç söylenmez. Yine de öyle olduğunu en baştan beri bilirsiniz. Bu, insanın başkalarına değil, en çok kendine oynadığı bir çeşit oyundur. Benim de kendime söylemekten kaçındığım pek çok şey vardı.” (Yıldırım: 2021, 63-66).

Süreyya geçmişinden kaçarken aslında kendinden, annesiz geçen bir çocukluktan kaçır. Üniversiteyi okumak için gittiği İstanbul'da da yaşamı çocukluğundan farksızdır. Hayatı boyunca hep bir yerlerden kaçır. Hiçbir ev ona ait değildir. İspanya'da tanıştığı eşi Marcel'le evlendikten sonra orda yaşamaya başlar fakat orda da tutunamaz. Çocuğu olur ona da bağlanamaz. Kendini hep eksik hisseder. O evden de kaçır. Bir ömür kaçtığı hayatıyla ancak annesiyle yüzleşerek kendini bulur. Romanda annesiyle kırk üç yıl sonra ilk kez telefonla konuşarak iletişime geçer ve annesinin neden gittiğini öğrenir. Annesiyle konuşması roman boyunca devam ederken Süreyya'nın geçmişi geri dönük olarak anlatılır. Bu anlatımlarla Süreyya'nın geçmişinden neden kaçtığı anlaşılır. Mutsuz bir çocukluk geçiren Süreyya'nın asıl problemi ailesiz, annesiz yaşamasıdır. Annesi hiçbir anında yanında değildir. Her türlü insan ilişkisinde yarım kalmışlığını hisseder. Kimseye, hiçbir yere bağlanamaz. Bu yüzden de kaçmayı dener. Romanda bireyin kaçışı mekânsal boyut üzerinden verilir. Evler Süreyya'ya bağlılığı anımsatır. Bu yüzden bulunduğu evlerden kaçır. Otel odalarına yerleşir. Otelleri hiçbir yere ait olmayanların mekânı olarak görür:

“Otel ya da ev, hiçbir yer bana yuva olmamıştı. Sonra gittiğim bütün ülkelerde, bütün şehirlerde küçük bakımsız otellerde kaldım. Otellerle bağım

böyle başladı. Kendimi zavallı ya da biçare hissetmiyordum oralarda. Aksine yüzleştiğim gerçekliğin gücünü keşfettiğimi düşünüyordum.”(Yıldırım: 2021, 84).

Bir süre sonra otel de daralmaya başlar. Kapalı mekânlar arasında kendini arafta hisseder. Kendini sokaklara, mekânsal olarak açık alanlara atar:

“Otel bana hiç iyi gelmedi. Orada kaldığım sürece gece kâbusları üzerime çöktü... O otel odasında, kaçtığım evle girmeye çalıştığım ev arasında, neredeyse arafta beklerken, günlerimi mümkün olduğunca dört duvarın dışında geçirmeye çalıştım. İçeriden daralan nefesimi kendime karşı müdafaaya uğraştım. Kendimi sokaklara atı yollara vururken, bir zamanlar pek bayıldığım otelin kasvetinden mi, yoksa içimdeki tortularını silmeyeceğimden korktuğum Barselona Hikâyemden mi kaçıyordum, şimdi bile emin değilim. Kesin olan tek şey, yürümenin şehrin yosun sosuna bastırılmış havasını solumanın bana iyi geldiğiydi.” (Yıldırım: 2021, 175-177).

Süreyya, mekân olarak evlerle apartmanlarla kendiliği arasında bağ kurar. Apartmanların görünümünü değerlendirirken, kendini onlara benzetir.

“Bina kendi sessizliğiyle o kadar meşguldü ki kimse varlığını fark etmedi. Sonunda oturmaktan ve sorularıma cevap bulamamaktan sıkılmış vaziyette otelime dönerken için için artık fark edilmek ve bundan pişmanlık duymamak istiyordum. Bu evler gibi taştan değildim ki ben...” (Yıldırım: 2021, 181).

Süreyya’nın kaçıışı kırk üç yıl sürer. Annesiyle yüzleşmesi geçmiş yaralarını sarmasını sağlar ve kaçış sona erer. Süreyya’nın annesiyle konuşması yıllarca kaçtığı şeylerle yüzleşmesini, geride bıraktığı kızını da tekrar görme umudunu doğurur. Aslında öğrenemediği anneliği de öğrenmeyi tercih eder.

“Hayali aynamda gördüklerimden utanmayı bırakınca, gözyaşlarım ilk kez yanaklarıma yakıştı, pırıl pırıl inciler gibi. Kendinden kaçmadan ağlamak ne güzelmiş. Kızıma kavuşma ihtimalinin tedirgin sevincine, kısa bir süreliğine bulduğum annemi yeniden kaybetmenin kederine ağlamak... Onları gönüllerince akmaları, içimi temizlemeleri için serbest bıraktım. Şimdi hiç olmadığı dar sahici her şey.” (Yıldırım: 2021, 417).

Unutma Beni Apartmanı romanında bireyin yaşadığı ailevi problemler bütün hayatını etkilediği görülmektedir. Özellikle de annesiz büyüyen bireylerin hayatta

tutunamamaları, hep eksik yaşamalarına neden olduğu görülür. Yaşanan bu eksiklik mekânın, zamanın algısını da değiştirir. Süreyya'nın gerçeklerden kaçışı romanda mekânsal olarak evler üzerinden verilir. Evler bağlılığı, aidiyeti hatırlattığı için bir yere ait olamayan Süreyya bu mekânlardan istemsiz olarak her zaman kaçmayı tercih eder. Hayattaki eksiklikler giderilmediği sürece gerçeklerden kaçmak sorunları gidermez. Süreyya için de durum böyledir. Ancak annesiyle yüzleşmesiyle eksiklik giderilir ve yıllarca kaçtığı evlerle, hayatla barışma şansı yakalar.

3.2.RÜYALAR ANLATILMAZ

3.2.1. Aile / Aidiyet Problemi

Rüyalar Anlatılmaz romanında aile kavramı önemli izleklerden birdir. Bireylerin yaşadığı problemlerin temelinde aile içinde yaşanan sorunlar vardır. Eyüp'ün yaşadığı psikik problemler de tamamen aileden gelmektedir. Eyüp çocukken ablası tarafından sarıp sarmalanmış bir çocuk olarak büyütülür. Fakat aile içinde yaşananlara şahit olan Eyüp'e ablasının sevgisi yetmez. Evde hep kendini fazlalık olarak görür. Kendini yaşadığı eve ait hissetmez:

“Çocukluğum, annemin beni diğer iki çocuğundan daha az sevdiği düşüncesiyle geçmişti. Doğrusu bu. Evdekilerin benim dışımda bir cemaat oldukları hissiyle büyüdüm hep. Bir aradayken benim ait olmadığım bir birlikteliğin parçalarıydı onlar.” (Yıldırım: 2019, 234).

Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisine göre insanın gereksinimleri belirli sıraya göre giderilir. Birey önce fizyolojik ihtiyaçlar olan yeme içme gibi gereksinimleri edinmelidir. Sonrasında güvenlik ihtiyacı gelir. Birey fizyolojik ve güvenlik ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra aidiyet gereksinimi duyar. “Maslow'a göre giderilmeyen gereksinimler insanı egemenliği altına alarak davranışlarına yön verir. Dolayısıyla bir topluluğa ait olarak insanlarla ilişki kurma gereksinimi insanın yeme, içme, uyuma gibi fizyolojik ve ona zarar verecek her türlü tehlikeden uzak olmasını sağlayan güvenlik gereksinimlerinin hemen ardından gelir.” (Maslow, 1943: 372-386, akt. Tektaş, 2020: 68). Romanda Eyüp ailesiyle yaşadığı evde fizyolojik ve güvenlik ihtiyaçlarını karşılamıştır. Fakat sıra sevgi aidiyet ihtiyacına geldiğinde ailesi tarafından karşılanmasını beklediği bu ihtiyacı karşılayamayınca aidiyet problemi yaşar ve evi terk eder. Eyüp'e ablası ne kadar annelik

etse ona anne sevgisini hissettirmeye çalışsa da diğer bütün çocuklar gibi Eyüp'ün asıl ihtiyacı olan annesi tarafından annelik görmesidir. Ait olamadığı bir evden kaçan Eyüp, evden ayrıldıktan sonra ailesiyle iletişimini keser. Barselona'da Pilar ile tanışır, evlenir ve orda yaşamaya başlar. Eyüp ailesinden kaçır fakat kaçmak kurtuluşu olmaz. Geçmişini onun peşini bırakmaz. Geçmişte hayal sandığı gerçekler rüyalarına girmeye başlar, hayatını kâbusa çevirir. Romanda Eyüp'ün rüyalarının anlatıldığı bölümlerde onun psişik durumu daha net ortaya konur.

Eyüp rüyalarıyla baş edemediği anda İstanbul'a gider ve roman da Pilar'ın Eyüp'ü aramasıyla başlar. Pilar Eyüp'ün ruhsal yolculuğuna çıkarak onu anlamaya başlar. Ailesinin yaşadığı eve gider onları tanır ve gerçekleri öğrenir. Aile içinde büyük bir sır vardır. Eyüp'ün ablası Müesser çocukluğu boyunca babası tarafından tacize uğrar. Eyüp ne kadar küçük de olsa bunu fark eder. Bir gece ablasının annesiyle birlikte babasını öldürdüklerini görür fakat bu olayın daha sonra annesi tarafından rüya olduğuna inandırılır. Aile içinde yaşanan bu psişik durum bütün fertleri etkiler. Eyüp de bundan kaçarak kurtulmak ister. Kaçtığına kurtulacağını düşünür fakat gerçeklerden kaçarken bilinçaltı ittiği gerçekleri rüyalarına taşır. Başta rüyalarına anlam veremez. Doktora gitmeye karar verir. Rüyalarını yazmaya başlar ve gerçekler gün yüzüne çıkmaya başlar. Kaçtığı tüm gerçeklerle yüzleşmek zorunda kalır. Bu yüzden de İstanbul'a babasının mezarına gider. Romanda babasıyla yaptığı yüzleşme anlatılmaz. Zaten verilmek istenen de bu değil, bireyin geçmişinden kaçamayışını, ailevi problemlerin bir ömrü nasıl etkilediği gösterilmek istenir.

3.2.2.Kaçış/ Yabancılaşma

Romanın temel izleğini rüyalar oluşturur. Eyüp'ün gördüğü rüyalar onun hayatını kâbusa çevirir. Rüyalarının peşinden giden Eyüp, zamanında kaçtığı geçmişle yüzleşmek zorunda kalır. Çocukken rüya sandığı şeyler aslında geçmiştir. Ablasının babası tarafından taciz edilmesi, babasının bir gece anne ve ablası tarafından öldürüldüğünü görmesi onun ruhsal durumunu etkiler. Çocukken annesi tarafından bu yaşananların bir hayal, rüya olduğu öğretilir. Fakat yıllar sonra bilinçaltında bastırılmış gerçekler rüyalarına taşınır ve hayatını yaşanmaz hale getirir. Rüyalarında gördüklerini başta anlamayan ve doktora başvuran Eyüp, rüyalarını yazmaya başlayınca gerçeklerle

yüzleşir. Rüyaların aslında bastırılmış, gizlenmiş gerçekler olduğunu fark eder. Rüyaların gerçekliğini sadece Eyüp değil, rüya defterini okuyan Pilar da fark eder:

“Kalbini kırmış eski bir dosta sitem eder gibi yeniden deftere baktı Pilar. Şimdi anlıyordu ki aslında son derece masum başlayan rüyalar bile, yüzeye yaklaşan bir deprem gibi, felaketin ipuçlarını vermişti. Ama ancak hazır olduğu işaretleri görebileceğinden, o parçaları fark edip birleştirmeyi becerememişti... Farkında olmadan kaçmıştı belki. Öte yandan bu son, sadece rüyaları değil, kocasının karakterindeki pek çok kara deliği de açıklıyordu.” (Yıldırım: 2019, 312-313).

Romanda rüya kavramı önemlidir. Bireyin gördüğü rüyaların önemi vurgulanan romanda rüyaların Freud psikolojisi temeline dayandırıldığı görülebilir. Bireylerin çocukken yaşadıkları olaylar, aile ortamı onun kişiliğini, ruhsal durumunu etkiler. Çocuklukta büyük ölçüde gelişen psişik durum eğer sağlıklı bir yapıya sahipse ileride bireyin tüm yaşamına etki edebilir. Bireyin özellikle gördüğü rüyalar onun bilinçaltını temsil eder. Dolayısıyla rüyalar onun kişiliğini, sakladığı geçekleri yansıtır. Eyüp’ün rüyaları da ailesiyle ilgili sakladığı tüm gerçekleri ortaya koyar. Romanda rüyaların anlatıldığı bölümleri okuyan Pilar, Eyüp’ü ararken, rüya defteri ona yol haritası olur. Pilar’ın Eyüp’ü aramak için çıktığı yolculukla onu daha iyi anlar, kendisinden gizlediği söyleyemediği her şey anlam kazanır.

3.2.3.İletişimsizlik

Romanda diğer bir izlek de iletişimsizliktir. Roman karakterlerinin hiçbiri birbirleriyle iletişim içinde değildir. Birbirlerini anlamamış, dolayısıyla anlaşılamamışlardır. Sırlar hep saklanmış, konuşulmadan üstü kapatılmaya çalışılmıştır. Eyüp’e annesi tarafından gördüklerinin rüya olduğu, asla anlatmaması gerektiği söylenerek susturulmuştur. Müesser, yaşadıklarını kimseye anlatamamış yalnızca kurban psikolojisiyle bir gün yaşadığı tacizden annesi tarafından kurtarılmayı beklemiş, annesine anlatmak istese de başaramamıştır. Bir gün annesinin görmesiyle tacizden kurtulmuştur. Fakat ömür boyu yaşadığı eve mahkûm olmuş, sığındığı kardeşi Eyüp de evden ayrıldıktan sonra tamamen sessizliğe bürünen bir ömür sürmüştür. Eyüp’ün abisi yaşananları görse de susmayı tercih

ederek görmemezlikten gelmeyi seçmiştir. Hayata karşı hep kavga içinde olmuş, onun da bu psişik durumla başa çıkma yolu bu olmuştur.

Yaşanan ailevi problemler, saklanmış, üstü örtülmüş, konuşulmamıştır. Bireylerin çözmediği, kaçtığı gerçekler çözülmediğinde psişik sorunlar ortaya çıkar. Psişik durumların çözülememesinin en önemli sebeplerinde biri iletişim eksikliğidir. Romandaki her birey bir şekilde gerçeklerden konuşmayarak kaçmaya çalışmıştır. Eyüp de evden kaçarak geçmişinden kurtulmayı seçse de rüyalarına gerçeklerin girmesiyle kaçış bulur. İletişimsizliği ortadan kaldıran Eyüp'ün rüyaları olur. Aile içinde yaşanan kopukluklar Pilar'ın Eyüp'ün geçmişinde çıktığı yolculukla gün yüzüne çıkar. Roman sonunda Pilar'ın Eyüp'ü babasının mezarında bulup ailesinin evine götürmesiyle artık bir şeylerin değişebileceği mesajı verilir. Saklanan gerçeklerle ancak yüzleşerek, bireyler arasında iletişim kurularak iyileşme sağlanabilir.

Rüyalar Anlatılmaz romanı bir arada olmayı başaramayan, birbirini anlamaya çalışmaktan ziyade birbirinden kaçmayı tercih eden dağılmış bir aileyi anlatır. Romanda bastırılan duygular, kaçılan gerçekler, saklanan olaylar bir gün rüyalar ile ortaya çıkar. Bireyler gerçeklerle yüzleşir ve roman sonra erer.

3.3.SAKLI BAHÇELER HARİTASI

3.3.1.Yalnızlık / Aidiyet problemi

Saklı Bahçeler Haritası romanı bireylerin derin yalnızlığı üzerine kurgulanmıştır. Başkişi Rıdvan ve romandaki diğer karakterler birbirlerinden çok farklı zaman dilimlerinde yaşasalar da en büyük problem yalnızlıktır. Romanda bu yalnızlığın bir sonuç olduğu, yalnızlığa nelerin sebep olduğu roman karakterlerinin yaşamları üzerinden anlatılır. Roman, Başkişi Rıdvan'a gelen mektupları okumasıyla başlar. Rıdvan okuduğu mektuplarla kendi yaşamı arasında bağ kurar. Mektuplardaki kişilerin yaşadığı acıların, yalnızlığın ne kadar tanıdık olduğunu fark eder. Saklı Bahçeler Haritası romanı bireylerin hangi dönemde yaşarsa yaşasın benzer acılar, benzer yalnızlıklardan geçtiğini gösterir. İnsan ömrü bir bahçedir ve bu bahçelerin her birini anlamak için kendi haritalarına ihtiyaç vardır. Rıdvan'ın eline gelen mektuplar da Suad'ın hayat bahçesinin haritalarıdır. Bu haritaları çözmeye çalışan Rıdvan, Suad'ın büyük bir yalnızlık içine olduğunu görür. Çocukken kardeşi Fuad'ın kuyuya düşmesi ve ölmesiyle yıkılan Suad ömür boyu vicdan

azabı yaşar. Kendine hayali bir kardeş edinir. Yarattığı hayali kardeşi Behiye'ye mektuplar yazar. Behiye'nin ağzından da cevap verir. Romanın entrik kurgusunu oluşturan mektuplar, Suad'ın psişik durumunu ortaya koyar. Yapayalnız bir ömür geçiren Suad'ın hikâyesi, mektupların elli iki yıl sonra Rıdvan'ın eline geçmesiyle ortaya çıkar. Rıdvan da Suad gibi hayatta yalnızdır, benzer acılar çekmiştir. Annesini, kardeşini kaybetmiştir. İki hayatın ortak noktası olan yalnızlık izleği romanın temelini oluşturur:

“Ne var ki sevdiklerini kaybedip hayatta yapayalnız kalanlar, farkında olmasalar da hep geçmişe ya da uzak bir gerçeğe ait izlerin peşinde koşar, karşılaştıkları her küçük işaretin ardına takılırlardı. Sorusunu bilmedikleri cevapların peşinde geçirirlerdi ömürlerini. Ararlardı, ararlardı, ararlardı... Çözülmemiş her sır ruhlarında depresyon etkisi yaratır, her minik sarsıntı kalplerini yerinden oynatırdı.” (Yıldırım: 2020, 19).

Mektupları yazan Suad, kardeşi öldükten sonra psikolojik sorunlar yaşar, bir süre hastanede yatar fakat çıktıktan sonra düzelmez. Derin bir yalnızlık içinde geçen bir ömrün hikâyesi Suad üzerinden anlatılır. Suad, tam da kardeşini kaybettikten sonra kendisine hayali bir kardeş yaratır. Yalnızlığını gidermeye çalışır. Fakat yarattığı kardeş kendisinden başkası değildir. Ona bambaşka bir ülkede hayat sunar. Bu şekilde acısını unutabileceğini düşünür fakat gittiği yerdeki yaşam yaşadığından farklı değildir.

1960-1961 yıllarına ait mektuplarda Suad, kendi hayatını anlatırken aynı zamanda 1960'lı yıllardan geriye dönük bir şekilde yaşadığı dönemin siyasi, sosyal gelişmelerini de anlatır. Kardeşi Behiye'nin mektuplarında da Almanya, Polonya, Hollanda gibi ülkelerde siyasi, sosyal yaşam aktarılır. Dönem ne olursa olsun yaşanan acılar birey üzerinde büyük etkiler bırakır. Suad'ın yaşadıkları Rıdvan'ın gözünden okunurken hiç eskimeyen bir yalnızlık görülür. Suad, mektuplarında yaşadığı bir ömrün yalnızlık içinde geçtiğini, bir yere ait olmayışını anlatır. Suad ne doğduğu eve aittir ne de evlendirildiğinde gittiği eve ait olabilmiştir:

“Bir an evvel de yerini bil, diyorlar sana. Ne yani yıllarca yersiz miydim ben? Doğduğum bu ev benim neyimdi? Diye düşünmeye başlıyorsun. Böyle böyle hiçbir yerin sana ait olmadığını, olamayacağını anlıyorsun.” (Yıldırım: 2020, 183).

Romanda Suad'ın psişik durumu onun yalnızlığının boyutlularını gösterir. Bu hayatta kendini hiçbir yere ait hissedemez. “Aidiyetin insan psikolojisinin işleyişinin merkezinde yer almasının duyuşsal ve davranışsal sorunların tedavisinde de etkisi vardır... insanların profesyonel desteğe başvurduğu duyuşsal sorunların çoğu (kaygı bozukluğu, depresyon, hüzn, yalnızlık, ilişki sorunları vb) insanların aidiyet gereksinimlerini karşılama konusundaki başarısızlıklarından kaynaklanır.” (Baumesiter ve Leary, 1995:521, akt. Tektaş, 2020: 69). Behiye’yi belki kardeşinin ölümüne sebep olduğu düşüncesi bu hayatta yalnızlaştırır belki de bu sadece bir sebeptir. Asıl mesele yaşadığı ortama, çağa kendini ait hissedememesidir:

“Görüyorsun ya yıllar geçti ama ben hala ilk düştüğüm yerdeyim, dipteyim. Kuyulardan çıkamadım, belki de çıkamayacağım. Galiba sen gelmeden ve hatta Fuad düşmeden evvel de buradaydım. Annemin rahminden alınıp doğruca kuyunun dibine fırlatılmışım. Bu kaygan zemine hiçbir zaman alışamadım; doğduğum evde bile hep yurtsuz kaldım. Ömrüm boyunca yerimi, kim olduğunu arayıp durdun; bulamadım. Varlığım ağır bir yük olup bindi omuzlarıma, altında kaldım. Bunu bana Fuad yapmadı. Bunu bana annem yapmadı. Babam yahut kalfa yapmadı. Sen yapmadın bunu bana. Adnan, hatta Sermet bile yapmadı. İçimdeki boşlukla düştüm ben bu dünyaya. Dolduramadım.” (Yıldırım: 2020, 294).

Hayata geliş ile kendine bir yer aramaya başlayan insanoğlu, önce kendini tanımak var etmek ister. Kendini var edemeyen insanoğlu yaşadığı bu sancılı süreci tamamlayamaz. Hayata tutunamaz. Suad da yaşadıklarından önce kendini var edemeyen bir birey olarak yaşar, varoluş sancısı çeker. Varoluşunu tamamlayamaz. Yaşadıklarıyla oradan orya savrulur. Derin bir yalnızlığın içinde kaybolur. Romanın sonunda da varoluşunu tamamlayamayan bireyin kendi yaşamına son verdiği görülür.

3.3.2.Kaçış/ Yabancılaşma

Romanın entrik kurgusunu sağlayan Suad'ın mektuplarıdır. Mektuplarda Suad hayatını anlatır. Suad hayatını anlatırken yaşadığı gerçeklerden kaçır. Küçükken kaybettiği kardeşinin ardından hayali bir kardeş yaratır. Mektuplarda bu durum başta anlaşılmaz. Suad; kardeşi Behiye'nin küçükken kendisini terk edip Almanya'ya gittiğini, yıllar sonra da mektuplaşmaya başladıklarını anlatır. Romanın sonlarına doğru Suad'ın Behiye diye bir kardeşi olmadığı anlaşılır. Roman kurgusunun içerisinde de kurmaca bir gerçeklik olduğu görülür. Bu kurgu içindeki kurgu Suad'ın psişik durumunun daha iyi anlaşılmasını sağlarken, romanın akışını da destekler.

Suad, kendi hayat gerçeğinden kaçır. Hayata geldiğı günden beri kendini bu dünyaya ait hissedemez. Varoluş sancısı çeker .“Kısaca, yabancılaşmış yaşam toplumsal süreçte bireyi bir robot haline getirir ve bu süreç bireyin kaçınılmaz psikolojik sorunlar yaşamasına neden olur. Bu, bireysel ve toplumsal süreç olarak iki ayrı koldan yürür. Kierkegaard’ın kendisi olmak isteyen, istemeyen ve olamayan umutsuz kişileri bu iki sürecin elemanlarıdır. Ben’in kendi kendisini oluşturmaması, toplumsal beklentilerin ve değerlerin ben üzerindeki etkisi bir öteki ben oluşumunu tetikler ve bu da kendisine yabancılaşan bireydir.” (Bağcı, 2016: 138). Kendini, ‘ben’ini bulamayan Suad kendine ve topluma yabancılaşır. Benliğini var edemeyişinin sancısını çeker. Bu sancıyı en sonunda kendi eliyle sonlandırır. Yalnızlığından, bu hayata ait olmayışından, kendinden kaçışı, başka bir kaçış yolu olan ölümü tercih ederek sonlandırır:

“Üzölme ve bil ki dünya dediğın lüzumsuz bahçe, bazen her yer, bazen tek bir yer, bazen de hiçbir yerdir. İnsan dediğın kötü tohum, bazen her şey, bazen tek bir şey, bazen de hiçbir şeydir. Ama tuhaf olan bu değildir Behiye. Bu işteki asıl acayıplik, öyle ya da böyle oluşunun aslında hiç fark etmeyişidir. Ve işte tam da fark ettiğın o nefti anda, âlemin ritmi bozulur, içi boşalır, bir güvercinin karda bıraktığı ayak izlerine dönersin. Sonra azıcık kar yağır, silinirsin. Böyledir.” (Yıldırım: 2020, 337).

Varlığını sorgulayan, bu hayatta kendine bir yer arayan birey, kendine bir bahçe edinemez, hayat anlamsızlaşır ve bir gün bu hayattan çekip gitmek ister. Suad da tutunamadığı hayattan silinip gitmeyi tercih eder.

Romanda Suad’ın mektupları üzerine kurulan entik kurguyla, insanın yalnızlığını yıllar sonra duyan Rıdvan’ın kendi yalnızlığıyla örtüşmesi insanoğlunun farklı zamanlarda, farklı ülkelerde aynı acıları, aynı yalnızlıkları yaşadığını gösterir. Romanda kurgu içinde oluşturulan kurguyla okuyucu farklı dünyalara, yaşamlara götürölür. Bu da romanın sadece bir kişinin değil, her bir hayatın aynı bahçeye çıktığını gösterir. Bu bahçede herkesin çözülmeyi bekleyen bir haritası vardır.

3.4.UNUTMA DERSLERİ

3.4.1.Yalnızlık/ Yabancılaşma

Unutma Dersleri romanında Feribe başkişisinin aşk acısını unutmak için çıktığı yolculuk anlatılır. Aşk acısını unutmak için Mazi İmha Merkezi'ne gider. Burada aldığı derslerle aşk acısını unutmaya çalışır. Bu süreçte Feribe'nin psikik durumu ortaya konur. Modern hayatın içinde kendini bulmayan, sıkışmış hisseden bireyin anlam arayışı, yalnızlık izleği üzerinden verilir. Çalıştığı bankada, evinde, eşiyle mutlu olamayan, kendini yalnız hisseden Feribe, başkasına âşık olur. Yaşadığı yasak aşk, hayatına anlam kazandırırken ondan ayrıldıktan sonra aşk acısı çekmeye başlar. Bu acıyı unutmak için gittiği klinikte Feribe'nin geçmiş ve bugünkü hayatı anlatılırken, onun ne kadar yalnız olduğu, hayatında bir anlam bulamadığı görülür. Feribe, yaşadığı aşk acısıyla hayatını sorgulamaya başlar. Bu sorgulayışla evliliğinin, işinin kendiyle bir ilgisi olmadığı fark eder. Kendini hiçbir yere ait hissetmez. Aşk acısını unutmaya çalışırken kişisel olgunluğa erişir. Yalnızlığın kendi geçmişi ve bugünüyle ilgili olduğunu anlar. Anlamsız bulduğu bugününden; işinden, eşinden ayrılır. Geçmişe baktığında yaşadığı yalnızlık, aşk acısı gibi problemlerin kendini olgunlaştırdığını görür. Feribe'nin yolculuğu, onun olgunlaşmasıyla sona erer.

“Eski halimin kalın kafasına sokması gereken şeydi: Bu zombiler sofrasında hiçbir şey istediğimiz gibi olmazdı. Daha da trajiği, zaten zamanla istediğimiz bir şey de kalmazdı. Eğer tutunacak sağlam bir dalımız yoksa dünya, bizi kırpan, güden, yola getiren; ümitsiz, isteksiz, sefil meczuplara dönüştüren, heves kırıcı bir yerdi. Hayat öldürürdü. Zaten yaşamamanın nihai amacı da ölmek değil miydi?” (Yıldırım: 2020a, 72).

Hayatın sadece bir gün ölmek için var olduğunu düşünen Feribe, anlamsız bulduğu yaşamı aşk acısını unutmak için gittiği klinikle birlikte sorgulamaya başlar. Yaşamda duyduğu en büyük acının aşk acısı olduğunu düşünse de zamanla asıl acının anlamsız, amaçsız, yalnız yaşamak olduğunu anlar:

“Yetimlik ebeveynden değil, insanın ruhunun üflediği yerden geliyordu. Hepimiz yetimdik. Yoksa yalnızlık, nükleer bombalardan bile daha büyük dert olur muydu başımıza? Bu merkez mesela kurulur muydu? Günahlarımız

da sevaplarımız da, her şey ya yalnızlık korkusundandı bana kalırsa. Dünya koca bir yetimhaneydi. Başka türlü, adına zaman dedikleri delik böyle çimdikler miydi ruhumuzu, bu kadar yalnız olunur muydu?” (Yıldırım: 2020a, 136).

Bireyin modern dünyadaki anlam arayışını esas alan romanda Feribe, sosyal hayattaki herkes gibi yaşayan biridir. Toplumsal hayatta çoğu insan yaşadığı hayattan memnun değildir. Bu durum varoluşçu felsefeye göre insanların kendi seçimleridir. “Kendi kendini yaratmak, bunun için de seçmek hürriyeti ve bundan doğan sorumlulukla baş başa kalan insan, sürekli bir bunalı ve bunalımdadır. Çünkü gerek kendisiyle ilgili gerekse toplum ve insanlıkla ilgili hiçbir olumsuzluktan şikâyet hakkı yoktur. Kendi hür seçiminin sonuna doğabilecek olumsuzluklardan, kötülüklerden, yanlışlıklardan bahsedemez. (Çetişli, 2020: 157). Hayatta var olma çabası, kendi özünü arayış belli sancıları beraberinde getirir ve insanı bunalıma sürükler. Kimi Feribe gibi hayatını sorgulamayı kimiyse sorgusuz sualsiz yaşamayı tercih eder. Hayatını sorgulayan, modern dünyada anlam arayanlar kimi zaman bir anlam bulabilirken kimi zaman da bunalıma sürüklenebilir. Feribe, anlam arayıp, olgunluğa erişenlerden olur. Yalnızlığı bir kader olarak değil, olgunlaşmasını sağlayan bir tercih olarak kabul eder.

“Şimdi, sabah serinliğini içime çekip, gökyüzünün yeni bir hikâye gibi ağır ağır aralanan tayfını seyrederken, nihayet hayallerimle buluştuğum için memnunum. Yarın ne getirecek bilmiyorum, ama her şeyi doğru yapmış değil, yaşadım, diyebilecek biri olarak ölmek istiyorum. Hayat hata yapmaktan korkmak için çok kısa. Korkmuyorum.” (Yıldırım: 2020a, 309).

Feribe, yaşadığı yalnızlık, hayatta amaçsız varoluşu onu bunalıma iter. Fakat kendini arayış içerisinde verdiği çaba sonuçsuz kalmaz. Kendini bularak yaşama bakış açısını değiştirerek hayata devam etmeyi seçer.

3.4.2. Aşk/ Kaçış

Romanda Feribe, modern hayatın tekdüzeliğinden kaçmak ister. Gittiği merkez de bir kaçış yeridir. Aşk acısını unutmak için bu merkeze gitse de kendi hayatından kaçmak, kaçtıklarını tamamen unutmak için unutma dersleri alır. Dersleri almaya başladıkça

kaçtığı yalnızlık, aile, iş, gibi sorunlarla yüzleşmek zorunda kalır. Unutmak için önce hatırlamak ve hatırladıklarıyla yüzleşmek gerekir.

“Sahi ya, içimdeki onlarca duygudan biri de öfkeydi. Peki ama kimdi, neydi, o öfkenin esas esbabımcibesi? Kimi affetmeliydim ben, ya da neyi? Düşündüm... Kendime öfke duyduğu doğruydu. Ancak bu yeni değildi. İçimde bir yerlerde filizlenmiş sarmaşık gibi, sene sene yayılmış, ruhumu kaplamıştı.” (Yıldırım: 2020a, 141).

Feribe lise çağlarındayken annesi intihar eder. Bu intiharın sebebi olarak da babasını görür. Feribe hem annesini onu bırakıp gittiği için hem de babasını annesinin intiharına sebep olduğu için affedemez. Annesinin intiharından sonra babasıyla görüşmez. Mazi İmha Merkezinde almaya başladığı derslerle geçmişiyile yüzleşmeye başlar ve anne babasıyla rüyasında yüzleşerek onları affeder. Feribe yavaş yavaş kaçtığı her şeyle yüzleşir ve kendi geçmişiyile barışarak dersleri tamamlar. Yaşadıklarının birer hayat tecrübesi olduğunu kabul eder.

“Her sabah kalkıp neden gittiğini bile bilemediği fakültenin yolunu adımlayan umutsuz üniversiteli mi? Sefil bir bankonun ardında oturup bütün gün banknotları ve saniyeleri sayan bezgin bankacı mı?... Hangisi bendim?” (Yıldırım: 2020a, 144).

Carol s. Pearson’ un gezgin arketipine göre yabancılaşma ve kaçışın bazı sebepleri vardır : “Bugün işinizden ayrılmanız en yaygın gezgin temasıdır. Ancak küçük kasabasından ayrılmayan birey, sınırlayıcı evliliğini bitirmeyen eş ya da sevmediği işte çalışmayı sürdüren işçi, genelde Gezginden daha yalnız değildir. Kasabalar, evlilikler ve şirketler, bugün hepsi kökten değişimler geçirmektedir. Eğer orada kalırsak, uyum sağlamak için biz de gelişip değişmek zorunda olacağız ve böyle yapmak, kaçınılmaz biçimde, kimlik sorunlarını ortaya çıkarır. Yolculuğa çıkma zamanı geldiğinde, Gezgindir eşleri, çocukları, dostları itibarlı bir işleri olsa da olmasa da kendilerini yalnız hissedeceklerdir. Onlar bu deneyimden kaçınamazlar.” (Ayanbaşı, 2016:109). Kaçmak bazen bulunduğu ortamda yabancılaşmaktan kurtulmanın yoludur. Tıpkı gezginler gibi Feribe de bulunduğu ortamda onlar gibi olmaktan ziyade kendi olmayı seçerek eşinden, işinden ayrılarak kendi yolculuğuna çıkar.

Feribe'nin diğerk bir kaçış yolu da aşktır. Aşka sığınarak hayatındaki bütün acılardan, sıradanlıktan, geçmişin sevgisizliğinden kurtulmak ister. Feribe üniversite yıllarında eşikle tanışır evlenir fakat büyük bir aşk duyarak evlenmemiştir. Hayatın bir gerekliliğı olarak bir evlilik yapmıştır. Evliliğı, çalıştığı iş yeri Feribe'yi mutlu edememiştir. Tekdüze yaşamından bir kurtuluş olarak âşık olur, âşıkken hayat daha anlamlı hale gelir. Aslında aşkla kendinden kaçan Feribe, aşk acısıyla da kendikle yüzleşmek zorunda kalır. Aşk onun kaçtıklarıdır, aşk acısı ise kaçtığı her şeikle yüzleşmesini sağlayan bir olgudur denilebilir. Yaşadığı bu acikle baş edemeyip gittiğı klinikte aşk acısını unutmaya çalışır ve yaşadıklarının onu nasıl dönüştürdüğünü fark eder:

“Kendimi artık buraya ilk geldiğim gibi hissetmiyordum. Bu, MİM'in mi, yoksa başıma türlü çorap ören feleğın mi zaferi sayılmalıydı bilmiyorum, ama öyle deliler gibi aşk acısı filan da çekmiyordum. Düşünecek başka dertler peyda olmuştu başıma. Dahası, şimdilik hiçbirinden unutarak kurtulmak istemiyordum. Unutmak bir yana, görünüşe bakılırsa hatırlamam gerekenler bile vardı. Fakat onun için de acele etmiyordum.” (Yıldırım: 2020a, 296).

İnsan yaşadığı zorluklardan kaçarak veya unutmaya çalışarak iyileşemez mesajını veren roman, hayattaki tüm gerçeklerin insanı olgunlaştırıp onu ben yaptığını gösterir. Feribe de yaşadıklarından hep kaçmış, bu kaçış onu mutlu etmemiş, bu kez yaşadıklarını unutmayı denemiş unutmak için öncelikle yaşadıklarıyla yüzleşmesi gerektiğini görmüştür. Yüzleşerek hem geçmişini hem de kendini affetmiştir. Romanın sonunda Feribe yaşadıklarının kendini olgunlaştırdığını ve hiçbir şeyden kaçmadan, korkmadan yaşamın anlamlı olduğunu fark etmiştir.

3.4.3.İletişimsizlik

Romanda Feribe'nin yaşadığı sorunların temelinde iletişimsizlik vardır. Geriye dönük anlattığı aile hayatında anne ve babasıyla bir iletişim olmadığı anlaşılır. Annesi intihar ettiğinde sebebini bilemez. Babasının suçlu olduğunu düşünür. Babasına bunun sormaz, onunla bir daha görüşmez. Daha sonra üniversitede eşikle tanışır evlenir. Onunla da iletişim kuramaz. Romanda evlilikleri boyunca da eşikle hiçbir diyalogdan bahsedilmez. Evde sadece biri vardır. Eşinden sadece iyi biri olarak bahseder. Başkasına âşık olduğunda da söyleyemez. Daha sonra eşinin bildiğini öğrendiğinde konuşmak ister fakat

tam bir yüzleşme gerçekleşmez. İletişimsizlik devam eder. Feribe, hayatı boyunca çevresindeki kimseyle iletişim kurmaz. Kendi kabuğuna çekilir. Aşk acısını unutmak için gittiği klinikte Ses ile iletişim kurar. Ses annesinin sesiyle iletişim kurar. Aslına hayatta en güvendiği insan olan annesi onun iyileşmesini sağlar. Kurduğu iletişim annesi yaşarken değil, öldükten sonra onun sesiyle sağlanır.

“Yaralarımı öpmeyi kabullendiğimden beri, Filiz’i daha sık arıyorum. Sadece sesini duymak bile saçlarımın okşandığını hissetmeme yetiyor. En çok yalnızlıktan korksak da, düştüğümüz bahçenin tabiatı gereği daima yalnız olacağımız şu hayatta, kalabalıklardan medet ummak beyhude bir çaba. Ama çok sevdiğim bir filmde söylendiği gibi, arkadaşlar iyidir.” (Yıldırım: 2020a, 306).

Feribe, hayatı anlamlı hale getirmenin, yalnızlıktan bir nebze olsa da kurtulmanın paylaşmak olduğunu fark eder. İnsanlarla iletişim halinde olmak, onlarla paylaşım içinde olmak ona iyi gelmeye başlar. Feribe, sorunlarla baş etmenin yolu onlardan kaçmak değil, onlarla yüzleşmek olduğunu görür. Kendine arkadaş edinmeyi, onunla dertleşmenin iyi olacağını düşünür.

3.4.DOKUNMADAN

3.4.1.Arayış/ Sorgulama

Romanda Adalet’in geçmişe çıktığı yolculuk süresince yaşadıkları anlatılır. Geçmişine yaptığı yolculukta kendini sorgular. Hayatta hep yalnız kalışını, kimseye dokunamayışını, annesi tarafından seilmeyişini sorgular. Hayatta yaptıkları ve yapamadıkları için kendini suçlu hisseder, değişim sancısı çeker. Çocukken Mahsun’dan aldığı oyuncak ayısı, tek arkadaşını, Mahsun’a vermeye karar verdiğinde suçluluk hissinden kurtulacağını düşünür. Değişmek, hayali bir arkadaşın yerine gerçeğini yerleştirmek ister. Fakat hayalin yerini gerçeğin doldurma ihtimali yabancı ve korkutucudur:

“Mesela haftaya çarşamba yemeğe davet edebilirdim Sadi Seber’i. Hülya’dan boşalan yeri doldurmaya talip olurdu belki. Böyle düşününce içim buz kesti. Hülya’dan boşalan yer, ancak Hülya gibi bir düşle dolabilirdi. Oysa Sadi Seber gerçektir. (Yıldırım: 2021a, 263).

Adalet, yolculuk boyunca bir arayış içindedir. Yaşayamadığı çocukluğu, anne sevgisini aramaktadır. Bugününde yaşadığı sevgi eksikliğini, hayata karşı duyduğu anlamsızlığın sebebini, çocukluğuna giderek orada arar:

“Bir yere dönmek, baştan sona yanılgıdan ibaret. İnsan, döndüğünü zannederken aslında sadece kaybettiği şeyi arıyor. Esasen aradığı yerin, kaybettiği şeyin ve tabii kendisinin üzerinden çok sular aktığı, zahir ve tezahür fazlasıyla aşındığı için, bulmanın imkânsızlığını görmeye Nobelli fizikçi zekâsı gerekmiyor.” (Yıldırım: 2021a, 51).

Adalet, hayat yolculuğunu kendi günahını temizleyerek tamamlamak ister. Hayattaki ilk günahı Hülya’dır. Bu oyuncak ayıyı Mahsun’dan almıştır. Onu tekrar sahibine vererek günahını temizleyeceğini düşünür. Mahsun’u aramaya başlar. Onu bulduğunda oyuncak ayıyı Mahsun’a verir. Mahsun ise ayıyı ateşe atar. Adalet’in günahı ateşe atılarak temizlemiş olur. Aslında Adalet’in ilk günahının peşine düşmesinin bir sebebi vardır. Çocukluğuna gitmek ve bugünkü arayış sancısını dindirmek ister. Çünkü bu hayattaki anlam arayışı hayatın başladığı ilk nokta olan çocukluğudur. Çocukluğuna giderek geçmişe yaptığı yolculuk kendini arayış yolculuğudur. Yolculuk boyunca neden hayata tutunamadığını, neden sevilmediği ve sevemediğini sorgular. Yolculuk sonunda da bu sorgulayış tamamlanır. Hülya’yla birlikte tüm günahları da ateşe atılarak temizlenir. Hayatında yeni bir sayfa açmak iste fakat Hülya’yı Mahsun’a teslim ettiği yerde kendi hayatı da son bulur. Sadece günahların temizlenmesi bazen yeterli olmaz bazen de benlik arayışı, varoluş sancısı bireyin hayatının son bulmasıyla sonuçlanır. Çünkü kimileri için dünya kirli bir çukur ve oradan ancak ölümle temizlenerek çıkılabilir:

“İşte artık bu da senin hikâyendi. Atık üzülme, geçti... Bu hayatta son gördüğüm, tepeden gelen kuvvetli bir ışık ve gözlerimi dünyadan temizleyen bir damla gözyaşıydı. Sonra ben öldüm.” (Yıldırım: 2021a, 309-310).

Adaletin yolculuğu hayattaki anlam arayışıdır. Bu anlam arayışı geçmişe doğru simgesel düzlemde bir yolculukla sağlanmıştır. Yolculuk bittiğinde Adalet’in sorgulayışı da bitmiştir. Varoluşçu anlayışa göre birey, dünyaya geldiğinde benliğini sorgular. “İnsanoğlu ilkin vardır, sonra şu ya da budur. Kısacası, insanoğlu, kendi özünü eliyle yaratmak zorundadır; kişiliğini, dünya sahnesine atılarak, acı çekerek, kavga ederek yavaş yavaş belirler ve tanımlama sonuna dek açıktır; insanoğlu ölmeden, insanlık yok

olmadan ne oldukları söylenemez.” (Çetişli, 2020:155). Bu sorgulayış sancılı bir süreçtir. Bu süreçte önce kendi benini sonrada hayatın anlamını arar. Arayış bazen iyi bir dönüşümle sonuçlansa da bazen bireyin hayatını sonlandırmasıyla son bulur. Adalet de bu arayış sürecini tamamladığında kendi eliyle hayatını sonlandırmasa da ölümle gerçekleşen bir arınma gerçekleşir.

3.5.2.Yalnızlık /Yabancılaşma

Dokunmadan romanı, dokunmadan, dokunulmadan geçen bir ömrün hikâyesini anlatır. Başkişi Adalet’in hayatını sorguladığı, sonunu bildiği ömürde geçmişine yolculuk yapar. Adalet, ölümcül hastalığının gerilediğini öğrendiği gün hastaneden çıkar ve geçmişinde yolculuğa çıkar. Çıktığı yolculukta ilk günahının bedelini ödemek için çocukken ayısını aldığı arkadaşı Mahsun’u arar. Çocukluğunun geçtiği mahalleye gider. Babaannesini, anne, babasını hatırlar. Bu hatırlamalar Adalet’in ruhsal durumunun çözümlenmesine katkı sağlar. Adalet; annesi tarafından sevgiyi, dokunulmayı bekleyen bir çocuk olarak büyür. Çocukluğunun geçtiği ev, mahallede yalnız kalan Adalet, büyüdüğünde de insanlarla iletişim kuramaz, arkadaş edinemez. Hayatta tek arkadaşı Mahsun’dan aldığı ayısı; “Hülya”dır. Yolculuk boyunca Hülya’yla konuşur, onu Mahsun’a vererek hayattaki amacını tamamlayacağını düşünür. Kendini affetmek, geçmişini temize çekmek için ilk günahının peşinden gider. Hülya’yı geri Mahsun’a verir. Mahsun onu ateşe atarak geçmişin yanarak, temizlenmesini sağlar. Adalet, hayat amacını tamamlar ve Mahsun’un itmesiyle kafasını mermere çarpıp ölür.

“Bir hayatım daha olsa, korkmadan dokunmak için yaşadım onu. Bir keklik beslerdim ellerimle, varsın uçun sonunda. Bir çiçek büyüttürdüm, varsın solsun sonunda. Bir omuz ısıtırdım, varsın gitsin sonunda. Dokunurdum. Ben eriyene dek, o eriyene dek, biz hiçleşip karışincaya dek bu derin boşluğa, dokunurdum. Ama yok bir hayatım daha. Bir hayatım daha yok. Yok.” (Yıldırım: 2021a, 314).

Adalet yalnız geçirdiği ömründe geriye dönüp baktığında pişmanlık duyar. Adalet’in yalnızlığı çocukluktan itibaren başlar. Başta annesi tarafından sevilmemiş bir çocukluk geçiren Adalet kimseyle bağ kuramadan yalnız büyümeye mahkûm olur. Hayatında tek edindiği hayali arkadaşı Hülya’dır. Onunla büyümüş, her şeyini onunla paylaşır. Artık

hayatının son zamanlarına geldiğini anladığında değişmek ister. Bu yüzden de değişimin ilk noktası olan çocukluğuna yolculuk yapar. Çünkü orada iyileştirmesi gereken yaralar vardır. Çocukluğunun geçtiği mahalleye vardığında her şeyin değiştiğini görür. Yolculuğun sonuna geldiğinde kendi de değişir. İncinmekten, sevmekten, dokunmaktan korktuğu hayatının sonuna geldiğinde değişimin farkına varır fakat bunun için geç kalmıştır. Adalet çıktığı yolculukta değişmesi gerektiğini en başta da hayatına, başkalarının hayatına dokunması gerektiğini öğrenir. Onun yolculuğunun amacı da bu farkındalıktır. Fark eder, fakat hayatın çoktan sonuna gelmiştir.

3.6.MİSAFİR

3.6.1.Arayış-Sorgulama / Ev

Misafir romanında bireyin aidiyet problemi üzerinde durulur. Roman mekân olarak bir akıl hastanesinde geçer. Hastane yönetimi buraya gelen hastaların birer hasta değil misafir, hastanenin de ev olarak görülmesini ister. Böylece hastaların kendilerini evlerinde gibi hissetmeleri ve buradan iyileşerek bir gün çıkabilme umudunun olmalarını ister.

Roman Rikkat ve Esin'in bu evde geçen günlerini anlatmasıyla ilerler. Rikkat burada çalışan bir hemşiredir. Rikkat'in hastane dışında bir evi, hayatı vardır. İşten çıkınca evine gider. Ev ile hastane arasında kendi yaşamını geriye dönüşlerle anlatır. Altmış yaşında yalnız yaşayan Rikkat, annesini on altı yaşında kaybeder, yıllar sonra babası ölür. Abisi de Amerika'ya yerleşir. Hayatta elinde bir tek işi kalır. Evim diyebileceği bir yer kalmaz. Çocukluğunun geçtiği ev artık ona iyi gelmemektedir. Yaşadığı yalnızlık, geçmişi özlem bir gün karşısına annesini çıkarır. Ölmüş annesinin ruhu eve gelir ve Rikkat her akşam annesiyle konuşur. Geçmişi, çocukluğunu hatırlar. Annesinin ölümünü hatırlar, hayatı çalıştığı iş yerini sorgulamaya başlar. Yüzleşemediği gerçeklerle, yalnızlıkla annesinin gelmesiyle yüzleşir. Annesinin ölümünü kabul eder, çocukluğunun geçtiği evle barışır. Bu barışma önce annesinin gelmesi, onunla yüzleşmesiyle olur. Sonra çocukluk arkadaşı Asım'ın Amerika'dan geleceğini öğrenmesiyle evi temizlemeye başlar. Evi temizlerken geçmişindeki kirleri de tek tek temizler, güzel anılarını tekrar hatırlar. Aradığı her şeyi, kapılarının kapattığı, çocukluğunun geçtiği evle yüzleşmesiyle bulur.

“Annem, benim tatlı hortlağım, neden geldiğini bir bulabilsem. Ama belki de bulmak istemiyordum. Zira içimden bir ses bulduğun vakit kalkıp gideceğini söylüyor. Anne sözü dinledim ve hatıralarla dolu bu evi temizlemeye geldim.” (Yıldırım: 2018, 226).

Romanda evsiz olan, evini kaybeden diğer bireyler de hastanedeki hastalardır. Hastaların psikik durumu Esin üzerinden anlatılır. Esin on dokuz yaşında genç bir kızdır. Hastaneye nasıl, neden geldiği tam olarak belli değildir. Kendini bu “ev”de sorgulamaya başlar. Kendini hiçbir eve ait hissedemez. Öncesi ve sonrası hakkında sahip olduğu bir “ev” yoktur. Tek hatırladığı çocukluğu, babaannesinin sevgisidir. Ait olamadığı dünyada neden buradadır, hasta mıdır, ne zaman buraya gelmiştir, bu sorularının cevaplarının arar.

“Bir şey olmuştu, bir çağı kapayıp yenisini açacak kadar büyük bir şey. Bir tür kıyamet gibi. Ev’e geldiğimde kıyameti hatırlamayan ölüye benziyordum. Başlangıçta anlamak için hep başkalarına soruyordum. Kıyamet, kıyametimiz nasıl koptu? Öncesi diyordum öbür misafirlere, sen ne yapıyordun, sana ne oldu?” (Yıldırım: 2018, 10).

Esin, hastanede geçirdiği süre boyunca kendini, geçmişini sorgulamaya devam eder. Geçmişini, bu evden önceki yaşamını düşünür. Ailesinden bahseder. Romanda Esin’in geçmişine çok sık değinilmez. Daha çok evde geçirdiği süre ve buradaki hayatı sorgulayışı üzerinde durulur. Fakat geçmişle ilgili verilen bilgilerle de Esin’in neden evsiz olduğu anlaşılır. Canan’ın ölümünden sonra şunları düşünür:

“Bu feci uyanış anının irili ufaklı başka versiyonlarını daha önce yaşamıştım. Babam bizi bıraktığında, annem acıdan aklını kaçırdığında, dayım yeni hamiliğimize atandığında, kıyamet koptuğunda, gözlerimi Ev’de açtığımda, Ev’in neresi olduğunu anladığımda, ertesi sabah gözlerimi yine Ev’de açtığımda, sabahları gözlerimi hep aynı Ev’de açtığımda... Uyuyarak kaçmaya çalıştığım gerçeğin, uyanır uyanmaz bütün ağırlığıyla yakama yapıştığı o korkunç anı iyi biliyorum.” (Yıldırım: 2018, 178).

Esin, annesini ve babasını kaybettikten sonra evini de kaybeder. Evsizlik, aidiyet problemi, içinde ailenin olamadığı dört duvara dönen bir eve dönüşünce başlar. Esin,

hastaneye geldiğinde, yani kendine ait olmayan bu evde gözlerini açtığında gerçeklerle yüzleşir. Kendi evinden kopuşu onu bu hayatta evsiz, yurtsuz bırakır.

Misafir romanında temel izlek “ev/sizlik”tir. Evini kaybedenlerin getirildiği hastaneye ne kadar ev dense de burada kendilerini evlerinde hissetmezler. Burada misafir olduklarını bilirler. Çünkü bu misafirhaneye gelenler geçmişinden ve yarınından koparılırlar. Bu “ev”de evsizleşirler.

3.6.2. Yalnızlık/ Aidiyet Problemi

Misafir romanında Rikkat’ın yaşamı anlatılırken ölmüş annesiyle her akşam konuşur. Bu konuşmalarla geçmişle ilgili bilgiler verilir. Geçmişe, çocukluğuna duyduğu özlemi dile getiren Rikkat, en çok da annesini özler. On altı yaşındayken kaybettiği annesini yıllar sonra evinde her akşam misafir eder. Yaşadığı derin yalnızlık annesini kaybettikten sonra başlar. Babası, abisi hayatından bir bir ayrılır. Elinde bir tek çocukluğunun geçtiği ev kalır. Oraya da uzun zaman uğramaz. Annesini görmeye başladıktan sonra geçmiş yılları düşünür. Yalnızlığını annesiyle konuşarak gidemeye çalışır.

“Annem yüzüme bakıyor. İnsan ölünce değil, becerebilirse ancak yaşarken değişir diyor, buruk bir tebessümle. Öldüğü için üzüldüğünü hissediyorum ilk defa. Hayatta olsaydı değişmek ister miydi sahiden? Vazgeçer miydi mesela ona bahşedilmiş o muazzam hediyeden? Bizi bırakıp gitmesine neden olan hadiseleri bertaraf eder miydi? Başka türlü bir hayatımız olabilir miydi?” (Yıldırım: 2018, 53).

Rikkat annesini kaybettiğinde buna inanmaz, cenazesine de gitmez. Yıllar sonra annesinin ölüsü çıkıp gelmesinin sebebi de budur. Annesiyle yarım kalmış hikâyesini tamamlamak ister. Onunla dertleşir. Rikkat’i sadece annesi yalnız bırakmamıştır. Babası abisi, Asım hayatındaki herkes bir bir gitmiştir. Babası ölür, abisi ve Asım Amerika’ya gider. Rikkat yapayalnız geride kalır.

“Herkes benden uzaklara gitti. Asımlar, anneler, şilepler bile. Bir de kalkmış, bana kimi beklediğimi soruyor şimdi. Gidenler geride kalmanın neye benzediğini hiç bilmiyor. Eğilmiş, odamın bir tek benim üstüme kapanmış kapısını siliyorum.” (Yıldırım: 2018, 245).

Yalnız geçirdiği bir ömrün telafisini annesiyle dertleşerek giderek ister. Ta ki çocukluğuyla, geçmişiyile barışana dek. Çocukluğunun geçtiği evi temizlemeye gittiğinde anılarıyla yüzleşir. Evi temizlerken geçmişiyile barışır. Annesinin mezarına gider ve geç kalınmış bir vedayı gerçekleştirir, gerçekle yüzleşir, annesinin ölümünü kabul eder.

3.7.EV

3.7.1.Yalnızlık/ Aidiyet problemi

Ev romanında bireyin yalnızlığı konu edinilir. Bu yalnızlık çocukluktan gelir. Çocukken annesi tarafından terk edilen Seher, dedesi de ölünce yapayalnız hisseder. Akrabalarının evlerinde oradan oraya sürüklenir. Onlar tarafından sevilse de annesiz büyüyen Seher'in, bir yanı hep eksik kalır. Bu eksiklik onun bütün yaşamını etkiler. Hayatına giren bütün insanların onu bir gün terk edeceğini düşünür. Romanda anne sevgisinden mahrum büyüyen bir çocuğun hayata karşı güvensiz bir birey oluşu resmedilir.

“Dirseğimi otobüsün soğuk camına dayayıp buğulanmış camın ardından dışarıdaki dünyaya bakıyorum. Camdan minik su zerrecikleri süzülüyor, damlacıkları takip edip vardıkları yerde parmağımı üstlerine basarak minik parmak izlerine çeviriyorum. Bu benim imzam... Şimdi sadece bana ait olan tek şeyi, parmak izimi, bir zamanlar bir yerlerde var olduğumu kanıtlamak ister gibi camın üzerine bırakıyorum. Ama sonra yeniden buğulanıyor cam, yavaş yavaş yok oluyor izim.” (Yıldırım: 2020b, 366).

Sevgisizliğin doğurduğu yalnızlık bireyin ömür boyu sancı çekmesine sebep olur. Birey kendini kabul edemez. Dünyaya ait hissedemez. Yalnız geçen bir ömrün sancısını ancak ölümle sonlandıracağını düşünür. Romanda Seher; yalnızlığının bitmeyişi, kendini bu dünyaya ait hissedememesinden ötürü kendi yaşamını kendisi sonlandırmak ister. “İnsanın içinde yaşadığı toplulukla güçlü bir aidiyet duygusuyla ilişki kurması onu bilişsel, duyuşsal ve davranışsal açıdan olumlu yönde etkiler. Buna koştur olarak aidiyet yoksunluğu da uyum sorunlarına, yabancılaşmaya, sorunlu ilişkilere, yalnızlığa ve bunalıma neden olur.” (Hill, 2006:212-213, akt. Tektaş, 2020: 68). Bireyin yalnızlığı kendini bu dünyaya ait hissedememesinden kaynaklanır. Köklerini bir yere salamaz, gittiği her yerde, her ev ve her şehirde aidiyet problemi yaşar.

“Koparak, sancıyarak, her defasında bir parçayı daha geride bırakarak gidişler ve her varılan yeri yuva bellemek için ısrarlı direnişler. Yeni şehirler, yeni evler, yeni aileler, yeni yüzler, açılan bavullar, kurulan odalar, yeni baştan tanışılan arkadaşlar... her fotoğrafta burnunun direğini sızlatan o misafirlik duygusu, olur olmaz yakana yapışan korkular, ah beni bu fotoğraftan da koparacaklar...” (Yıldırım: 2020b, 61).

Seher, gittiği hiçbir yere ait olamamıştır. Ait olmaya çalışırken, bir gün yeniden bulunduğu yerden koparılacağını, başka bir dünyaya, hayata alışmak zorunda kalacağını bilir. Hayatı şehirden şehre, evden eve sürüklenerek geçer. Bu da bir yere ait olmasına engel olur. Ne kadar istese de köklerinden, alışmaya çalıştıklarından koparılır. Hayatta hep misafir olarak var olur. Bu dünyadaki misafirliğini sonlandırmak isteyerek bir yolculuğa çıkar. “Bir hikâyesi olmayan, görüntüler ve gölgeler ile kuşatılan roman kişileri, cinsellik-şiddet-acı sarmalında kendi hikâyelerinin peşine düşerler. Bu kendinden kendine kaçış öyküsü, gündelik yaşamının belirsizliğinde uyku halindeki negatif düşüş yaşayan umutsuz, yalnız, sürgün ve kendi içine batmış başkisinin kendinin kuşatan gerçeklerle ve gölgelerle yüzleşmesi ve hiçlikten kurtaracak yeni hayatı aramak için yola çıkmasıyla başlar.” (Eliuz, 2018: 453). Seher çıktığı yolculuğun başlangıçtaki amacı dünyanın son noktasına gidip kendi sonunu yazmaktır. Fakat yaptığı yolculuk onun kendini bulmasını, kendini olduğu gibi kabul etmesini sağlar. Hayata tutunmaya karar verir. Çıkılan bu yolculuk Seherin dönüşümüyle sonuçlanır. Romanda bireyin yaşadığı yaşam sancısı, yaşam yolculuğuna çıkılarak sonuçlandırılır.

Sonuç olarak; romanda bireyin bu dünyadaki aidiyet problemi bireyin yaşamının temellerinde aranır. Hayata köksüz başlayan bireyin savruluşu, yalnız, sevgisiz kalışı gibi sorunlar üzerinde durulur.

3.7.2.Arayış-Sorgulama/ Ev

Romanın ismini de oluşturan en temel tema “ev”dir. Roman bireyin evini arayışı üzerine şekillenir. Çocukken evini kaybeden bireyin, yaşam boyu ev arayışı sürer. Seher annesinin onu terk etmesi ve dedesinin ölmesiyle evsiz kalır. Dört duvarı ev, yuva yapan köklerinden ayrılması onun hayatının dönüm noktası olur. Bu geçmiş sancısı yalnız geçen bir ömre sebep olur:

“Kendimi iyi hissedeceğim, ait hissedeceğim bir ev arıyordum. Ya da birini belki, bilmiyorum. Ev dediğiniz dört duvar değil ki, orada sizi sevecek, saracak biri...” (Yıldırım: 2020b, 382).

Seher, annesi tarafından terk edildikten ve dedesi öldükten sonra akrabalarının evlerinde kalmaya başlar. Her gittiği evde kendi evini arar fakat bulamaz. Gittiği evlere alışmak, o evleri benimsemek ister, tam alışacakken başka bir şehre, başka bir eve gider. Yaşadığı evlerde hep misafirdir. Çocukluğunu geçirdiği evler için şunları hisseder:

“Ne kadar özlemle beklediğimi bilirim bileyim çocukluğumun geçtiği o evlerdeki adını koyamadığım bir şeyler hep huzursuz etti beni. Ayaklarım geri geri gitti. Kendime işler icat ettim, bayram ziyaretlerini bile kısa kestim, yeter ki o evlere yeniden girmeyeyim, içimdeki ağırlığı katmerlemeyeyim.” (Yıldırım: 2020b, 103).

Seher, çocukluğundan kırk yaşına kadar kendine bir ev arar. Gittiği hiçbir ev ona ait değildir. Evlerin içine onu sevecek, saracak birilerini koymak ister. Evsizliği onun yaşamını sonlandırma isteğiyle sonuçlanır. Çıktığı yolculukla dünyanın son noktasına giderek yaşamını sonlandırmaya karar verir. Yolun başında bulamadığı evini yolun sonunda kendine bir ev kurma kararıyla sonuçlandırır. Çıktığı yaşam yolculuğu ve kendine ev arayışı, kendini olduğu gibi kabul etmesini sağlar. Yalnız da olsa köklerini salabileceği, duvarlara resimlerini asabileceği bir ev bulmasıyla hayata tutunmaya karar verir:

“Ve sonra sahiden denedim... Haftalarca semt semt, sokak sokak gezdim. Sonunda aradığımı buldum. Aradığım neden oydu bilmiyorum ama görür görmez bulduğuma kani oldum... Unutma Beni Apartmanı, adı bu... Bütün kolilerimi açtım... Yerleşeyim kök salar gibi, bir limana, bir zeytinin gölgesine sığınır gibi yerleşeyim diye bütün kolilerimi.” (Yıldırım: 2020b, 444).

Romanlarda kullanılan ev imgesi karakterlerin kimlik problemlerini ortaya koyması açısından önem arz etmektedir. “Belirsiz ve mitik yapıları doğrulanan ev ve aile temaları yirmi birinci yüzyılın başından itibaren büyük ilgi görür. Bu eğilim yalnızca yazınsal uygulama ve kuramla sınırlı kalmaz aynı zamanda feminist söylemlerde, antropolojide ve sosyolojide de görülür. Kavramsal bir alan olarak ev izleğinin böylesine kabul görmesi büyük olasılıkla şimdiye kadar çağdaş düşüncede yaygın olan kimlik politikalarıyla

ilişkilidir” (Connon, 2010:16, akt. Tektaş, 2020: 73). Ev romanında Seher’in evini arayış yolculuğu hem simgesel düzlemde hem de mekânın algısal boyutlarıyla ele alınır. Evsiz kalan bir çocuğun hayata bakış açısı, ömrü boyunca evsizliğini giderme çabası sadece mekânsal olarak kendini bir yere ait hissetmekten ibaret değildir. Ev, Seher için anne, anne sevgisi demektir. Ev köklenmenin ilk noktasıdır. Yaşama köklerini salamayan Seher, nereye giderse gitsin köksüzlüğünün verdiği savunmasızlığı, yalnızlığı, sevgisizliği yaşar. Bu yüzden de anlamsız hayatını sonlandırmak ister. Seher’in hayatını sonlandırmak için çıktığı yolculuk onun kendini tanımasını, kendiyle yüzleşmesini sağlar. Bu yüzleşmeyle belki çocukken sahip olamadığı evi artık kendisinin bulması gerektiğini, var olan hayatında kurban psikolojisiyle yaşamak yerine kendine yeni bir yaşam sunması gerektiğinin farkına varır ve yolculuk bitiminde kendine bir ev tutar.

Sonuç olarak; romanda evsiz büyüyen bir kadının çıktığı yolculukta geçmişiyile yüzleşerek, olgunlaştığı, dönüşmeyi başardığı, evini kendinin kurması gerektiğini öğrendiği bir yolculuk anlatılır.

SONUÇ

Nermin Yıldırım’ın romanları yapı ve izlek açısından incelendiğinde yazarın roman anlayışı bağlamında ortaya şu sonuçlar çıkar:

Bireyin gelişimini oluşturan ilk yapı ailedir. Birey anne babasıyla doğruyu, yanlış, iyiliği, kötülüğü ve birçok değeri, kültürü öğrenir. Sağlıklı bir ebeveyne sahip olmayan bireylerin çocukluk döneminde geçirdiği süreç de sağlıklı olmayacağı için yetişkin olarak hayata atıldıklarında birçok kişilik problemiyle karşılaşabilirler. Birey, kendini toplumda yalnız, değersiz hissedebilir; çocuklukta yeteri kadar sevgi, ilgi görmediği için bağlanma problemi yaşayabilir. Bu örnekler çoğaltılabilir. Nermin Yıldırım’ın romanlarındaki kadınların bireysel ve sosyal hayattaki yaşamlarına bakıldığında, görülüyor ki yaşanan problemlerin temelinde kadın karakterlerinin tamamının çocukluğunda, aile ile olan bağlarında sorun vardır. Ya annesi tarafından terk edilmiş ya da annesi tarafından sevilmemiş, hiç sevgiyle dokunulmamış kadınlar görülür. Kadın kahramanların çocuklukta alamadığı sevgi, güven gibi önemli değerlerin; ileride sevgi açlığına, ikircikli bağlanma problemlerine, kendini değersiz, yetersiz hissetmeye, toplumda kendine bir yer bulamama gibi aidiyet problemlerine yol açtığı görülmektedir. Nermin Yıldırım’ın romanlarındaki başkışileri kadın karakterlerden seçtiği ve bu kadın karakterlerin

tamamında çocukken yaşadığı ailevi problemlerin onları toplumda değersiz, yalnız hisseden bireylere, kendine bir “ev” arayan kadınlara, dönüştürdüğü görülür. Bu kadınlar; ailesinde göremediği sevgiyi, sahip olamadığı evi, yaşamı boyunca arar. Kimi o evleri bulur kimi kendi inşa eder kimiye bulamadan bu hayattan göçüp gider. Yazarın romanlarında kullandığı kişilerin geçmişte benzer travmalar yaşayıp ilerde de bu travmalara gebe birtakım sorunlarla mücadele etmek zorunda kalan bireyler olduğu görülür.

Nermin Yıldırım romanlarında mekân dikkat çekici unsurlardan bir tanesidir. Romanlarda işlenen çevresel mekânlar, karakterler açısından algısal nitelikler taşımaktadır. Unutma Beni Apartmanı romanından Ev romanına kadar bütün mekânlarla karakterlerin bir bağı vardır ve karakterin psikik durumu mekânlar üzerinden anlatılır. Unutma Beni Apartmanı’nda Süreyya’nın ait olamadığı evler bu evlerin onda bıraktığı etkiler üzerinde durulur. Bir apartmana verilen “Unutma Beni” ismi aslında bireyin belleğinde unutulmuş olmanın hüznü yatar ve bu apartman ona çekici gelir burada yaşamaya başlar. Nermin Yıldırım’ın romanlarında kullanılan mekân isimlerinin ilgi çekiciliğinin yanında işlevselliği de dikkat çekmektedir. Örneğin Unutma Dersleri romanında Feribe’nin Mazi İmha Merkezi adında bir kliniğe gitmesi hem ismiyle hem de işleviyle dikkat çeker. Birey geçmişin izlerini belleğinden silmek ister ve bunun için geçmiş acıları silen Mazi İmha Merkezi’ne gider. Bu romanda geçmişi unutmak için alınan unutma dersleriyle bireyin unutmak isteği şeylerle önce yüzleşmesi gerektiği mesajını verilir. Yüzleşmeden de önce unutmak için hatırlamak gerekir. Bir diğer romanı Misafir ’de mekân bir akıl hastanesidir. Bu akıl hastanesinde Rikkat ve Esin’in yaşadıkları üzerinden kadınların aidiyet problemlerinin temeli olan çocukluk dönemlerine gidilir ve yaşadıkları evsizliğin sebebi çocukluklarındaki problemlerde olduğu gösterilir. Bu romanda hastane ev olarak; hastane çalışanları ise baba, abi, abla olarak adlandırılır. Fakat bu evin bir şeyi eksiktir. Evi ev, yuva yapan annesi yoktur. Bu romanda da yine bireyin evsizlik durumu algısal mekân açısından irdelenir. Yazarın son romanı, bütün romanlarının toparlayıcısı belki de bütün romanlarının temel meselesini yazdığı Ev romanıdır. Bu romanda kadın karakterin evini arayışı anlatılır. Romanda çocukluğu boyunca hep başka evlere misafir olan kendini arama yolculuğu sonunda da evini bulan bireyin serüveni anlatılır. Nermin Yıldırım’ın romanlarında mekânın önemli bir yer

tuttuğu görülür. Birey mekândan bağımsız değildir. Mekânlar ve bu mekânlarda yaşananlar, insanların belleklerinde derin izler bırakabildiği görülmektedir.

Nermin Yıldırım romanlarında kronik ve akronik zaman kullanıldığı söylenebilir. Romanlarda genel itibariyle eş zamanlı seyreden veya daha önce yaşanmış olayların romanın ayrı başlıklarla verilmesiyle oluşturulduğu görülür. Örneğin Unutma Beni Apartmanı'nda Süreyya'nın annesiyle geçen telefon konuşması şimdiki zaman, Süreyya'nın hayatı geriye dönüş tekniği kullanılarak geçmiş zaman diliminde verilir. Rüya Anlatılmaz 'da Pilar'ın çıktığı yolculuk şimdiki zaman Eyüp'ün rüya defteri geçmiş zamanı; Saklı Bahçeler Haritası'nda Rıdvan'ın mektupları okuması şimdiki zaman, mektupların yazılması elli iki yıl öncesini geçmiş zamanı verir. Bir diğer romanı Misafirin bir bölümünde geleceğe gönderme yapıldığı görülür. Roman basımı 2018 iken romanda aktarılan hikâye 2020'ye işaret eder. Bu ufak ayrıntı dışındaki romanlarda genel olarak sürekli geçmişe gönderme yapılarak akronik zaman kullanılır ve bu şekilde roman kurgusu oluşturulur.

Nermin Yıldırım'ın romanlarında olay örgüsü kadın kahramanlar etrafında şekillenir. Bu kadın karakterler hep bir acıyla problemle başa çıkmaya çalışan ve verdiği çabanın da sonucunu alan kişilerdir. Kadın karakterlerin acılarının, problemlerinin temelinde onların çocukluğu ve ailevi problemleri vardır. Süreyya annesi tarafından terk edilmiş bir çocuk olarak büyür ve annesini affetmez ta ki onunla yüzleşene kadar; Suad çocukken yaşadığı travmayla kendini affedemez, vicdan azabıyla geçen bir ömre kendi elleriyle son verir. Feribe çocukken yaşayamadığı aile saadeti kendisi kurmaya çalışsa da mutlu olmayan, yaşadığı aşk acısını unutmaya çalışırken aslında problemin kendi geçmişinde affedemediği anne ve babasında olduğunu gören ve bu olgunlukla hayatında radikal değişiklikler alan bir kadındır. Dokunmadan romanının kahramanı Adalet'in çocukluğundaki yaraları iyileştirmek, ilk günahından arınmak için çıktığı yolculuğu anlatan romanda Adalet'in annesi tarafından sevilmeyişinin, ailevi travmaların gün yüzüne çıkarıldığı ve bunlarla yüzleşmek durumunda kalan Adalet'in yolculuğu anlatılır. Misafir romanında akıl hastanesine neden, nasıl geldiğini bilmeyen ve yine ailevi problemler yaşayan bir gencin iyileşmeye çalışması; bu hastanede çalışan Hemşire Rikkat'in sorgusuz sualsiz sadece işini yapmaya odaklanmışken, geçmişini sorgulama başlaması ve annesiyle yaşadığı problemlerin gün yüzüne çıkışı anlatılır. Rüya Anlatılmaz romanında büyük bir travma yaşayan ailenin nasıl birbirinden koptuğu bir

kadın karakterin eşini aramak için çıktığı yolculuk sürecinde ele alınır. Bu romanda aile içinde yaşanan cinsel şiddetin sadece Müesser üzerinden değil bütün bireylerin belleğinde nasıl derin izler bıraktığı gösterilir. Bu travmanın iyileşmesi de kaçarak, yok sayarak değil; iletişim kurarak, yüzleşerek çözülebileceği gösterilir. Ev romanında ömrü boyunca bir eve ait olamayan Seher'in annesinin terk etmesiyle oradan oraya sürüklenerek geçen hayatı anlatılır. Çocukken bir eve sahip olamayan bir kadının çıktığı bir yolculuk ve bu kendini arayış yolculuğun sonunda da dönüşen, evini bulan bir kadının serüveni anlatılır. Romanların olay örgüsüne bakıldığında yazarın kurduğu entrik kurgulamada hep aile içinde gelişen, bireyin geçmişine yolculuk yaptıran, anda yaşanan sorunların temelinin geçmiş olduğu ve geçmişten kaçmak yerine onunla yüzleşmek gerektiği mesajını veren bir yapı hâkimdir. Nermin Yıldırım bazı romanlarında kurgu ana ve çerçeve vaka bağlamında kurulur. Burada yazarın postmodern anlayıştan yararlandığını söylemek mümkündür. Örneğin Unutma Beni Apartmanı'nda yazar çerçeveli vaka kullanarak romanda, ana vaka Süreyya'nın annesiyle geçen telefon konuşmasıyken; çerçeve vaka Süreyya'nın yaşamının birincil kişili anlatımla geriye dönüş tekniği kullanılarak aktarıldığı kırk bir bölümlük kısımdır. Romanın büyük bir bölümünü oluşturan bu çerçeve vaka ile ana vakada sorulan birçok sorunun cevabı çerçeve vakada verilir.

Nermin Yıldırım'ın romanları incelendiğinde kadını ön plana çıkaran, onun bireysel ve sosyal hayattaki yerini sorgulatan feminist bir söylem olduğu görülebilir. Kadın karakterleri “ben” olarak önce kimlik arayışına sürükleyen ve bu arayış yolculuğunda yaşadıkları tüm psikik problemleri ele alan romanlar yazar.

Yazarın romanlarında en temel meseleler; aile ve aile içinde yaşanan psikolojik şiddet, istismar, iletişimsizlik, sevgi mahrumiyeti gibi izlekleri kadın karakterler üzerinden anlatarak hem kadının bireysel kimliği hem de toplumsal kimliği üzerinde durmasıdır.

Nermin Yıldırım'ın yedi romanı incelendiğinde işlenen izleklerin benzer olduğu görülmüştür. Bu izlekler şu üç ana başlıkta toplanabilir:

- Arayış-Sorgulama/Evsizlik,
- Yalnızlık/Aidiyet Problemi
- Kaçış/Yabancılaşma

Bu izlekler bağlamında Nermin Yıldırım'ın romanlarının temel prensibinin “kadın, aile, bellek” problemlerini ele almak olduğu görülmüştür. Kullanılan bu izlekler bağlamında yazarın romanlarda kullandığı kadın karakterlere ve yaşadıklarına bakıldığında romanlarda değinilen en büyük meselenin kadın ve ailevi problemleri ve bu problemlerin sonuçlarıdır. Kadının önce birey olarak var olması sonrasında ise sosyal hayatta varoluşu gerekmektedir. Romanlarda kadının birey olabilmesi için önce sağlıklı bir ailede büyümesi, sevgi ile değer verilerek yetişmesi gerektiği görülür. Romanlardaki kadınların tamamı çocukluğunda ya annesi tarafından hiç sevilmemiş ya da terk edilmiş bir çocukluk geçirir. Sonucunda da hayata tutunamayan, yalnızlaşan kadınların varlığı meydana gelir. Romanlarda kahramanların hep geçmişten gelen bir derdlerinin, travmalarının olduğu görülür. Bu travmalar sorunlu bireyleri doğurur ve romanlarda bu sorunlu bireylerin yaşamları anlatılır. Ancak sorunlu bireylerin yaşamları anlatılmakla kalmaz onların iyileşme sancılarının anlatımıyla da romanların asıl dönüm noktası başlamış olur. Çeşitli travmaları olan kadınlar, bu travmalarla nasıl baş etmiş, nasıl bir iyileşme sancısı çekmiş, bunların yanıtı verilir. Çoğu zaman bu karakterler iyileşerek dönüşmüşlerdir. Bu dönüşümle postmodern romanlarda sıkça gördüğümüz dönüşüm sonucundaki yaşam okuyucuya bırakılmış, kadınların nasıl bir kadın karaktere dönüştüğü, sonrasında neler yaşadığı romanlarda verilmemiştir. Ancak dönüşümün başladığı çoğu romanda görülür. Bazı romanlarında ise örneğin Saklı Bahçeler Haritası'nda Behiye'nin sonu ve Dokunmadan romanında Adalet'in sonu ölümdür. Bu romanlarda ölümle tamamlanan bir iyileşme yanında yaşanan pişmanlıklar da anlatılmaktadır. Adalet'in ölürken verdiği mesajlar, geç kalınmışlıklar romanın ilgi çekici noktalarından biridir. Aynı zamanda bu romanda diğer romanlarında görülmeyen bir anlatım hâkimdir. Romanda Adalet öldükten sonra hem yaşadığı pişmanlıklar hem de arkada bıraktığı insanların neler yaşadığı romanın sonunda Adalet'in ağzından anlatılır. Bu iki romanın dışındaki romanlarda karakterler daha erken davranmış ve iyileşmeyi başarmış kişilerdir.

Nermin Yıldırım romanlarına anlatım tekniği açısından bakıldığında postmodern unsurların kullanıldığı görülmektedir. Örneğin; Unutma Beni Apartmanı'nda hayalet yazar olarak yaşamını sürdüren başkişi Süreyya'nın romanlarını yazım süreci anlatılmaktadır. Roman kurgusu içerisinde hayalet yazar olarak yazdığı romanlar, romanlarda kullandığı karakterler, olay örgüsü ayrıntılarıyla verilir. Saklı Bahçeler Haritası adlı romanında çerçeveli anlatım kullanıldığı söylenebilir. Romanda Rıdvan'ın

elli iki yıl öncesinden gelen mektupları okumasıyla oluşturulan bir kurgu karşımıza çıkar. Bu mektuplar okunurken aynı zamanda Rıdvan'ın da yaşamı aktarılır.

Nermin Yıldırım'ın romanlarına dil açısından bakıldığında eski kelimelere sıklıkla yer verdiği görülmektedir. Bu romanın okunması zorlaştırmamakta bilakis roman yazarının kendine özgü yazım dilinin oluşmasına da katkı sağladığı söylenebilir.

Nermin Yıldırım'ın incelediğimiz yedi romanından hareketle şunlar söylenebilir; yazar en temel problemlerden olan aile ve aile içinde yaşanan psikolojik şiddet, istismar, iletişimsizlik, sevgi mahrumiyeti gibi izlekleri kadın karakterler üzerinden anlatarak hem kadının bireysel kimliği hem de toplumsal kimliği üzerinde durur. Yedi romanında da kadın karakterlerin yaşadıkları acıların, travmaların sebepleri aynı; hikâyeleri farklıdır. Romanlardaki her karakter sevgisiz, evsiz bırakılmışlığın acısını yaşar. Bu acıyla kimileri baş etmeyi, yüzleşmeyi başararak hayata tutunmanın bir yolunu bulur; kimileriye geç kalır. İşte Nermin Yıldırım bu kadınların romanını yazar. Bu bağlamda Nermin Yıldırım'ın sanatının en önemli yönü “kadın-aile-bellek” meselesini işlerken kadın karakterlerin yaşamını bir arayış yolculuğuna dönüştürmesidir. Yazdığı yedi roman boyunca her kadının bir arayış içerisinde olduğu, evini, kendini arayan kadınların geçmişiyse, travmalarıyla yüzleştiği görülür.

Sonuç olarak; Nermin Yıldırım, güncel aynı zamanda da toplumun hep kanayan yarası olan sorunlara yer vererek edebiyat dünyamızda kendine güçlü bir yer edinmiş, işlenen izlekler benzer olsa da her hikâyede anlatım tarzı, üslubu, her karakterin evini, kendini arayış yolculuğunu belli bir noktaya taşıyış biçimi ile romancılığındaki farkı göstermiştir. Türk edebiyatında kadın, aile gibi meseleler dönem dönem işlenmiş, kimi yazarlar tarafından da özenle ele alınmıştır. Benzer izleklerin her dönemde ele alındığı görülmüştür. Nermin Yıldırım'ın bu benzer izlekleri gerek kullanış biçimi, romanlardaki kendine özgü dili gerekse postmodern anlatım tekniklerini kullanarak okuyucuyu şaşırtan anlatım tarzıyla edebiyatımızda kadının bireysel ve sosyal hayattaki varlığını çeşitli açılardan vurgulaması açısından dikkat çekicidir

KAYNAKÇA

- Aktaş, Ş. (2013). *Anlatma Esasına Bağlı Edebi Metinlerin Tahlili-Teori ve Uygulama*, Kurgan Edebiyat Yayınları: Ankara.
- Bağcı, H. (2016). *Aylak Adam ve Yabancı Romanında Yabancılaşma*, Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi, 1, 29S. Erişim tarihi: 15 Kasım 2022. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/926136>.
- Çetişli, İ. (2020). *Batı Edebiyatında Edebi Akımlar*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Eliuz, Ü. (2018). “Kurgunun Ürettiği Özneler: Yeni Hayat Romanında Kişiler ve D. Dünyası”, *Romanda Kişiler Dünyası*, s.433-454, yay. haz. R. Korkmaz-V. Şahin, Akçağ Yayınları: Ankara.
- Eliuz, Ü. (2017), “Oğuz Atay’ın Tutunamayanlar Romanında Mekân”, *Romanda Mekân Poetiği ve Çözümlemeler*, s.207-225, yay. haz. R. Korkmaz-V. Şahin, Akçağ Yayınları: Ankara.
- Erangin, Y. S. (2022, Şubat). *Nermin Yıldırım ile 5 Soru 5 Cevap (Ne dersiniz)*, Mahaledebiyat,4. Erişim tarihi:12.Aralık.3022. <https://mahaledebiyat.com/nermin-yildirim-ile-5-soru-5-cevap-ne-dersiniz/>.
- Korkmaz, R. (2017). *Romanda Mekân Poetiği ve Çözümlemeler*, Akçağ Yayınları: Ankara.
- Korkmaz, R. (2018). *Romanda Kişiler Dünyası*, Akçağ Yayınları: Ankara.
- Pearson, C. S. (2003), *İçimizdeki Kahraman (Yaşadığımız Arketipler Hayatımızı Nasıl Etkiliyor? Onların Gücünden Nasıl Yararlanabiliriz?)*, (Çev. Semra Ayanbaşı), Akaşa Yayınları: İstanbul.
- Tektaş, A. K. (2020). *Bir Melez Yazın Örneği: Marie Ndiaye’nin Romanlarında Çoklu Aidiyet ve Çoğul Kimlik*, Batı Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. Erişim tarih: 15 Ağustos 2022. <https://dspace.ankara.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12575/73224/?sequence=1&isAllowed=y>.
- Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, (2019) *Nermin Yıldırım’ın Hayatı*, Erişim tarihi: 21 Ağustos 2022. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nermin-yildirim>.
- Wikipedia, (2022). *Nermin Yıldırım’ın Hayatı*, Erişim tarihi: 21 Ağustos 2022. <https://tr.wikipedia.org>.

- Yıldırım, N. (2018). *Misafir*, İstanbul: Hep Kitap.
- Yıldırım, N. (2019). *Rüyalar Anlatılmaz*, İstanbul: Hep Kitap.
- Yıldırım, N. (2020). *Saklı Bahçeler Haritası*, İstanbul: Hep Kitap.
- Yıldırım, N. (2020a). *Unutma Dersleri*, İstanbul: Hep Kitap.
- Yıldırım, N. (2020b). *Ev*, İstanbul: Hep Kitap.
- Yıldırım, N. (2021). *Unutma Beni Apartmanı*, İstanbul: Hep Kitap.
- Yıldırım, N. (2021a). *Dokunmadan*, İstanbul: Hep Kitap.
- Yılmaz, Z. A. (2013). *Carl Gustav Jung Dört Arketip*, Metis Yayınları: İstanbul.
- Zileli, I. (2016, Ağustos). “Anlatmak Değil, Anlamak İçin Yazarlardanım”, Remzi Kitabevi, 128, 57. Erişim tarihi: 21 Ağustos 2022. <https://www.remzi.com.tr/kitap-gazetesi/anlatmak-degil-anlamak-icin-yazanlardanim-1>.

EK 1. Orijinallik Raporu

ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS / DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 17/01/2023

Tez Başlığı: NERMİN YILDIRIM'IN ROMANLARINDA YAPI VE İZLEK

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 135 sayfalık kısmına ilişkin, 22/12/2022 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda işaretlenmiş filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 10'dur.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- ☒ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç
- 2- ☒ Kaynakça hariç
- 3- ☒ Alıntılar hariç
- 4- ☒ 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nde belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

17/01/2023

Adı Soyadı: Elif Kul

Öğrenci No: 2003800003

Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Programı: Yeni Türk Edebiyatı

Statüsü: ☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora

DANISMAN ONAYI

UYGUNDUR.

(Dr. Öğr. Üyesi Taylan ABİÇ)

EK 2. Tez Çalışması Etik Komisyon Muafiyeti Formu

	ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ TEZ ÇALIŞMASI ETİK KOMİSYON MUAFİYETİ FORMU										
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞINA											
Tarih: 17/01/2023											
Tez Başlığı: NERMİN YILDIRIM'IN ROMANLARINDA YAPI VE İZLEK											
Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmam:											
1. İnsan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımamaktadır, 2. Biyolojik materyal (kan, idrar vb. biyolojik sıvılar ve numuneler) kullanılmasını gerektirmemektedir. 3. Beden bütünlüğüne müdahale içermemektedir. 4. Gözlemsel ve betimsel araştırma (anket, mülakat, ölçek/skala çalışmaları, dosya taramaları, veri kaynakları taraması, sistem-model geliştirme çalışmaları) niteliğinde değildir.											
Tez çalışmamın yürütülebilmesi için herhangi bir Etik Kurul/Komisyon'dan izin alınmasına gerek olmadığını; aksi durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.											
Gereğini saygılarımla arz ederim.											
17/01/2023											
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 30%;">Adı Soyadı:</td> <td>Elif KUL</td> </tr> <tr> <td>Öğrenci No:</td> <td>2003800003</td> </tr> <tr> <td>Anabilim Dalı:</td> <td>Türk Dili ve Edebiyatı</td> </tr> <tr> <td>Programı:</td> <td>Yeni Türk Edebiyatı</td> </tr> <tr> <td>Statüsü:</td> <td> ☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora </td> </tr> </table>		Adı Soyadı:	Elif KUL	Öğrenci No:	2003800003	Anabilim Dalı:	Türk Dili ve Edebiyatı	Programı:	Yeni Türk Edebiyatı	Statüsü:	☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora
Adı Soyadı:	Elif KUL										
Öğrenci No:	2003800003										
Anabilim Dalı:	Türk Dili ve Edebiyatı										
Programı:	Yeni Türk Edebiyatı										
Statüsü:	☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora										
<u>DANIŞMAN GÖRÜŞÜ VE ONAYI</u>											
(Dr. Öğr. Üyesi Taylan ABİÇ)											
Detaylı Bilgi: https://www.ardahan.edu.tr/birim.aspx?id=1002003 Telefon: 0-4782117522 Faks: 0-4782117523 E-posta: sbe@ardahan.edu.tr											

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı :Elif KUL

Doğum Yeri ve Tarihi :

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi :Karadeniz Teknik Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Yüksek Lisans Öğrenimi :Ardahan Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri :

İş Deneyimi

Stajlar :Trabzon Fatih Sultan Mehmet Anadolu Lisesi

Projeler :

Çalıştığı Kurumlar : Of Şehit Ahmet Türkan Çok Programlı Anadolu Lisesi

Ardahan Fen Lisesi

Ardahan Kazım Karabekir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

İletişim :

E-Posta Adresi :

Tarih : 17.01.2023